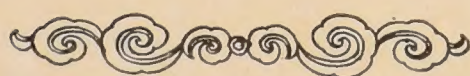

ประมวล

พระธรรมเทศนาสมเด็จพระ

พิมพ์เป็นอนุสรณ์

งานพระราชทานเพลิงศพ

สมเด็จพระวันรัต

(ทรัพย์ ไหมสกมหาเถร)

วัดสังเวชวิศยาราม

ณ เมรุหน้าพลับพลาราชอิศริยาภรณ์

วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๐

294.304

๒๕๒๖ป

๑.๐๑

ประมวล

พระธรรมเทศนาสามเด็จพระ

พิมพ์เป็นอนุสรณ์

งานพระราชทานเพลิงศพ

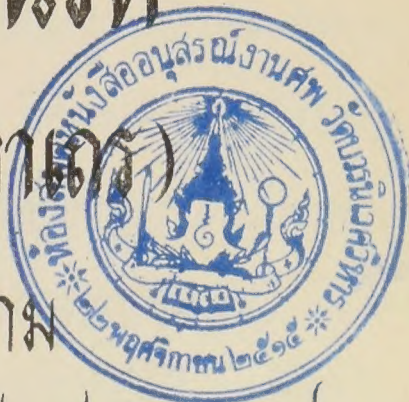
สมเด็จพระวันรัต

(ทรัพย์ ไหมสกมหาเถร)

วัดสังเวชวิศยาราม

ณ เมรุหน้าพลับพลาราชอิศริยาภรณ์

วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๐

คณะสงฆ์

คณบดีคณะสงฆ์

๑๑๑๑๑๑

วัดหนอง...

วัด...

วัด...

วัด...

เลขหมู่ 294.304
 ศ 246 ฟ
 ค.1
 เลขทะเบียน 009380

คำปรารภ

สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตแก่ พระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระวันรัต (ทรัพย์ โมสกมหาเถร) อดีตเจ้าอาวาสวัดสังเวชวิศยาราม เจ้าคณะนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เจ้าคณะใหญ่หนใต้ และกรรมการมหาเถรสมาคม วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ ในการ ออกเมรุ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเป็นงานหลวง ตามพระราชประเพณีทุกประการ นับ เป็นพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้

คณะสงฆ์พร้อมด้วยทางราชการ ศิษยานุศิษย์ และท่านที่เคารพนับถือ ได้ พิจารณาเห็นเป็นโอกาสอันสมควรอย่างยิ่ง ที่จะได้ร่วมกันบำเพ็ญกุศลโดยเสด็จพระ ราชกุศลในครั้งนี้ นอกจากการบำเพ็ญกุศลส่วนอื่นแล้ว ได้จัดพิมพ์หนังสือประมวล พระธรรมเทศนาสมเด็จพระสังฆราช โดยเสด็จพระราชกุศลอีกส่วนหนึ่ง สำหรับการทำหนังสือได้ มอบภาระให้พระศรีสมโพธิ (บุญลอย รตนโชโต) เป็นผู้ดำเนินการ

สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า ได้ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวาย ตั้งแต่เจ้าประคุณสมเด็จพระสังฆราช ได้ถึงมรณภาพเป็นต้นมา โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ มาทรงสร่งน้ำศพ และบำเพ็ญพระราชกุศลในวาระครบสัตตมวาร (๗ วัน) ได้ทรงพระ กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประธานองคมนตรีแทนพระองค์มาบำเพ็ญพระราชกุศล และใน การพระราชทานเพลิงศพนี้ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ไปยังพลับพลาอิศริยาภรณ์ ทรง ทอดผ้าไตร พระสงฆ์ ๑๐ รูป บังสุกุล แล้วเสด็จพระราชดำเนินขึ้นเมรุพระราชทานเพลิง

ด้วยพระมหากษัตริย์คุณในสมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า และ
บารมีธรรม มีเมตตากรุณา เป็นต้น ของเจ้าประคุณสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ
อุทิศถวายมิได้ขาดระยะ นับตั้งแต่ต้นจวบจนถึงสทวาร (๑๐๐ วัน) ทรงนับเป็นพระ-
มหากษัตริย์คุณหาที่สุดมิได้ และเป็นพระคุณอย่างยิ่งแก่คณะศิษยานุศิษย์

ขออำนาจกุศลส่วนธรรมวิद्याทานนี้ และกุศลอื่นทั้งหมด จงอำนวยวิบากสมบัติ
ส่วนปัตตานโมทนาแด่เจ้าประคุณสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ในสัมปรายภพ ทุกประการ

พระราชรัตนโสภณ

รักษาการเจ้าอาวาสวัดสังเวชวิศยาราม

ในนามคณะสงฆ์และคณะศิษยานุศิษย์

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๐

สมเด็จพระวันรัต

เจ้าอาวาสวัดสังเวชวิศยาราม

เจ้าคณะนครหลวงกรุงเทพธนบุรี

เจ้าคณะใหญ่หนใต้

กรรมการมหาเถรสมาคม

နမူနာအတွက်.

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
เสด็จมาทรงวางพวงมาลา โศกศพบเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต

พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ จำนวน ๑๐ รูป
บั้งสุกปากโกศศพเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต

นายสัญญา ธรรมศักดิ์
ผู้แทนพระองค์ ในพระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลสถิตมวาร

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช
และนายสมักร สุนทรเวช ร.ม.ต. มหาดไทย

ประวัติ

สมเด็จพระวันรัต (ทรัพย์ โสมกมหาเถร)

วัดสังเวชวิศยาราม กรุงเทพมหานคร

สมเด็จพระวันรัต วัดสังเวชวิศยาราม นามเดิม ทรัพย์ นามสกุล สุนทรทัตต์ นามฉายา โสมโก เกิดเมื่อวันจันทร์ที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๔๗ ตรงกับขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ปีมะโรง บิดาชื่อนายอำ มารดาชื่อนางอำ ที่ตำบลวัดร้อยไร่ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ๔ คน คือ

๑. นางผูก สุนทรทัตต์
๒. นายบวร สุนทรทัตต์
๓. สมเด็จพระวันรัต (ทรัพย์ โสมกมหาเถร)
๔. นายภัทร สุนทรทัตต์

บรรพชา

บรรพชาเป็นสามเณรเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕ ณ วัดดาวดึงษาราม ตำบลบางยี่ขัน อำเภอบางกอกน้อย จังหวัดธนบุรี พระเทพโมลี (สมเด็จพระวันรัต เสง เขมจารี) วัดมหาธาตุ ตำบลพระบรมมหาราชวัง อำเภอพระนคร จังหวัดพระนคร เป็นพระอุปัชฌาย์

อุปสมบท

อุปสมบท เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ ตรงกับขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๘ ปีชวด ณ วัดสังเวชวิศยาราม ตำบลวัดสามพระยา อำเภอพระนคร (กรุงเทพมหานครปัจจุบัน) สมเด็จพระวันรัต (จ่าย ปุณฺณเทตฺโต) วัดเบญจมบพิตร ตำบลดุสิต อำเภอดุสิต จังหวัดพระนคร เป็นพระอุปัชฌาย์ พระราชเวที (สมเด็จพระสังฆราช ปลด กิตฺติโสภโณ) วัดเบญจมบพิตร เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระครูศีลขันธสุนทร (พัน) วัดสังเวชวิศยาราม เป็นพระอนุสาวนาจารย์

วิทยฐานะ

พ.ศ. ๒๔๖๓ ดำรงวิชาสามัญชั้น ม. ๓ จากโรงเรียนตัวอย่าง จังหวัดพระนคร
ศรีอยุธยา

พ.ศ. ๒๔๖๘ สอบ น.ธ. โท ได้ในสำนักเรียนวัดเบญจมบพิตร

พ.ศ. ๒๔๗๓ สอบ ป.ธ. ๖ ได้ในสำนักเรียนวัดเบญจมบพิตร
วิชาพิเศษ ชำนาญในค่านนกรรม

งานปกครอง

๑. พ.ศ. ๒๔๗๘ เป็นเจ้าอาวาสวัดสังเวชวิศยาราม
๒. พ.ศ. ๒๔๙๑ เป็นผู้ช่วยแม่กองธรรมสนามหลวง
๓. พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะตรวจการภาค ๒
๔. พ.ศ. ๒๔๙๙ ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะตรวจการภาค ๙
๕. พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้รับแต่งตั้งเป็นสังฆมนตรีว่าการองค์การปกครอง และ
สมาชิกสังฆสภา
๖. พ.ศ. ๒๕๐๙ ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก
๗. พ.ศ. ๒๕๑๑ ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการมหาเถรสมาคม
๘. พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้รับแต่งตั้งเป็นรองเจ้าคณะนครหลวงกรุงเทพมหานครบุรี
๙. พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะใหญ่หนใต้
๑๐. พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะนครหลวงกรุงเทพมหานครบุรี

สมเด็จพระวันรัต ได้ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการตั้งแต่ชั้นต่ำตำแหน่ง เจ้าอาวาส
จนกระทั่งสูงสุด คือ ตำแหน่งสังฆมนตรี (ว่าการองค์การปกครอง) และกรรมการ
มหาเถรสมาคมได้บริหารกิจการงานคณะสงฆ์ด้วยปรีชาสามารถ ปราบกฏผลเป็นที่เรียบร้อย
ทุกตำแหน่งหน้าที่ เป็นที่เคารพเชื่อถือของผู้ที่อยู่ใต้ปกครอง และเป็นทีไว้นือเชื่อใจของ
ผู้บังคับบัญชาเป็นอย่างดี

งานด้านการศึกษา

- พ.ศ. ๒๔๗๐ ได้รับแต่งตั้งเป็นครูสอนปริยัติธรรม
 พ.ศ. ๒๔๘๖ ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยแม่กองธรรมสนามหลวง
 พ.ศ. ๒๔๙๑ ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้นำประโยคนักธรรมไปเปิดสอบ ณ ประเทศ
 สหพันธ์มาเลเซีย

นอกจากงานด้านปริยัติศึกษาแล้ว สมเด็จพระวันรัตได้มีความปรารถนาอันแรงกล้า ในอันที่จะส่งเสริมการศึกษาทางสามัญศึกษา ได้พยายามก่อตั้งโรงเรียนวัดสังเวชขึ้น ซึ่งมีการสอนระดับมัธยมศึกษา มีทั้งมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวนนักเรียนสองพันเศษ มีอาคารเป็นตึก ๒ หลัง คือตึก เทพมุนีปรุ้มกับ ตึกธรรมวโรดม-ประสิทธิ์ มีห้องเรียน ๕๕ ห้องเรียน ตั้งตระหง่านเป็นศรีสง่าอยู่คู่กับพระอาราม ได้รับยกย่องว่าเป็นโรงเรียนชั้นพิเศษ มีทุกสิ่งทุกอย่างครบถ้วนอุดมสมบูรณ์ หัวหน้าสถานศึกษาเป็นข้าราชการชั้นพิเศษพร้อมด้วยอาจารย์ร้อยกว่าท่าน ทุกอย่างได้สัมฤทธิ์ผลขึ้นตามความมุ่งหมายของเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัตนั้น นอกจากที่กล่าวมาแล้วนี้ เจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต ยังได้รับเป็นองค์อุปการะโรงเรียนมาโดยตลอดทั้งได้ให้ข้อเสนอแนะแก่ครูอาจารย์ในด้านวิชาการ ในด้านระเบียบวินัย ในด้านก่อสร้าง บำรุงรักษาบริเวณสถานที่ โดยเฉพาะในด้านความประพฤติของนักเรียน เจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต เป็นห่วงและเอาใจใส่เป็นพิเศษ จึงเป็นที่ปรากฏว่า นักเรียนมีการเรียนเป็นเยี่ยม มีความประพฤติเรียบร้อย บริเวณสถานที่ของโรงเรียนสะอาดสวยงาม

งานสาธารณูปการ

งานพิเศษ

๑. เป็นประธานสร้างพระอุโบสถวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา
๒. เป็นประธานบูรณะพระอุโบสถวัดดาวดึงษาราม
๓. เป็นกรรมการปรับปรุงตลาดเฉลิมโลก (ศาสนสมบัติกลาง)
๔. เป็นกรรมการก่อสร้างวัดเซตวัน นครแก้วลัมเปอร์ ประเทศสหพันธ์-มาเลเซีย

๕. เป็นกรรมการสร้างตึกเรียนมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแห่ง
คณะสงฆ์ไทย ตั้งอยู่ที่วัดมหาธาตุ
๖. ปรับปรุงเสนาสนะวัดสังเวชวิศยาราม
  - ๖.๑ สร้างกุฏิเป็นตึก ๔ หลัง
  - ๖.๒ สร้างกุฏิไม้ ๓ หลัง
  - ๖.๓ บูรณะพระอุโบสถ
  - ๖.๔ สร้างศาลาการเปรียญ
  - ๖.๕ สร้างวิหารหน้าพระอุโบสถ
  - ๖.๖ สร้างกำแพงรอบวัด
  - ๖.๗ ปรับปรุงบริเวณให้สะอาดสวยงาม

สำหรับในด้านสาธารณูปการนี้ เจ้าประคุณสมเด็จพระเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาเถรานุเถระรูปหนึ่ง ที่ได้ทุ่มเทสติปัญญาในงานนี้อย่างเอาจริงเอาจัง ยากที่จะหาพระมหาเถระอย่างเช่นเจ้าประคุณสมเด็จพระเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาเถรานุเถระรูปหนึ่ง ดังมีผลงานปรากฏทั้งในประเทศและนอกประเทศ ต่างประเทศก็เช่น ที่วัดเชตะวัน นครกัวลาลัมเปอร์ ประเทศสหพันธ์มาเลเซีย นอกจากนี้ก็เป็นประธานการก่อสร้างวัดไทยในนครลอสแอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ส่วนภายในประเทศนั้นก็มีมากมายหลายแห่ง เช่นที่วัดโสธรวรารามวรวิหาร วัดดาวดึงษาราม ตึกเรียนมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการก่อสร้างอุโบสถ วิหาร ศาลาการเปรียญ ตลอดจนเสนาสนะอื่น ๆ เมื่อเจ้าคณะพระสังฆาธิการมาขอคำแนะนำ

เป็นอันยอมรับกันทั้งในฝ่ายคณะสงฆ์และวงราชการโดยทั่วไป เช่น โรงพยาบาลสงฆ์ เป็นต้น ว่า เจ้าประคุณสมเด็จพระเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาเถรานุเถระรูปหนึ่ง เป็นผู้ชำนาญทางด้านนวัตกรรม

งานเผยแผ่

๑. มีการทำพิธีวิสาขบูชาอัฐมีบูชา อาสาฬหบูชา และมาฆบูชา เป็นประจำทุกปี

๒. ได้ออกอภรมศีลธรรมแก่พระภิกษุสามเณรและพุทธศาสนิกชนในเขตที่ได้ปกครอง หรือในโอกาสที่ได้ไปร่วมพิธีต่าง ๆ ได้แสดงพระธรรมเทศนาทางสถานีโทรทัศน์ และสถานีวิทยุกระจายเสียงในวันธรรมสวนะหรือในวันสำคัญเป็นประจำเสมอมา

งานพิเศษที่ได้รับมอบหมาย

๑. เดินทางไปร่วมปฏิบัติงานนักรัฐสังคายนาพระไตรปิฎกจตุตถสันนิบาต ซึ่งได้กระทำขึ้นที่ประเทศพม่า (พ.ศ. ๒๔๙๘)
๒. ได้รับพระบัญชามอบหมายจากสมเด็จพระสังฆราชให้เดินทางไปเยี่ยมพุทธบริษัทชาวมาเลเซีย เป็นเวลา ๔๕ วัน (พ.ศ. ๒๕๐๔)
๓. เดินทางไปร่วมผูกพัทธสีมาที่วัดไทยพุทธคยา ประเทศอินเดีย
๔. เดินทางไปร่วมพิธีผูกพัทธสีมาที่วัดเซตวัน นครกัวลาลัมเปอร์ ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย
๕. เป็นรองประธานกรรมการสงฆ์โรงพยาบาลสงฆ์
๖. เป็นประธานอนุกรรมการศูนย์ควบคุมการไปต่างประเทศของพระภิกษุสามเณร (ศ.ต.ภ.)
๗. เป็นประธานอนุกรรมการพิจารณางบประมาณศาสนสมบัติกลางประจำปี (พ.ศ.ป.)
๘. เป็นประธานอนุกรรมการแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างวัดกับผู้เช่า (ก.ว.จ.)
๙. เป็นประธานอนุกรรมการจัดตั้งทุนสาธารณสงเคราะห์และศึกษาสงเคราะห์
๑๐. เป็นประธานอนุกรรมการควบคุมการเรียไรของคณะสงฆ์
๑๑. เป็นประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายหาเถรสมาคม
๑๒. เป็นประธานกรรมการสงฆ์โรงพยาบาลสงฆ์
๑๓. ได้รับอนุมัติจากคณะสงฆ์ให้เดินทางไปปฏิบัติศาสนกิจ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น (พ.ศ. ๒๕๑๘)
๑๔. ได้รับพระบัญชาแต่งตั้งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ สมเด็จพระสังฆราช ตั้งแต่วันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๘ ถึง วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๘

สมณศักดิ์

- พ.ศ. ๒๔๗๙ เป็นพระราชอาคันตุกะชั้นสามัญที่พระญาณโศภน
 พ.ศ. ๒๔๘๙ เป็นพระราชอาคันตุกะชั้นราชในนามเดิม
 พ.ศ. ๒๔๙๕ เป็นพระราชอาคันตุกะชั้นเทพที่พระเทพมุนี
 พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นพระราชอาคันตุกะชั้นธรรมที่พระธรรมรัตนากร
 พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นพระราชอาคันตุกะชั้นหิรัญญบัตร (เจ้าคณะรอง) ที่พระธรรมวโรดม
 พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นสมเด็จพระราชาคณะชั้นสุพรรณบัฏที่สมเด็จพระวันรัต

ตำแหน่งหน้าที่ก่อนมรณภาพ

๑. เจ้าอาวาสวัดสังเวชวิศยาราม พระอารามหลวง
๒. เจ้าคณะนครหลวงกรุงเทพธนบุรี
๓. เจ้าคณะใหญ่หนใต้
๔. กรรมการมหาเถรสมาคม

โดยฐานะที่เจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต เป็นผู้ตั้งอยู่ในคุณธรรมสัมมาปฏิบัติ สังกวรอยู่ในสมณวัตร ตลอดถึงได้ตั้งอยู่ในระเบียบปฏิบัติประเพณีราชการเป็นอันดี ทั้งมีความอุตสาหะวิริยะในการประกอบศาสนกิจ เป็นहितานุหิตแก่พุทธจักรและอาณาจักรโดยเอนกประการ ปราบกฎเป็นผลดีแก่พระพุทธศาสนาประเทศชาติตลอดถึงประชาชน ตั้งเป็นที่ประจักษ์แล้วนั้น โดยเฉพาะวัดสังเวชวิศยาราม ตามประวัติยังไม่เคยปรากฏว่ามีพระราชอาคันตุกะที่ดำรงสมณศักดิ์สูงเช่นนี้มาก่อน การบูรณะปฏิสังขรณ์พระอาราม เจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัตก็ได้พัฒนาให้เจริญก้าวหน้า มีสิ่งก่อสร้างที่สง่าสวยงาม ผิดแผกแตกต่างจากสมัยก่อนเป็นอันมาก พระอุโบสถ วิหาร ศาลาการเปรียญ กุฏิที่ทันสมัยอีกหลายหลังก็ได้สัมฤทธิ์ขึ้นในสมัยที่เจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต เป็นเจ้าอาวาสนี้ทั้งนั้น

เจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต (ทรัพย์ โฆสภมมหาเถร) ได้ถึงแก่มรณภาพด้วยโรคระบบหัวใจล้มเหลว ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ เวลา ๑๖.๓๐ น. ศิริรวมชนมายุได้ ๗๒ ปี ๑๑ เดือน ๒ วัน การมรณภาพของเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต ครองนี้ คณะสงฆ์ได้สูญเสียพระมหาเถระที่มีความสำคัญรูปหนึ่ง และก็เป็นความสูญเสียของศิษยานุศิษย์อย่างชนิดที่จะเรียกกร้อกลับคืนไม่ได้อีกเลย

พระศรีสมโพธิ รวบรวมประวัติ

สำเนา

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่อง ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

เนื่องด้วยสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก จะเสด็จไปปฏิบัติศาสนกิจ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยจะเสด็จออกจากประเทศไทย วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๑๘ และจะเสด็จกลับประมาณวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๑๘ ในการนี้สมเด็จพระสังฆราช ได้ทรงมีพระบัญชาแต่งตั้งให้ สมเด็จพระวันรัต (ทรัพย์ โฆสโก) วัดสังเวชวิศยาราม กรุงเทพมหานคร เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงประกาศมาเพื่อทราบนามสมเด็จพระราชาคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ได้แก่สมเด็จพระวันรัต (ทรัพย์ โฆสโก) วัดสังเวชวิศยาราม กรุงเทพมหานคร

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๘

(ลงชื่อ) ประเสริฐ บุญสม

(นายประเสริฐ บุญสม)

รัฐมนตรีช่วยว่าการ ปฏิบัติราชการแทน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร

เรื่อง อนุมัติให้โรงเรียนประถมศึกษาในประกาศฉบับนี้เป็นที่รองสมเด็จพระราชาคณะ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๐๕

ได้โปรดเกล้าฯ ให้โรงเรียนประถมศึกษาในประกาศฉบับนี้เป็นที่รองสมเด็จพระราชาคณะ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๐๕

ในคราวเดียวกันนี้โปรดเกล้าฯ ให้โรงเรียนประถมศึกษาในประกาศฉบับนี้เป็นที่รองสมเด็จพระราชาคณะ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๐๕

และโรงเรียนประถมศึกษาในประกาศฉบับนี้เป็นที่รองสมเด็จพระราชาคณะ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๐๕

และโรงเรียนประถมศึกษาในประกาศฉบับนี้เป็นที่รองสมเด็จพระราชาคณะ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๐๕

และโรงเรียนประถมศึกษาในประกาศฉบับนี้เป็นที่รองสมเด็จพระราชาคณะ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๐๕

และโรงเรียนประถมศึกษาในประกาศฉบับนี้เป็นที่รองสมเด็จพระราชาคณะ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๐๕

และโรงเรียนประถมศึกษาในประกาศฉบับนี้เป็นที่รองสมเด็จพระราชาคณะ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๐๕

และโรงเรียนประถมศึกษาในประกาศฉบับนี้เป็นที่รองสมเด็จพระราชาคณะ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๐๕

และโรงเรียนประถมศึกษาในประกาศฉบับนี้เป็นที่รองสมเด็จพระราชาคณะ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๐๕

ประกาศ ณ วันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๐๕ เป็นปีที่ ๒๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

รายนามอดีตเจ้าอาวาสวัดสังเวชวิทยาราม

---

๑. พระศีลพรหมจรรย์ (รอด)
๒. พระบวรวิริยเถร (อยู่)
๓. พระครูราชพันธ์ประพัทธ์ (ม.ร.ว. วงศ์)
๔. พระครูธรรมจริยาภิรมย์ (โป๊)
๕. พระปลัดวัน
๖. พระวิสุทธสังวรเถร (กล่อม)
๗. พระธรรมกิตติ (เหม้น)
๘. พระครูศีลคุณธราจารย์ (แนม)
๙. พระญาณกิตติ (พันธ์)
๑๐. ส้มเด็จพระวันรัต (ทรัพย์ โสมสภมทาเถร)

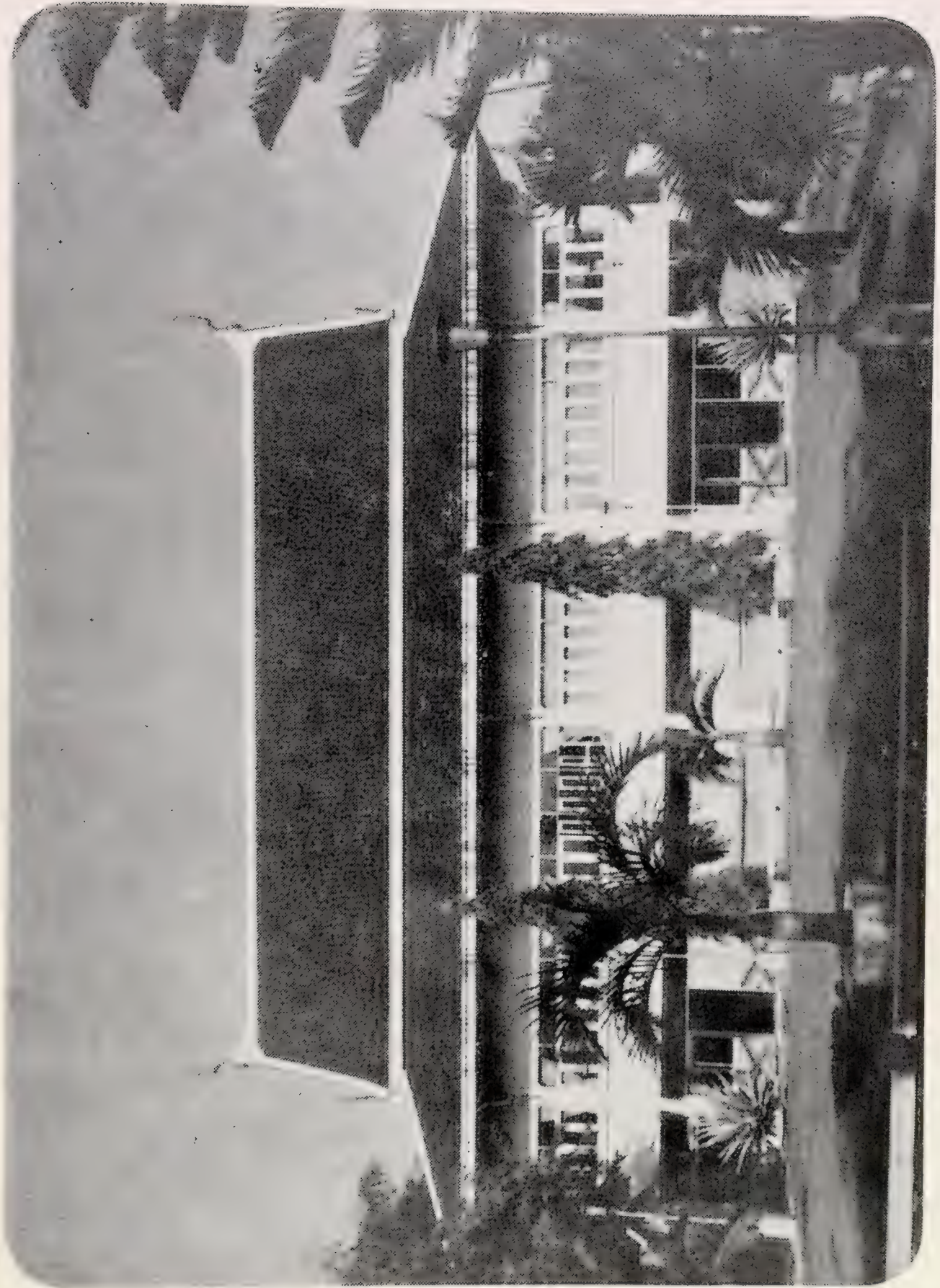
พระอุโบสถ

พระวิหาร

ศาลาการเปรียญ

หมู่ประตู่

ที่ พว ๑๑๑๖/๑๕๖๓

สำนักพระราชวัง

๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๐

เรื่อง โปรดเกล้าฯ บำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วันพระราชนิเวศน์
สมเด็จพระวันรัต (ทรัพย์ โฆสโก)

เรียน อธิบดีกรมการศาสนา

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ บำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วันพระราชนิเวศน์ สมเด็จพระวันรัต (ทรัพย์ โฆสโก) เจ้าอาวาสวัดสังเวชวิศยาราม กรรมการมหาเถรสมาคม ศาลาการเปรียญวัดสังเวชวิศยาราม กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๒๐ เวลา ๑๖.๓๐ น. พระราชทานพวงมาลาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ วางที่หน้าโกศศพ พระสงฆ์ ๑๐ รูปสวดพระพุทธรมณฑ์ จบ มีพระธรรมเทศนาภักดิ์ ๑ พระ ๔ รูปสวดธรรมคาถา พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม

วันอาทิตย์ ที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๒๐ เวลา ๑๐.๔๕ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปที่สวดพระพุทธรมณฑ์แต่ก่อนรับพระราชทานฉนั้น แล้วพระสงฆ์อีก ๑๐ รูปบังสุกุล เป็นเสร็จการ

แต่งกายเครื่องแบบปรกติขาว ไว้ทุกข์

จึงเรียนมาเพื่อส่งเจ้าหน้าที่ —

๑. นิมนต์พระสงฆ์สวดพระพุทธรูป, อัน, เทศน์, สวดธรรมคาถา, สวดพระอภิธรรม, และบังสุกุล ตามกำหนด
๒. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

กัลย์ อิศรเสนา ณ อยุธยา

(นายกัลย์ อิศรเสนา ณ อยุธยา)

เลขาธิการพระราชวัง

กองพระราชพิธี

โทร. ๒๒๑๐๘๗๓

(สำเนา)

หมายรับสั่งที่.....

สำนักพระราชวัง

๒๔ ตุลาคม ๒๕๒๐

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตแก่พระราชา-
ทานเพลิงศพ สมเด็จพระวันรัต (ทรัพย์ โสภโศภมหาเถร) เจ้าอาวาสวัดสังเวชวิศยาราม
เจ้าคณะนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เจ้าคณะใหญ่หนใต้ และกรรมการมหาเถรสมาคม ณ เมรุ
หน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

วันจันทร์ ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ เวลา ๑๖.๓๐ น. บำเพ็ญพระราชกุศล
พระราชทานในการออกเมรุ ณ ศาลาการเปรียญ วัดสังเวชวิศยาราม พระสงฆ์ ๑๐ รูป
สวดพระพุทธมนต์ จบ มีพระธรรมเทศนาถ้อยคำ ๑ พระ ๔ รูปสวดธรรมคาถา พระพิธี
ธรรมสวดพระอภิธรรม

วันนี้ แต่งกายเครื่องแบบปรกติขาว ไว้ทุกข์

วันอังคาร ที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ เวลา ๑๐.๔๕ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป
ที่สวดพระพุทธมนต์วันก่อนถวายพรพระ แล้วรับพระราชทานฉัน

เช้าวันนี้ แต่งกายเครื่องแบบปรกติขาว ไว้ทุกข์

เวลา ๑๔.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปบังสุกุล เชิญโกศศพขึ้นรถยนต์วอประเทียบ
จากวัดสังเวชวิศยาราม ไปยังเมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส หยุดรด
ตังกระบวนแห่ศพเวียนเมรุ แล้วเชิญขึ้นตั้งบนจิตกาธาน

เวลา ๑๗.๐๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์
ไปยังพลับพลาอิศริยาภรณ์ ทรงทอดผ้าไตร พระสงฆ์ ๑๐ รูปบังสุกุล แล้วเสด็จพระราช
ดำเนินขึ้นเมรุพระราชทานเพลิง สมควรแก่เวลาเสด็จพระราชดำเนินกลับ

บ่ายวันนี้ แต่งกายเครื่องแบบครึ่งยศ ไว้ทุกข์

วันพุธ ที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ เวลา ๗.๐๐ น. พระราชทานผ้าไตร
และภัตตาหารสามหาบ ในการเก็บอัฐิ

เช้าวันนี้ แต่งกายเครื่องแบบปรกติขาว ไว้ทุกข์.

สำเนาโทรเลข

BRD 216

ATB 65

โพธิ์ทอง 232 28 30 1320

พระศรีสมโพธิ วัดสังเวชวิศยาราม กท.

ทราบเรื่องเจ้าพระคุณสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ
รู้สึกสลดใจมากที่สุด กระทบจะเข้าไป ด้วยนับถือ
พระโสภณวิสุทธิเถร

BRD 222

X 192 เชียงใหม่ 7926 30 31 1115

พระศรีสมโพธิ วัดสังเวชวิศยาราม อ. พระนคร กท.

กระทบขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งที่หลวงพ่อกองเราจากไปอย่างไม่มีวันกลับ

ดุษิต สมบูรณ์ชัย ธนาการเอเซียทรีสต์จำกัด เชียงใหม่

BRD 184

NKB 26 หนองคาย 15 46 1 11:20

เจ้าคุณพระศรีสมโพธิ วัดสังเวชวิศยาราม กรุงเทพ—๒

คณะสงฆ์จังหวัดหนองคายและคณะสงฆ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขอแสดงความสังเวช
และถวายคารวะมาอย่างสูงยิ่ง ในการมรณภาพของเจ้าพระคุณสมเด็จพระวันรัต มา ณ โอกาสนี้
นี้จะได้นำบำเพ็ญกุศลถวายในเวลาอันสมควร

กราบเรียนมาเพื่อทราบ

คณะสงฆ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

BRD 97

NBK ๖ น่าน 7 50 1 815

พระศรีสมโพธิ วัดสังเวชวิศยาราม ถ. พระสุเมรุ กท.

ผมในนามคณะสงฆ์จังหวัดน่าน ขอแสดงความอาลัยอย่างยิ่ง ที่คณะสงฆ์ไทยต้องสูญเสียพระ
เถระที่สำคัญในการบริหารพระศาสนา ขอดวงวิญญาณของเจ้าประคุณท่าน จงไปสู่สุคติด้วย
เทอญ วันหลังผมจะมากราบคารวะศพ

พระชยานันทมุนี เจ้าคณะจังหวัดน่าน

BRD 150

CZCZC PBA 15 MPB 335 RC . 51765

THBKHL RSSE 042

SINGAPORE 42/41 6 1443

VEN PHRA SRISOMPOJ WAT SANGWET BANGLAMPOO

BANGKOK THAILAND

WE MALAYSIA SPORE THAI MONKS ARE DEEPLY GRIEVE DUE TO
THE PASSING AWAY OF HIGH HOLINESS SOMDEJ PRAVANRAT. THIS IS
A GREAT LOSS OF THE THAI SANGKA

MALAYSIAAAAAAASPORE THAI SANGKA

PHRAKRUVISUTHASILAYAN PHRAANASUCHIN

BRD 2

LN ระนอง 327 28 6 1535

กราบเรียนเลขานุการ เจ้าคณะใหญ่หนใต้ วัดสังเวชวิศยาราม กท.

คณะสงฆ์กราบข่าวมรณภาพ รู้สึกสลดใจยิ่งวันที่ 11 นี้จะมาร่วมบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายสมเด็จพระ

พระครูประจักษ์สารธรรม

BRD 271

Z PBA 061 MPL 88 EX 5277

THKCO RSSE 020

SINGAPORE 20 8 1510

VENERABLE PHRA SRISOMPOTHI WAT SANGWETCHAVICHAYARAMA

BANGKOK 2 THAILAND

WITH DEEPEST SYMPATHY ON THE PASSING AWAY OF

SOMDETPHRAWANARAT

WAT PALELAI SINGAPORE

พระธรรมเทศนา

โดย สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสนมหาเถร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

โปรดประทาน

ในพิธีบำเพ็ญกุศลบวชนิวาสสมาจาร (๕๐ วัน) อุทิศถวาย

แด่ สมเด็จพระวันรัต (ทรัพย์ โฆสกมหาเถร)

ณ ศาลาการเปรียญวัดสังเวชวิศยาราม

วันจันทร์ ที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๐

เวลา ๘.๓๐ น.

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

สารณฺจ สารโต ฅตฺวา อสารณฺจ อสารโต

เต สารี อธิคจฺจนฺติ สมฺมาสงฺกปฺปโคจรตฺติ ฯ

บัดนี้ จักแสดงพระธรรมเทศนา เป็นธรรมมีกถา อนุโมทนาในกุศลส่วนทักษิณานุปทานกิจ เนื่องในการที่คณะสงฆ์นครหลวงกรุงเทพมหานครบุรี อันมีพระวิสุทธาธิบดี ผู้รักษาการแทนเจ้าคณะนครหลวงกรุงเทพมหานครบุรีเป็นประธาน มีสมานฉันท์ร่วมกันบำเพ็ญเป็นกุศลประจำบวชนิวาสสมาจารศพ สมเด็จพระวันรัต อดีตเจ้าคณะนครหลวงกรุงเทพมหานครบุรี ด้วยกัลยาณจิตบูชาท่านผู้ทรงคุณควรบูชา นับเป็นปรหิตจริยาสัมมาปฏิบัติอย่างที่ท่านปราชญ์พึงสรรเสริญ เนื่องในกตเวทิตาธรรม สมเด็จพระวันรัต (ทรัพย์ โฆสโก) ท่านดำรงเพศบรรพชิต ตั้งแต่เป็นสามเณรเป็นต้นมา ได้ตั้งตนอยู่ในธรรมวินัยสมสภาวะ ศึกษาพระธรรมวินัย ทั้งฝ่ายนักธรรมและบาลีจนสำเร็จชั้นเปรียญ ๖ ประโยค อาศัยความรู้ธรรมวินัย จากการศึกษาเล่าเรียนมาเป็นเครื่องปรับปรุงอัธยาศัย ที่ยังหยวนให้กลับ

สรรเสริญของปวงปราชญ์ สมเด็จพระวันรัต เป็นพระมหาเถระทรงคุณสมบัติน่า
 เคารพนับถือทุกลำดับตำแหน่ง เช่น ตำแหน่งเจ้าอาวาสก็ได้บูรณะเสนาสนะที่ชำรุดให้
 กลับมั่นคง เช่น อุโบสถเป็นต้น ตำแหน่งพระอุปัชฌายะก็ได้ฝึกปรีดสักขีวิหาริกโดย
 ธรรมเป็นอันดี ถือในหน้าที่กรรมการมหาเถรสมาคมโดยตำแหน่ง ก็มีอุตสาหวิริยภาพมุ่ง
 การเจริญทางกิจการคณะสงฆ์อย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย แม้จะได้ รับมอบให้เป็นประธานอนุ
 กรรมการในตำแหน่งต่าง ๆ ก็ไม่เคยบิตพริ้วขอตัว ยินดีรับสนองงานจนเต็มความสามารถ
 คุณสมบัติเพียงบางประการนี้ แสดงให้เห็นว่า ท่านได้สร้างสมอบรมชีวิตไว้ในแนวทาง
 แห่งธรรมวินัย อย่างแท้จริง และได้ดำเนินชีวิตให้เป็นสาระประโยชน์แก่ตนและผู้อื่น
 ตลอดมา ด้วยพยายามงดเว้นละเลิกสิ่งไม่พึงเป็นประโยชน์ตนประโยชน์ท่านเสีย ดำรงชีวิต
 อยู่ในทางอันเป็นคุณเป็นประโยชน์ ด้วยหลักธรรมวินัยเป็นสาระของชีวิตสืบไป สมตามนัย
 พระพุทธภาษิตนิกเขปบทว่า สารญจ สารโต ญตฺวา อสารญจ อสารโต เป็นต้น แปลความ
 ว่า “ชนทั้งหลายเหล่าใด รู้สิ่งที่เป็นสาระโดยความเป็นสาระ และสิ่งที่ไม่เป็นสาระโดยความ
 ไม่เป็นสาระ ชนเหล่านั้น มีความดำริชอบเป็นโคจร ย่อมประสบสิ่งที่เป็นสาระ ดังนี้ คำว่า
 สาระ ในคถาธรรมคณนี้ หมายถึงคุณธรรมอันเป็นความดีอย่างแท้จริง เช่น เมตตา หรือ
 คุณธรรมที่รวมลงในศีล สมาธิ ปัญญา เพราะเป็นหลักแห่งคุณความดีคือประพฤติกปฏิบัติ
 ทนอยู่ในศีล สมาธิ ปัญญา ได้ตามขนาดแห่งความสามารถ ก็ถือว่าตั้งตนอยู่ในธรรม
 เป็นสาระ คือคุณความดี ผู้ไม่สนใจในภุมิสีล สมาธิ ปัญญา หรือไม่เห็นคุณแห่งสุจริต
 หรือเมตตา กรุณา ไม่เห็นโทษของการมุ่งร้าย การเบียดเบียนเป็นต้น เหล่านี้ ชื่อว่า
 ไม่รู้จักสิ่งอันเป็นสาระว่าเป็นสาระ คือ ไม่รู้จักความดีว่าเป็นความดีอันควรอบรมให้มี
 เจริญในตน ท่านจึงตำหนิว่า มีความดำริผิด อันเป็นประจําอธยาศัยเมื่อจิตใจตั้งแก้ผิด
 หรือหมกมุ่นนิยมในความผิดเสียหายอยู่จนชินอธยาศัยแล้ว ย่อมชวนให้ดำเนินการงานทั้ง
 หลาย ผิดพลาดบกพร่อง เสื่อมเสียหมด ถึงแม้จะมีส่วนดีบ้าง ก็เพียงผิวเผินชั่วคราวไม่
 ยั่งยืน เพราะมีแต่ชักชวนให้เกิดทะเลาะถกถียง หลงตน ด้วยประการต่าง ๆ เมื่อใจเขวเห็น
 ผิดเป็นชอบเป็นมูลฐานเช่นนั้นแล้ว จะพูดก็ตาม จะทำก็ตาม ย่อมผิดพลาด พลอยให้
 ความชั่วทั้งหลาย เกิดตามมาเหมือนล้อเกวียนหมุนตามรอยเท้าโค ฉะนั้น วิสัยแห่งท่านผู้รู้

สิ่งเป็นสาระว่าเป็นสาระ คือทุจริต ส่วนชั่ว ก็ว่าเป็นส่วนชั่ว สุจริตส่วนดี ก็ว่าเป็นส่วนดี ประจักษ์อธยาศัย ย่อมมีความตริตริกนึกคิดแต่ในทางที่ชอบที่ถูกอย่างมั่นคง

กามนัยที่ท่านแสดงไว้ คือ ดำริอยู่ในวงที่จะนำไปออกปจากกาม นำให้ไม่พยายาท นำให้ไม่เบียดเบียน ทั้งนี้ เป็นปรกติ การดำริออกจากกามนั้น หมายถึงการคำนึงคิดเห็นโทษภัยของการหลง หมกมุ่นมัวเมา พันพัวอยู่ในการแสวงหา สิ่งที่รักใคร่พอใจมาบำเรอตนอยู่เสมอ เช่น หลงไหล ขวนขวาย ทะเยอทะยานแสวงหารูปที่น่ารักใคร่พึงใจมาบำเรอตา แสวงหาเสียงที่ไพเราะมาบำเรอหู แสวงหากลิ่นที่ชอบใจมาบำเรอจมูก แสวงหารสต่าง ๆ มาบำเรอลิ้น แสวงหาเครื่องสัมผัส เย็นร้อน อ่อนแข็ง มาบำเรอกาย แสวงหาอารมณ์ที่ชอบมาบำเรอใจ เหล่านี้ ถ้าไม่รู้จักขอบเขต คอยยับยั้งอยู่ในหลักของสันโดษ รู้จักพอเท่าที่ได้ที่ถึงเสียบ้าง ความทะเยอทะยานเหล่านี้ จะยั่ววนชวนให้ใจกระวนกระวายไม่มีเวลาสงบ นับตั้งแต่ต้นจนถึงเวลาหลับ เหมือนดังนายผู้เหี้ยมโหดใช้ทาสอย่างไม่มีเวลาพักผ่อนเลย ท่านจึงวางขอบเขตของความดำริในข้อนี้ เพื่อให้รู้จักยับยั้งไม่ปล่อยให้ความอยากครอบงำ เป็นวิธีการหาทางแห่งความสงบอันเป็นสาระให้แก่อธยาศัยของตนประการหนึ่ง

การดำริในอันไม่พยายาทนั้น เป็นสาระธรรมวิธีการหาความเยือกเย็นใจให้แก่ตนเองด้วย และให้ความร่มเย็นเป็นสุข เป็นอย่างกันเองแก่ผู้อื่นด้วย เพราะพยายาทนั้นเป็นความรุ่มร้อนเผาผลาญจิตใจของตนเองให้ทุรนทุราย เหี้ยมเกรียม แม้เกิดขึ้นก็เผาอารมณ์ของตนให้เร่าร้อน หมกความผาสุกเป็นเบื้องต้นก่อนแล้ว ท่านจึงสอนให้ใช้ความตริตริก นึกคิด แต่ในอันไม่พยายาท ก็คือให้กุศลจิต ดำริอยู่แต่ในอันแผ่เมตตา กรุณาหวังความสุขความเจริญแก่ผู้อื่น สัตว์อื่น ในเมื่อมีความสามารถ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนจัดจนเกินไป ไม่เก็บความขุ่นข้องหมองใจไว้สู่มใจตนเอง การแผ่เมตตาอารีเอื้อเฟื้อไปใ้ผู้อื่น นับตั้งแต่บุคคลภายในออกไปถึงบุคคลภายนอก หรือโดยเจาะจงบุคคล หมู่คณะตลอดถึงสาธารณะทั่วไป เป็นการสร้างความร่มเย็น เป็นสุขให้แก่จิตใจตนเอง ไม่หาซื้อความรุ่มร้อนมาสู่มอก แม้ความรุ่มร้อนจะมาจากผู้อื่น หากเราไม่มีเชื้อล่อให้ลุกลาม ความรุ่มร้อนนั้นก็จะยอมสลายไป ไม่มาเผาผลาญถึงได้ เท่ากับไฟลุกลามไหม้เชื้อพอมมาถึงน้ำก็ดับ ฉะนั้น

เมื่อควบคุมอธยาศยให้แยกเข็นอยู่ด้วยอำนาจแห่งเมตตา เป็นประจำได้แล้ว ผองภย
อันตรายจากสัตว์และมนุษย์ ย่อมห่างไกล ผิวพรรณย่อมหมดจดผ่องใส อยู่เย็นเป็นสุข
อย่างแท้จริง ตลอดจนมีสุคติเป็นที่ไปในเบื้องหน้า

การดำริในการไม่เบียดเบียน ข้อสุดท้ายนั้น หมายถึงการไม่ลงมือกระทำการ
เดือดร้อนแก่ผู้อื่น เป็นผลสืบเนื่องมาจากไม่พยายาม จะเป็นการกระทำทางกาย เช่น ทบตี
ประหาร หรือเพิงกักกันทรมานสัตว์ ตลอดจนการข่มเหงรังแก ฉ้อฉน ด้วยประการใด ๆ
การกระทำทางวาจา เช่น คำว่า ตินินินินทา ส่อเสียดใส่ร้าย หลอกหลวง แม้การเขียน
หนังสือก็นับเข้าด้วย ผู้ดำริในอันไม่เบียดเบียนเป็นปรกติอธยาศย ย่อมสำรวจดีทั้งส่วนกาย
วาจา ใจ มีมุ่งแต่จะนำประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่บุคคล หรือสาธารณะทั่วไป ไม่ชุ่มช้อนหมก
ความเบียดเบียนการจงล้างจงผลาญโทษในอนาคตไว้เลย ตามวิธีการพระมหากรุณาธิคุณ
ของพระบรมศาสดา ผู้ใช้สติปัญญาความรู้ของตนควบคุมความดำริ ตรีภตรอง ให้คง
ดำรงอยู่ในวงที่จะออกจากกาม ไม่หลงไหล มัวเมา เพื่อไม่พยายาม มีเมตตา เพื่อไม่
เบียดเบียน มีกรุณา เป็นสาระธรรมจนค้อยค้อนอธยาศยขึ้นตามลำดับ จนถึงเป็นปกติ ได้ชื่อ
ว่า ผู้มีความดำริชอบเป็นแนวดำเนินชีวิต โดยนัยนี้ผู้รู้สิ่งเป็นสาระโดยความเป็นสาระ ย่อม
จะประสบสิ่งที่เป็นคุณมีประโยชน์แก่ชีวิต อย่างแท้จริง ไม่หลงไหล มานะทิฏฐิ ยึดมั่นในสิ่ง
ไม่เป็นสาระว่าเป็นสาระ เพราะย่อมจะมีแต่ความดำริผิดเป็นแนวดำเนินชีวิตด้วย

ขออำนาจบุญกิริยา ที่คณะสงฆ์นครหลวงกรุงเทพธนบุรี อันมีพระวิสุทธิธำมณี
ผู้รักษาการแทนเจ้าคณะนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เป็นประธาน มีสมานฉันท์เป็นสามัคคี
ธรรมบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทานบุพเพตพลี ประมวลกุศลผลบุญวิธี จลองค์อุปการแต่
สมเด็จพระวันรัต ในคติครบปัญญาสมวารครั้งนี้ จงสำเร็จเป็นวิปากราศีศุภสวัสดิ์พัฒนา-
มงคลการ บวรด้วยมณูญผล และอิฏฐารมณตามสมควรแก่คติวิสัยในสัมปรายภพ สมเจตนา
ปรารภอุทิศถึงทุกประการ อย่าได้มีความเสื่อมแต่สถานใดสถานหนึ่งเลย ในอวสานแห่ง
พระธรรมเทศนา พระสงฆ์จตุรกรจะได้อรรถกถาธรรมบรรยาย โดยสรภัญญวิธีเพิ่มพูนกุศล
อีกโสดหนึ่ง ด้วยประการฉะนี้ ฯ

พระธรรมเทศนา

แสดงโดย สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒนมหาเถร)

วัดบวรนิเวศน์

เนื่องในพิธีบำเพ็ญกุศลสัตตมวารที่ ๕ เพื่อบุติศถาว
แก่ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต (ทรัพย์ โฆสกมหาเถร)

ณ ศาลาการเปรียญวัดสังเวชวิศยาราม

วันอาทิตย์ที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๐

เวลา ส. ๓๐ น.

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

จิตฺเต อสงฺกิลิตฺเต สุขตี ปาฎิกงฺขาทิ ฯ

บัดนี้ จักแสดงธรรมเทศนา ในการบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทาน ซึ่งคุณสมศักดิ์ พร้อมทั้งครอบครัวญาติมิตรแห่งวิเศษไถ่อย่างภักตาคาร ได้บำเพ็ญอุทิศถวายเจ้าพระคุณสมเด็จพระวันรัต ในสัตตมวารที่ ๕ ตามทางพระพุทธศาสนา เจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต ปราภว่า ได้มีความรู้จักคุ้นเคย มีเมตตากรุณาในคุณสมศักดิ์ พร้อมทั้งครอบครัวญาติมิตร แห่งภักตาคารนี้มาตลอดเวลาช้านาน ท่านจึงเป็นที่เคารพนับถือบูชาแห่งตระกูลนี้

ฉะนั้น เมื่อท่านถึงมรณภาพละโลกนี้ไปแล้ว ตระกูลนี้จึงได้มีความระลึกถึงในพระเดชพระคุณ จึงได้มาบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายในทางพระพุทธศาสนา ด้วยอำนาจความกตัญญูกตเวทิตาธรรม และด้วยความเคารพนับถือบูชา ในพระเดชพระคุณเจ้าพระคุณสมเด็จพระวันรัต เจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต ปราภว่า ท่านได้เป็นพระมหาเถระ คือประกอบด้วยคุณธรรมเป็นที่เคารพนับถือบูชา แห่งคณะศิษยานุศิษย์ และบุคคลทั่วไปในสังฆมณฑลและในพุทธบริษัททั้งหลาย แสดงโดยปริยายหนึ่ง ท่านประกอบด้วยคุณธรรมตาม

พุทธภาษิตที่ตรัสไว้ว่า ปญฺหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาทิตฺเต เถโร ภิกฺขุ เป็นอาทิ แปลความว่า
 ภิกษุ คือเถระประกอบด้วยธรรม ๕ ประการ ย่อมเป็นเองปฏิบัติเพื่อเอื้อกุลแก่ชนเป็นอัน
 มาก เพื่อสุขแก่ชนเป็นอันมาก เพื่อประโยชน์แก่ชนเป็นอันมาก เพื่อเอื้อกุลเพื่อสุขแก่
 เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ธรรม ๕ ประการเป็นไฉน ก็คือภิกษุผู้เถระ ๑. เป็นเถระมั่นคง
 เป็นผู้รูราทรนาน บวชมานาน ๒. เป็นผู้ทุกคนเป็นอันมากรู้จัก เป็นผู้มยศ เป็นผู้มี
 ชนเป็นอันมากทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิตเป็นบริวาร ๓. เป็นผู้ฉลาดด้วยปัจจัยมีบริวาร
 ทั้งหลาย คือจิวร บิณฑบาต เสนาสนะ และยาแก้ไข้ ๔. เป็นผู้มัสตะมาก คือได้สดับ
 ทรัพย์งมามาก เล่าเรียนมามาก ทรงสุตะ คือพระธรรมและวินัย สังสมสุตะ คือพระธรรมวินัย
 ซึ่งได้เล่าเรียนศึกษามา และ ๕. เป็นผู้มัสมาทภูริ มีความเห็นชอบ มีความเห็นไม่วิปริต
 ภิกษุผู้เป็นเถระนั้น ย่อมยังชนเป็นอันมากให้ออกจากอสังกรรม ให้อยู่ในสังกรรม
 ในศาสนา คือคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และชนทั้งหลายย่อมถึงทิฏฐานุกติ คือ
 การปฏิบัติตาม ตัวอย่างที่ได้เห็นของพระภิกษุผู้เถระนั้น ตามข้อเหล่านั้น ดังนี้ ทั้งนี้
 เพราะท่านได้ประกอบอยู่ในธรรมเป็นเครื่องอบรมจิตไม่ให้เศร้าหมอง แต่ให้ผ่องใสสะอาด
 ตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า อันจิตใจนี้เป็นศูนย์กลางของการปฏิบัติอบรม
 ทุกอย่าง และเมื่ออบรมจิตให้สะอาดบริสุทธิ์ ก็ย่อมให้เกิดผลเป็นสุคติ คือ คติทางไป
 หรือทางไปที่ดี แต่ถ้าไม่อบรมจิต จิตเศร้าหมองก็ให้บังเกิดผลเป็นทุคติ คือ คติทางไป
 หรือทางไปที่ชั่วไม่ดี สุคติหรือทุคตินี้ มีอยู่ในปัจจุบัน ไม่ใช่จะต้องไปมีในชาติหน้า
 หรือภพหน้า การไปหรือทางไปที่ดีนั้น ก็มีขึ้นตั้งแต่เมื่อจิตใจมีความบริสุทธิ์สะอาด
 ไม่เศร้าหมอง เพราะจะทำให้ ทำดี คิดดี พูดดี การทำดี การคิดดี การพูดดีนี้เป็นตัว
 สุคติโดยตรง แต่ถ้าจิตใจไม่บริสุทธิ์สะอาด เศร้าหมอง ก็ทำให้คิดไม่ดี ทำไม่ดี พูดไม่ดี
 การคิด การทำ และการพูดที่ไม่ดีนี้ ก็เป็นทุคติโดยตรง บุคคลเมื่อใช้ความดีอย่างสามัญ
 ก็ย่อมจะมีข้อแย้งว่า “ถ้ามันทำดีอยู่อย่างเดียว ก็จะอยู่ในหมู่คณะไม่ได้ จะต้องหลีก
 ไปอยู่คนเดียว เพราะว่า เมื่อเขาทำกันไม่ดี จะมันไปทำดี ก็จะเป็นการไปขัดขวางกัน
 เมื่อโดยมากเขาทำไม่ดีกัน ใครไปทำดีเข้าก็จะเป็นที่รังเกียจ และถูกกีดกันหรือกำจัด
 ออกไป และเมื่อมุ่งผลให้ได้มากก็ต้องใช้วิธีที่ไม่ถูกต้อง เหมือนดังที่ได้ทำกันในกิจการ
 โดยมาก และคนในโลกนี้ มักจะถือกันเ็นผลที่ได้ เมื่อมันมีทรัพย์มาก มียศอำนาจมาก

ก็เป็นที่ยกย่องนับถือไม่ได้คิดว่า จะได้ทรัพย์มาด้วยวิธีใด หรือได้ยศอำนาจมาด้วยวิธีใด ถ้ามีวิชาความดีก็จะเป็นคนยากจนขัดสน หรือเป็นผู้มีอำนาจน้อย ก็จะต้องอยู่ข้างหลัง เขาเป็นผู้ต้อย ไม่มีใครที่จะเหลียวแล มักจะคิดกัน ดังนี้ เป็นต้น จึงได้สรุปว่า เมื่อจะรักษาความดี ก็จะต้องปลีกตนออกไป ดังนี้ ความเห็นเช่นนั้น ย่อมมีอยู่มาก เพราะฉะนั้น ทุกคนจึงมีอยู่ในหมู่นั้นและมีอยู่ในปัจจุบันนี้เอง แต่ผู้พิจารณาที่ย่อมจะมีความเห็นเป็นอีกอย่างหนึ่งว่า ความดีนั้น เป็นสิ่งจำเป็นต้องมีทั้งที่อยู่ในหมู่นั้น ทั้งที่ปลีกตนไปอยู่ผู้เดียว โดยเฉพาะที่อยู่ในหมู่นั้นจะประกอบอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งก็ตาม ก็ต้องมีความดีเป็นเครื่องรักษาให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง เพราะว่า ความเจริญทุกอย่างนั้น หากได้ลองแบ่งดูแล้วว่าอันใดเกิดจากความดี อันใดเกิดจากความชั่ว และพิจารณาดูให้ยืดยาวพอสมควร แปลว่า ดูปัจจุบัน ดูภายนอก ซึ่งภายนอกนั้น แม้ถึงจะระยะเวลาไม่นานนักก็จะเห็นได้ว่า ความดีเป็นหลักสำคัญในอันที่รักษาส่งเสริมความเจริญให้มีความยั่งยืนแน่นอน ทุก ๆ คนผู้ที่ได้ผ่านชีวิตมาแม้เท่าถึงระยะเพียงนี้ และตรวจดูความเจริญ ความเสื่อมของตนที่ได้รับมาตามลำดับ และตรวจสอบดูว่า อะไรบ้าง ได้มาจากความชั่ว อะไรบ้าง ได้มาจากความดี แม้เพียงเท่านั้น ก็จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่นั้น ได้มาจากความดี อันความชั่วนั้นอาจให้ผลในปัจจุบันที่ปรากฏเห็นว่า เป็นผลดี แต่เมื่อดูไปให้ไกลไปสักหน่อยก็จะเห็นว่า โดยที่แท้นำความเสื่อมมาให้ ซึ่งบังเกิดขึ้นแม้ในระยะที่ไม่ไกลนัก คือในระยะใกล้ ๆ พอเห็นกันนี้แหละ ในข้อนี้ ถ้าพิจารณาดูแล้วก็จะมองเห็นข้อเปรียบเทียบเป็นตัวอย่างเป็นอันมาก การทำโจรกรรมนั้น ถ้าทำสำเร็จก็ได้ทรัพย์ ข้อนี้ ก็ผลของโจรกรรม ลักทรัพย์สำเร็จก็ได้ทรัพย์ ถ้าหากว่ารวมกันสัก ก็เป็นการไปปล้นเขาก็อาจจะได้ทรัพย์มาก สรุปว่า ลักสำเร็จครั้งใด ก็จะต้องได้ทรัพย์ครั้งนั้น แต่ว่า ทำไมคนเราจึงได้ถึงประณามคนโจรกรรมว่า เป็นคนชั่ว น่าจะต้องยกย่องเป็นความดี ที่ตรงกันข้าม การทำทาน ทำเมื่อใดก็ต้องเสียทรัพย์ไปเมื่อนั้น ทำทานมากก็ต้องเสียทรัพย์มาก แต่ทำไมคนเราจึงยกย่องว่า การทำทานเป็นความดีทำไมไม่ประณามว่า การทำทานเป็นความชั่ว เพราะทำให้เสียทรัพย์ ทั้งนี้ ก็เพราะคนเรายังมองเห็นผลที่ยาวออกไป ไกลออกไปยิ่งกว่าเพียงปัจจุบันเท่านั้น ถ้าคนเรามองผลแต่ปัจจุบันเท่านั้น ก็จะไม่มีการประณามโจรกรรมว่าเป็นความชั่ว หรือว่ายกย่องทานว่าเป็นความดี แต่ถ้าคนเรามองไกลไปยิ่งกว่านั้น

เพราะฉะนั้น การจะลงความเห็น ว่า อะไรดี อะไรชั่ว จึงไม่ได้มองแต่ปัจจุบัน ขณะ
 ประเดี๋ยวนี้เท่านั้น แต่จะต้องมองออกไปให้ห่างไกล สิ่งที่มีการมองไกลหรือว่ามีสายตายาว
 ย่อมจะได้ปฏิบัติกิจการที่จะอำนวยผลเป็นความยั่งยืนตลอดไป เป็นภายหน้าได้ไกล และ
 เมื่อถึงเวลานั้นเข้าแล้ว ผลก็จะปรากฏเป็นผลดีเต็มที่ พระพุทธเจ้าได้ทรงทอดพระเนตร
 เห็นการไกล ทั้งในอดีตและทั้งในอนาคต เพราะฉะนั้น ธรรมที่ทรงแสดงไว้จึงเป็นความ
 จริงที่อำนวยประโยชน์ ทั้งในปัจจุบันและทั้งในภายหน้า เมื่อได้พิจารณาตามไปโดย
 รอบคอบก็ย่อมจะมองเห็นชีวิตของทุก ๆ คนนี้ ที่ดำรงอยู่มาได้จนบัดนี้ ก็ดำรงอยู่มาได้
 ก็ด้วยความดีของผู้มีพระคุณทั้งหลาย ซึ่งได้มีเมตตากรุณาอำนวยให้ ตั้งต้นแต่มารดาบิดา
 ครู อาจารย์ และผู้มีอุปการะทั้งหลาย ส่วนความเสื่อมทั้งหลาย เกิดจากอะไร ก็เกิดจาก
 ความชั่วของตนเองบ้าง ของผู้อื่นบ้าง เช่นว่า ประกอบอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ประสบ
 ความสำเร็จหรือประสบความล้มเหลว ก็ด้วยความชั่วของตนเองบ้าง ของบุคคลอื่นบ้าง
 ที่ไม่ซื่อสัตย์เอาลัดเอาเปรียบกัน เพื่อแพ้เปรียบกันไปข้างหนึ่ง ความเสียหายก็บังเกิดขึ้น
 ส่วนความดำรงตนอยู่ได้ด้วยดีนั้น เกิดจากความดีของตนเองบ้าง ของผู้อื่นบ้าง ฉะนั้น
 ความดีหรือผลดี ผลที่ดีบางอย่าง แม้อาจได้มาในทางไม่ดี หรือทางชั่ว ก็ยังไม่แน่ว่า
 จักเป็นความยั่งยืนเพียงใด หรือว่าจะกลับเป็นความชั่วเสียหาย ปรากฏขึ้นเมื่อไร เพราะว่า
 คนเรานั้นยังมีกาลอยู่ข้างหน้าอีกมากที่จะต้องดำเนินไปประสบ และนอกจากนี้ ความเป็นอยู่
 ดีเป็นอยู่สุขร่วมกันดังที่ประเทศชาติ เป็นที่อาศัยอยู่อย่างอิสระเสรี มีเครื่องอุปโภคบริโภค
 ไม่ขาดแคลน มีสิ่งคุ้มครองป้องกัน มีสิ่งอำนวยสุขต่าง ๆ เหล่านี้ ก็เกิดจากความดี
 ของท่านผู้ปกครอง และของบุคคลทั้งหลายที่จัดกันมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน และท่านผู้ใด
 มีอดีตซึ่งเป็นผู้ได้รับความนับถือว่า เป็นผู้ทำประโยชน์ไว้มาก ก็ล้วนแต่เป็นผู้ที่มี
 สายตายาว ๆ ได้วางกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อที่จะให้บังเกิดประโยชน์จนถึงปัจจุบันนี้ หรือต่อไป
 ภายหน้า ซึ่งในระยะเวลาที่ท่านได้ริเริ่มไว้นั้น แม้เป็นเวลาตั้งเกือบร้อยปีมาแล้ว ในเวลานั้น
 ก็อาจจะยังไม่มีผู้เห็นว่าโครงการที่ดำริไว้นั้นจะเป็นประโยชน์ แต่ครั้นมาถึงปัจจุบันนี้
 ปรากฏว่า เป็นประโยชน์ขึ้นเป็นอันมาก นี่ยกเว้นแต่ท่านผู้มิสายตาไกล ดังกล่าวนี้ มาถึง
 ปัจจุบันนี้ ถ้ามีสายตาไกลที่เมื่อมองออกไปในอันที่จะสร้างประโยชน์ สร้างความสุขสืบ
 ต่อไปในภายหน้า ก็ย่อมจะให้สำเร็จผลดังที่กล่าวมายังยืน แต่ถ้ามีสายตาใกล้มุ่งแต่จะได้

รับแต่ปัจจุบันเท่านั้น และเฉพาะตนเท่านั้น ซึ่งอาจจะได้รับก็แต่ปัจจุบัน ซึ่งเป็นระยะเวลาอันสั้น เหมือนอย่างว่า ทำโครงการทำสำเร็จก็ได้ทรัพย์รูปียะเท่านั้น ถ้าตั้งขึ้นแล้ว ก็เรียกว่า เป็นคนมีสายตาอันสั้นมองสั้น และคับแคบที่สุด ธรรมของพระพุทธเจ้านี้เป็นความจริงที่ทำให้เกิดผลดีและยั่งยืน ทั้งในปัจจุบันทั้งในภายหน้า ทั้งที่เป็นประโยชน์ตน และทั้งที่เป็นประโยชน์ท่าน มีเหตุมีผลที่สมบูรณ์ เพราะฉะนั้น เมื่อพิจารณาโดยรอบคอบ ทั้งในส่วนเฉพาะตนและทั้งในส่วนรวมแล้ว ก็จะพึงเห็นได้ว่า ความจริงทุกอย่างนั้น จะเป็นของตนเองก็ตาม ของคนอื่นก็ตาม ที่เป็นความเจริญยั่งยืน ไม่ใช่ชนิดที่เหมือนอย่างคนทำโครงการก็ได้ทรัพย์ คือแต่ปัจจุบันเท่านั้น เมื่อคุณแก่ความยั่งยืนแล้ว ก็จะเห็นว่า ต้องอาศัยความดี ต้องมีความดีเป็นเครื่องบำรุงเลี้ยงรักษาทรงหน เมื่อเป็นดังนี้ จะให้คนทำความดีต้องปลื้มตัวออกไปหาได้ไม่ ถ้าคนทำดีปลื้มตัวออกไปหมด อยู่ในหมู่คนแต่คนชั่วเท่านั้น ก็คงอยู่ด้วยกันไม่ได้ เพราะมัวมุ่งจะทำร้ายกัน จะลักขโมยของกัน และกันเป็นต้น อยู่ด้วยกันแล้วก็เป็หมู่โจรด้วยกันทั้งหมด ดังนี้ แล้วจะอยู่ด้วยกันได้อย่างไร ความอยู่ด้วยกันได้นั้น จะอยู่ด้วยกันได้ก็ด้วยความดีเท่านั้น แม้ถ้าในหมู่โจรจริง ๆ ไปปล้นเขา แต่ก็ต้องซื่อสัตย์ต่อกัน คือไม่ปล้นกันเอง ไม่ทำร้ายกันเอง แปลว่า ในหมู่โจรด้วยกันเอง ก็จะต้องมีศีลต่อกัน ไม่ฆ่ากัน ไม่ลักของของกัน ซื่อตรงต่อกันถ้าเมื่อใดในหมู่นี้ ไม่มีศีลต่อกัน ไม่มีธรรมต่อกัน ก็จะคุมเป็นหมู่โจรอยู่ไม่ได้ เพราะฉะนั้น ความดีจึงเป็นสิ่งที่ต้องการ แม้ในหมู่คนชั่วด้วยกัน และความดีนั้นเมื่อได้ขยายออกไปให้กว้างขวาง ความเจริญและความสุขก็จะเกิดขึ้นได้กว้างขวาง ความเห็นดังกล่าวนี้เป็นเรื่องของจิตใจ ถ้าจิตใจใต้อบรมไม่ดีเป็นจิตใจที่เศร้าหมอง ก็ย่อมมีความเห็นผิด หากจิตใจอุกรบรมดีเป็นจิตใจที่บริสุทธิ์ไม่เศร้าหมอง ก็ย่อมจะมีความเห็นถูกต้อง เพราะฉะนั้น การอบรมจิตใจเป็นสิ่งจำเป็นปรารถนา และเมื่อได้ดำเนินการอบรมจิตใจของตนให้บริสุทธิ์ มีความเห็นชอบถูกต้องแล้ว สุขคติ ก็มีในปัจจุบันนี้ และเมื่อมีภพหน้าชาติหน้าก็ย่อมมีสุคติ เป็นที่ไปในเบื้องหน้า หากมีจิตใจที่เศร้าหมองไม่บริสุทธิ์ก็เป็นทุกข์ในปัจจุบันเมื่อมีภพหน้าชาติหน้า ก็หวังมีทุกข์ในชาติหน้าต่อไป การอบรมจิตใจให้บริสุทธิ์ ผ่องใสไม่เศร้าหมองนี้ ต้องทำเอาในปัจจุบันนี้ ไม่ใช่ไปรอเอาเมื่อใกล้จะตายแล้วจะไปบอก

อรรถ ในระยะ นั้นคนที่ทำความชั่วไว้มาก มีจิตใจที่ไม่บริสุทธิ์เก็บเอาทุกคติไว้ในจิตใจมาก ภายใกล้จะตายจะบอก อรรถ ให้สำเร็จประโยชน์ได้อย่างไร เพราะว่า จิตใจมีความมัวหมอง และเมื่อมีนิมิตรแห่งความชั่วประภฏอยู่ ก็ยิ่งจะจบลงในคติของความชั่วยากที่จะชี้ทางให้มอง เห็นแสงของทางที่ดีได้ แต่ถ้าหากอบรมจิตใจให้บริสุทธิ์เสียแต่ในปัจจุบันนี้ เก็บสุคติไว้ในใจอยู่อย่างเพียงพอแล้ว นิมิตรที่ดีก็ย่อมจะปรากฏขึ้นเอง เพราะมีสุคติเป็นสิ่งเตือนใจ อยู่แล้ว พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงวิธีอบรมจิต ดังที่ในสติปัฏฐานตั้งต้นแต่ อานาปานสติ สติเป็นเครื่องกำหนดลมหายใจเข้าออก ก็เมื่อเจริญจิตให้เป็นหนึ่งผู้รู้ ให้เป็นหนึ่งผู้รู้ ลมหายใจเข้าออกอันนี้ และเมื่อเป็นผู้รู้ลมหายใจอันนี้ ท่านก็สอนให้รู้ต่อไปถึง อิริยาบถ คือมีความรู้ตัว คุณตัวอยู่ ยืน เดิน นั่ง นอน อย่างไร ก็รู้ ให้มีความรู้ตัวอยู่ในอาการของกายทั้งหลาย เช่นการเหยียดขา เป็นต้น เพื่อให้มีสัมปชัญญะ ความรู้ตัว คุณตัวเองอยู่ในอิริยาบถทั้งปวง และท่านก็สอนให้พิจารณากายนี้ จำแนกออกเป็นอาการทั้งหลาย มีผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เป็นต้น ด้วยมุ่งที่จะให้รู้ถึงความจริงว่า เป็นไปด้วยของที่ไม่สะอาด หากจะมีความติด ความยินดีในกาย ก็จะระงับความติด ความยินดีนั้น และอีกอย่างหนึ่ง ก็เพื่อที่จะให้กำหนดใจลงเป็นหนึ่ง ในอาการอันใดหนึ่งเพื่อเป็นการรวมใจให้เป็นสมาธิ เมื่อปฏิบัติอย่างนี้แล้ว ก็จะเป็นขั้นหนึ่งของการอบรมจิต เมื่อได้ขั้นหนึ่ง ๆ ของการอบรมจิตใจแล้ว ก็มีขั้นต่อไปที่จะพึงดำเนิน ก็วิธีนี้ก็เป็นวิธีที่จะทำ จิตใจของตนให้บริสุทธิ์สะอาด ทำความเห็นให้ถูก ให้ชอบ และเมื่อมีความเห็นถูกชอบ เกิดขึ้นแล้ว ก็จะรู้ตัวเองในความเห็นทั้งหลาย ในอดีตว่าเป็นอย่างไร เป็นอันได้กลับตนเข้ามาสู่ทางที่ดีที่ชอบ ที่เรียกว่า เป็นสุคติ และเมื่อเป็นดังนี้ จิตก็ย่อมบริสุทธิ์ไม่เศร้าหมอง เป็นอันหวังสุคติคือคติที่ดี ได้ทั้งในปัจจุบันและทั้งในภายหน้า ตามพระพุทธานุชาตที่ตรัสไว้ว่า จตฺเต อสงฺกิลิตฺเต สุกฺติ ปาฏิกงฺขา เมื่อจิตไม่เศร้าหมองแล้ว สุคติคือคติที่ดี เป็นอันหวังได้ ด้วยประการฉะนี้

ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต ปรากฏว่า ท่านได้เป็นผู้เจริญตั้งมั่นใน พระธรรมวินัยนี้ เป็นพระมหาเถระในพระพุทธศาสนา จึงแสดงว่า ท่านเป็นผู้อบรมจิตใจ ของท่านมาด้วยดี มีคติ คือทางไปการไปที่ดี ทั้งในปัจจุบันในขณะที่ท่านดำรงชีวิตอยู่

ทั้งในสัมปรายภพคือเมื่อท่านถึงมรณภาพไปแล้ว ด้วยประการฉะนี้ ขออำนาจกุศลทักษิณานุปทาน ที่คณะเจ้าภาพคือคุณสมศักดิ์ผู้เป็นเจ้าของวิเศษไถ่อย่างภักตาคารนี้ ได้มาบำเพ็ญอุทิศถวาย จงสัมฤทธิ์อิฏฐวิบากมณูญวิบูลยผล สมตามเจตนาอุทิศ จงทุกประการ แสดงพระธรรมเทศนาพอสมควรแก่เวลา ขอยุติลงคงไว้ด้วยประการฉะนี้. ฯ

อริยวงศ์สภา

สมเด็จพระวันรัต (ทรัพย์ โมสกมหาเถร) วัดสังเวชวิศยาราม

ถวาย

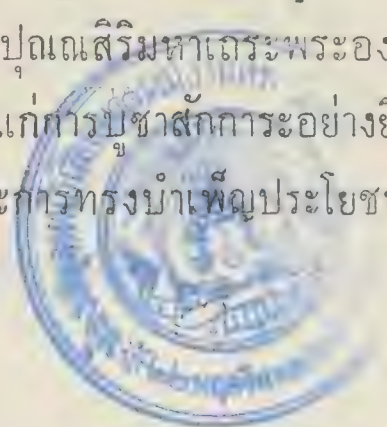
ในการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลพระอัฐิ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช

ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

๒๕ เมษายน ๒๕๑๓

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ
จตุตถาโร เม ภิกฺขเว อริยวํสา อคฺคณฺณา รตฺตณฺณา วิสณฺณา โปราณา
อสงฺกณฺณา อสงฺกณฺณปฺพุพาตี ฯ

บัดนี้ จักรับพระราชทานถวายวิสาขนาพระธรรมเทศนาในอริยวงศ์สภา พรรณนา
เรื่องอริยวงศ์ ฉลองพระเดชพระคุณ ประดับพระปัญญาบารมี อณูรูปแก่การทรงบำเพ็ญ
พระราชกุศลพระอัฐิ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณฺณสิริ-
มหาเถร) ที่สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้าได้ทรงบำเพ็ญ เป็นการทรงบูชาสักการะ
พระมหาเถระผู้ทรงเป็นประธานในสังฆมณฑลทั่วพระราชอาณาจักร ซึ่งสมเด็จพระบรมบพิตร
ได้ทรงสถาปนาไว้ว่า “สกลมหาสังฆปริณายก” ตามนิยมในพระพุทธศาสนา และตามชาติย-
ราชประเพณี เป็นที่ประจักษ์ชัดได้ว่า แม้แต่จะเหลือเพียงอัฐิก็ควรแก่การบูชาสักการะ
เพราะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช ปุณฺณสิริมหาเถระพระองค์นั้น
ทรงประกอบด้วยพระคุณธรรมและทรงบำเพ็ญประโยชน์ควรแก่การบูชาสักการะอย่างยิ่ง ณ
วโรกาสบัดนี้ ขอรับพระราชทานพรรณนาพระคุณธรรมและการทรงบำเพ็ญประโยชน์บาง
ประการพอเป็นเครื่องอนุสรณ์

ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระสังฆราชพระองค์นั้น ได้ทรงอาศัยพระบุญญาธิการในอดีต ตามหลักธรรมชื่อว่า ปุพฺพเพกตปุญฺญาตา และได้ทรงประทับปกครองพระองค์ตามหลักธรรมชื่อว่า อตฺตสัมมาปณฺธิ ทรงวางพระองค์ได้เหมาะสม ควรแก่การสักการะเคารพ พระองค์จึงสามารถบำเพ็ญสิ่งที่เป็ประโยชน์ทั้งฝ่ายโลก ทั้งฝ่ายธรรม ทั้งแก่พุทธจักรและอาณาจักร ทั้งส่วนพระองค์ และส่วนผู้อื่น เมื่อทรงรับภาระในการบริหารการปกครอง เริ่มต้นตั้งแต่ทรงเป็นเจ้าของอาวาส จนถึงทรงดำรงตำแหน่งสกลมหาสังฆปริณายก ก็ทรงจำเนียร การให้ผู้มาในภายหลังถือเป็นเนติแบบอย่างได้ เป็นที่สังเกตเห็นได้ว่า ได้ทรงทอด พระองค์ลงรับภาระด้วยความรับฝึกรับชอบ ทรงเห็นความเจริญก้าวหน้าของพระศาสนา และประเทศชาติว่าสำคัญกว่าชีวิต ไม่ทรงห่วงไหว ครั้นคร่ำคร่าต่อทุกสิ่งทุกอย่าง เมื่อทรง เห็นว่าการบรรพชา^๕ นาคต้อง ชอบด้วยเหตุ ดังเช่นทรงตักเตือนพระสังฆาธิการผู้มีหน้าที่ ปกครองว่า “อย่าทำตนเป็นตัวหนอนที่คอยกักกินใบโพธิ์ แต่จงช่วยกันรักษาต้นโพธิ์คือ พระศาสนา” ไม่ทรงหวังว่า พระสังฆาธิการทั้งหลายจะโกรธเคืองเพราะคำตักเตือน ได้ ทรงเตือนพระเถรานุเถระอยู่เสมอว่า “ให้ปฏิบัติตนให้เคร่งครัดต่อพระราชากรณียกิจของ สมเด็จพระบรมบพิตรอันมีส่วนมาเกี่ยวเนื่องกับการคณะสงฆ์และการพระศาสนา แม้พระองค์ ก็ทรงถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดต่อพระราชากรณียกิจอันมาเนื่องกับพระองค์ เช่น ทรงสน พระทัยเป็นพิเศษเกี่ยวกับเรื่องโรงเรียน ที่สมเด็จพระบรมบพิตรทรงมอบหมาย แม้จะประจวบ ก็ได้เสด็จไปเป็นประธานในการประชุมเรื่องโรงเรียน ถึงกับทรงเป็นลมในที่ประชุมนั้น ได้ ทรงปรารภในท่ามกลางพระเถรานุเถระ พระสังฆาธิการเสมอว่า ให้ช่วยกันส่งเสริม “โรงเรียนในหลวง”

ในด้านการศึกษา แม้พระองค์มิได้ทรงดำรงตำแหน่งโดยเฉพาะ แต่ได้ทรง ส่งเสริมทั้งของฝ่ายบ้านเมือง และของคณะสงฆ์ ในหมู่พระภิกษุสามเณร ผู้ศึกษาต่าง ตระหนักถึงน้ำพระทัยที่ประกอบด้วยพระเมตตาและพระกรุณาในเรื่องนี้โดยทั่วกัน

ในด้านการศึกษาพระศาสนา หรือที่เรียกว่า การเผยแผ่ พระองค์ได้ทรงทำ อย่างกว้างขวางทั้งภายใน และภายนอกประเทศ ที่นับว่าสำคัญยิ่งประการหนึ่งคือ การเสด็จ ไปทรงเจริญศาสนไมตรีกับประมุขศาสนาคริสต์ ณ กรุงโรม ซึ่งไม่เคยมีมาแต่ก่อน ในกาลใด

ที่ทางราชการบ้านเมืองประสงค์ให้พระสงฆ์ช่วยในการอบรมและเผยแผ่พระศาสนา ในกาลนั้น พระองค์จะต้องทรงเข้าไปมีส่วนร่วมทั้งโดยตำแหน่งและโดยส่วนพระองค์

ในด้านการบูรณะปฏิสังขรณ์ ก่อสร้างวัดวาอาราม ได้ทรงแนะนำ ตกเตือนอยู่ตลอดเวลา เช่น พระอารามหลวง ก็จะทรงเตือนว่า “ให้นึกถึงพระมหากษัตริย์ผู้ทรงสร้างหรือทรงสถาปนาไว้” ไม่ทรงนิยมการก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ประโยชน์ไม่คุ้มราคาและคุ้มค่า

กล่าวได้ว่า พระองค์ทรงสองต่อสองแล ทั้งโดยตำแหน่งหน้าที่และแม้มิได้ทรงมีหน้าที่ โดยเฉพาะในเรื่องนั้น ๆ เมื่อกล่าวโดยตำแหน่ง พระองค์ทรงดำรงตำแหน่งตั้งแต่ชั้นต่ำและสูงขึ้นโดยลำดับ ทรงดำรงตำแหน่งสังฆมนตรี ในสมัยใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ถึง ๒ ตำแหน่ง แต่ต่างคราว คือ ทรงเป็นสังฆมนตรีว่าการองค์การเผยแผ่ และสังฆมนตรีว่าการองค์การสาธารณูปการ แม้พระองค์จะทรงดำรงตำแหน่งต่าง ๆ จนถึงขั้นสูงสุด คือทรงเป็นสมเด็จพระสังฆราช พระองค์ทรงมั่นคงในพระธรรมและพระวินัย ทรงทรงแนะนำหมู่สงฆ์ให้ปฏิบัติเช่นนั้นด้วย เช่นทรงมักน้อย สันโดษ ประจำพระอรัญญิก เป็นต้น พระปฏิปทาของสมเด็จพระสังฆราช พระองค์นั้น จึงสมกับพระนามที่เป็นราชทินนามว่า สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ และสมด้วยพระบาลีพุทธวจนะที่ได้รับพระราชทานยกขึ้นไว้ ณ เบื้องต้นแห่งเทศนาที่ว่า จตุตทาโร เม ภิกขเว อริยวิสา เป็นต้น แปลเป็นใจความว่า

อริยวงศ์ คือ ธรรมที่เป็นวงศ์ของพระอริยะ ๔ ประการ ปราชญ์รู้จักว่าเลิศ รู้จักกันมานาน รู้กันว่าเป็นแนวคำเนนของคนดี เป็นหลักธรรมเก่าแก่ ในอดีตก็ไม่ถูกรังเกียจ ในปัจจุบันก็ยังไม่ถูกรังเกียจ แม้ในอนาคตก็ไม่ถูกรังเกียจ สมดพรานหมณาจารย์ที่เป็นนักปราชญ์คำหานี้ไม่ได้เลย อริยวงศ์ ๔ ประการนั้น คือ

๑. สันโดษด้วยเครื่องนุ่งห่มตามมีตามได้ตามควร
๒. สันโดษด้วยอาหารตามมีตามได้ พอเหมาะสม
๓. สันโดษด้วยที่อยู่อาศัยตามมีตามได้ พอเพียงพออาศัยได้
๔. ยินดีในการบำเพ็ญสิ่งที่เป็นกุศล ยินดีในการละสิ่งที่เบียดเบียนกุศล

ผู้ที่ขยัน ไม่เกียจคร้าน มีความรู้ มีสติ ตั้งมั่นอยู่ในอริยวงศ์ ๔ ประการดังกล่าว เรียกว่า ผู้ตั้งอยู่ในอริยวงศ์ ผู้ที่ประกอบด้วยอริยวงศ์ ๔ ประการนี้ จะอยู่ในทิศใดก็ตาม ย่อมชุ่ม เยี่ยมทำลายความยินดียินดีร้ายเสียได้ หรือความหมองมัวแห่งจิต ย่อมกล้ากรายเข้ามาไม่ได้ มีอรรถาธิบายโดยสังเขปดังนี้

อริยวงศ์ คือ วงศ์ของท่านผู้เจริญ ผู้ประเสริฐ อันได้นามว่า พระอริยะ โดยความหมาย คือ ธรรมะที่ท่านผู้เจริญ ผู้ประเสริฐ ได้นิยมนับถือปฏิบัติกันมาเป็นเวลานาน เป็นของเก่าแก่ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประมวลมาแสดงไว้

คำว่า อริยะ ตรงกับคำว่า อารยะ ในพระพุทธศาสนา หมายถึง ท่านผู้เจริญทางจิตใจ คือมีจิตใจประกอบด้วยธรรม โดยความหมายอย่างสูง หมายถึง ท่านผู้ทำลายกิเลสได้เด็ดขาดเป็นขั้น ๆ จนถึงทำลายได้หมดสิ้นไม่มีเหลืออยู่

อริยวงศ์ ๓ ข้อต้น เกี่ยวกับวัตถุ หรือโดยโวหารหนึ่งคือปัจจัย ซึ่งเป็นเครื่องอาศัยดำรงชีวิต อันหมายรวมถึงเครื่องอุปโภค บริโภค ของแลกเปลี่ยนทุกอย่าง ท่านผู้ตั้งอยู่ในอริยวงศ์ย่อมมีสันโดษ คือยินดีในสิ่งดังกล่าวที่เป็นของตน และเป็นของที่มีขึ้นโดยชอบด้วยธรรม อันกล่าวได้ว่า เป็นของสมควรทุกด้าน ชีวิตของท่านจึงอยู่ในหลักของสัมมาอาชีวะ รู้จักอิ่ม รู้จักพอ และรู้จักเฉลี่ยไปถึงผู้อื่น ไม่ให้ความมีของตน ห่างกับความมีของบุคคลอื่นจนเกินเหตุ รู้จักหาวิธีให้ความพอดีระหว่างบุคคลเกิดขึ้น เพราะสันโดษตรงกันข้ามกับความโลภ ซึ่งมุ่งแต่จะได้ ความโลภ เห็นแก่ได้ ไม่เลือกผิดถูกหรือสุจริต ทุจริต ทำให้เกิดช่องว่างในสังคม แต่สันโดษทำลายช่องว่างในสังคม ดังนั้น ความสันโดษในวัตถุทั้ง ๓ ประการดังกล่าว จึงเป็นธรรมที่ควรประพฤติ เป็นวิธีที่จะให้ กิดความเจริญและความสุข เป็นวงกว้างทั่วไป เป็นธรรมที่เหมาะสมทั้งในฝ่ายคุณุศลและฝ่ายบรรพชิต

ส่วนอริยวงศ์ข้อที่ ๔ คือ ยินดีในการบำเพ็ญสิ่งที่เป็นกุศลและยินดีในการละสิ่งที่ เป็นอกุศล นั้น หมายถึงจิตใจโดยเฉพาะ โดยตรง มุ่งถึงจิตใจที่เจริญ พระพุทธองค์ทรงชี้ถึงจิตใจที่เจริญว่าเป็นจิตใจที่ยินดีในการกระทำสิ่งที่ดีอย่างหนึ่ง ยินดีในการละสิ่งที่ไม่ดีอย่างหนึ่ง สิ่งใดที่ดี นำเข้ามาเก็บรักษาไว้ในจิตและทำให้เจริญยิ่งขึ้น สิ่งใดที่ไม่ดี ขับ

ออกไปจากจิต ไม่ให้ติด ไม่ให้อิงอาศัยอยู่ และหาวิธีสกัดกั้นไม่ให้หวนกลับมาอีก ทั้งมุ่งหมายถึงความไม่ทอดยอ ไม่ย่อหย่อน ไม่หยุดในการทำความดี ทั้งพระพุทธคำรัสที่ตรัสไว้มีใจความว่า

“ธรรม ๒ ประการ คือ ความไม่สันโดษในสิ่งที่เป็นกุศลหนึ่ง ความไม่ย่อหย่อนในความเพียรที่ได้เริ่มไว้หนึ่ง” มีความหมายว่า แม้จะสันโดษยินดีในวัตถุตามที่มีของตน แต่ไม่นิยมความพอใจในสิ่งที่เป็นกุศลว่า “ทำเพียงเท่านี้พอแล้ว” ความเข้าใจในสันโดษที่ถูกต้องและใช้สันโดษในทางที่ถูก คือ สันโดษในวัตถุที่มี ที่ได้ของตนอันชอบด้วยธรรม แต่ไม่สันโดษ คือ ยินดีว่า “พอ” ในการทำความดีและละความชั่ว เมื่อเข้าใจและใช้สันโดษในทางที่ถูกเช่นนี้ ก็จะเกิดความสุขความเจริญ สร้างความเป็นอารยะตามหลักธรรม ผู้ปฏิบัติได้ก็ชื่อว่า เป็นอารยชน หรือ อริยชน อยู่ในหมู่ใด คณะใด ก็ทำให้หมู่นั้น คณะนั้นเป็นอารยะ ควรแก่การเรียกว่า “อารยะประเทศ”

ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช ปุณฺณสิริมหาเถระ ทรงมีพระมณัสและพระจริยามันอยู่ในสันโดษ ที่เรียกว่า “อริยวงศ์” สมกับ ราชทินนามที่สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภารเจ้าได้พระราชทานว่า “สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ” ทุกประการ

พระราชกุศลที่ทรงบำเพ็ญพระราชทานจึงสมด้วยพระจริยาของสมเด็จพระสังฆราชพระองค์นั้น และเป็นการทรงประกาศยกย่องแล้วซึ่งพระเกียรติคุณของพระมหาเถระผู้ทรงหนักแน่นในพระธรรมวินัย ทั้งทรงทำให้เกิดเนติแบบอย่าง และเกิดความชื่นชมโสมนัสในสังฆมณฑลและพุทธบริษัททั่วไปตลอดกาลนาน

ขอพระราชกุศลที่สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภารเจ้า ทรงบำเพ็ญแล้วนี้ จงอำนวยวิบากสมบัติแก่ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช ปุณฺณสิริมหาเถระในสัมปรายภพทุกประการ

รับพระราชทานถวายวิสัชนาพระธรรมเทศนาญาติด้วยกาลเวลา ด้วยประการฉะนี้

ขอถวายพระพร.

อธิษฐานธรรมกถา

แสดง ณ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

โดย สมเด็จพระวันรัต (ทรัพย์ โมสกมหาเถร)

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๖

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

ปณฺณํ นปฺปมชฺเชยฺย สจฺจมนุรฺกฺเขยฺย

จาคมนุพฺพุหฺเขยฺย สนฺตฺติเมว สุสฺสึกฺเขยฺยาติ ฯ

บัดนี้ จักแสดงพระธรรมเทศนาในอธิษฐานกถา พรรณนาธรรมอันเป็นฐานที่
ตั้งอันมั่นคง เพื่อเป็นเครื่องประดับสติปัญญา เพิ่มพูนกุศลบุญราศี ส่วนธรรมสวนมัย
แก่ท่านสาธุชนพุทธบริษัททั้งหลาย

ด้วยว่า วันนี้เป็นอธิษฐานกถา กำหนดนิยามว่า “เป็นวันขึ้นปีใหม่” ต่างก็มี
ความรู้สึกว่าชีวิตได้ผ่านพ้นมาอีก ๑ ปี และมักอธิษฐานให้มีความสุขความเจริญในปีใหม่
ต่อไป บางคนเมื่อพิจารณาอันหลังไปก็เกิดปีติโสมนัส เพราะได้บำเพ็ญสิ่งที่มีประโยชน์
ทั้งแก่ตนและส่วนรวม แล้วตั้งใจที่จะบำเพ็ญประโยชน์ต่อไป บางคนเมื่อพิจารณาแล้วเห็น
ว่า ยังมีภาระหน้าที่อันควรจะทำให้บริบูรณ์ ก็ตั้งใจทำภาระหน้าที่นั้นให้สมบูรณ์ บุคคล
ดังกล่าว ทางพระพุทธศาสนาสรรเสริญชีวิตของผู้นั้นว่า “สุขชีวิต” เป็นชีวิตตั้งงามทั้งทาง
โลกทั้งทางธรรม แต่ผู้ที่ปล่อยให้กาลเวลาล่วงไปเปล่าประโยชน์ ทางพระพุทธศาสนาไม่
สรรเสริญ และเรียกชีวิตของผู้นั้นว่า “โมฆชีวิต” เป็นชีวิตที่ไม่ดีทั้งทางโลกทั้งทางธรรม
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสสอนให้พิจารณาอยู่เสมอว่า “วันคืนล่วงไปๆ บัดนี้เราทำอะไร
อยู่” และตรัสว่า “ผู้บำเพ็ญประโยชน์ มีชีวิตอยู่เพียงวันเดียว ดีกว่าผู้ที่ไม่บำเพ็ญ

ประโยชน์ มีชีวิตอยู่ต้งร้อยปี” จึงกล่าวได้ว่า “พระพุทธศาสนาสอนให้มีชีวิตอยู่อย่าง
 มีประโยชน์” แต่ต้องให้มีประโยชน์ทั้งทางโลกทั้งทางธรรมจึงจะเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ ดัง
 โบราณกล่าวว่า “โลกไม่ช้าธรรมไม่เสีย โลกก็ดำ ธรรมก็เลิศ” การที่จะทำชีวิตให้มี
 ประโยชน์ดังกล่าว จำต้องมีฐานในทางใจอย่างมั่นคง ณ โอกาสอันเป็นมงคลสมัยนี้ จึงจะ
 นำธรรมอันมีชื่อว่า “อริยฐานธรรม” มาแสดง ตามพระพุทธานุชาตที่มาจากในชาตวิภังคสูตร
 มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสกั ซึ่งได้ยกขึ้นไว้ ณ เบื้องต้นนั้นว่า ปญฺฉิ นปฺปมชฺชเชยฺย
 เป็นอาทิ ซึ่งแปลความว่า ไม่พึงประมาทปัญญา พึงตามรักษาสัจจะความจริง พึงเพิ่มพูน
 จาคะคือการสละได้ พึงศึกษาสันติคือความสงบ ดังนี้ ต่อไปนี้จักได้อธิบายอริยฐาน ๔
 ประการโดยสังเขป

ประการที่หนึ่ง ปัญญา มีทั้งฝ่ายโลกและฝ่ายธรรม มีตั้งแต่ขั้นต้นจนถึงขั้นสูง
 ปัญญาที่เกื้อกูลแก่การครองชีพ หรือดำรงชีพ แม้จะเป็นเรื่องโลก จำต้องชวนชวยให้มี
 ขึ้น โดยคิดค้น โดยศึกษาเล่าเรียน โดยสดับตรับฟัง หรือโดยการฝึกอบรมในภาคปฏิบัติ
 การก้าวไปข้างหน้าได้ หรือแม้แต่การระวังไม่ให้ถอยหลัง ก็เพราะการเสริมสร้างปัญญา
 อยู่เสมอ การขาดปัญญา นอกจากเนื่องมาจากไม่คิดค้นไม่ศึกษาเป็นต้นแล้ว ยังเนื่องมา
 จากเหตุอันสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ความเข้าใจผิดคิดว่า มีปัญญา ฉลาดมาก ฉลาด
 กว่าเขา มีปัญญาอยู่แล้ว กลับมีปัญญาน้อยลง หรือปัญญาไม่ทันผู้อื่น ก็เนื่องมาจากความ
 เข้าใจผิดเช่นกัน สมดังพระพุทธภาษิตว่า

โย พาโล มลฺลตี พาลยํ	ปญฺหิตโต วาปี เตน โส
พาโล จ ปญฺหิตมานํ	ส เว พาโลติ วุจฺจติ.

แปลความว่า ผู้อ่อนปัญญา รู้ว่าตนอ่อนปัญญา พอจะมีทางฉลาดได้ แต่ผู้อ่อนปัญญา กลับ
 เข้าใจจนทงงว่าตนฉลาด ก็ถูกเรียกว่า “โง่”

อนึ่ง ผู้มีปัญญาและเข้าใจอย่างถูกต้อง ย่อมน่ารัก น่านับถือ น่าบูชา ส่วนผู้
 อ่อนปัญญา ถ้าวางตนเหมาะสมก็น่ากรุณาเอ็นดู ที่แสดงมานี้ เป็นปัญญาเกื้อกูลแก่การ
 ครองชีพ หรือดำรงชีพเป็นฝ่ายโลก ส่วนปัญญาฝ่ายธรรมในที่นี้ หมายถึงปัญญาที่เกิดจาก
 การเจริญสมาธิ และเจริญวิปัสสนา อันเป็นขั้นต้นจนถึงปัญญาในมรรคจิต ผลจิตร อัน

เป็นชนสูง เมื่อฝึกหัดจิตตามหลักกรรมฐานจนได้เป็นสมาธิมีกำลัง มีความผ่องแผ้วเป็นอิสระ ปัญญาที่ย่อมเกิดขึ้น เมื่อตั้งใจทบทวนพิจารณากายและจิต หรือที่เรียกว่ารูปและนามจนเข้าใจอย่างถูกต้องแจ่มชัด ตรงกับที่เป็นจริงตามหลักวิปัสสนากรรมฐาน ปัญญาที่ย่อมเกิดปัญญาที่เกิดจากกรรมฐานที่แสดงนี้ เป็นอาวุธทำลายกิเลสให้เบาบางลง จนถึงหมดสิ้น ปัญญาฝ่ายธรรมกับฝ่ายโลก ต่างอิงอาศัยกัน ปัญญาฝ่ายธรรม เมื่อยังไม่ถึงขั้นสูง อาจเกิดกุศลให้เกิดปัญญาฝ่ายโลกอย่างแจ่มใสได้ เพราะจิตที่เป็นสมาธิมีกำลัง ย่อมจดจ่อแน่วแน่ในสิ่งที่กำลังทำ แม้กำลังพูดก็ไม่ฟังชาน ลังเล การที่ทำ คำที่พูด ย่อมสำเร็จตามที่ประสงค์ ปัญญาที่มีประโยชน์และมีวิธีจะเสริมสร้างให้เกิดขึ้นได้ดังแสดงมา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสสอนว่า ไม่พึงประมาทปัญญา ดังนี้

ประการที่สอง สัจจะ คือความจริง พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสสัจจะ คือความจริงไว้ โดยนัยต่าง ๆ เช่น วชิรสัจจะ วาจาจริง คือวาจาที่ไม่เป็นเท็จ ไม่กลับกลอก ไม่สับปรับ วาจาที่มั่นคง แน่นอน สมมติสัจจะ จริงโดยสมมติ เช่นสมมติว่าเป็นสัตว์ เป็นบุคคล หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่ถูกสมมติให้เป็นอย่างนั้นบ้าง อย่างนี้บ้าง แม้แต่ชื่อที่ตั้งให้แก่ร่างกาย สภาวะสัจจะ จริงสภาวะ คือสภาวะที่แท้จริงเป็นอย่างไร ก็คงเป็นอย่างนั้น กายหรือรูป จิตหรือนาม มีสภาวะไม่เที่ยงเป็นทุกข์เป็นอนัตตา ก็เป็นอย่างนั้นจริง ๆ

ปรมัตถสัจจะ คือ เป็นขั้นธำตุ อายตนะจริง ๆ มิใช่ผู้นั้น ผู้นั้น ตรงกันข้ามกับสมมติ สัจจะ ความจริงดังแสดงมา เมื่อบุคคลเข้าถึง ย่อมอำนวยประโยชน์ ผู้พูดแต่คำจริง คำพูดมีน้ำหนัก ผู้อนเชื่อถือ ที่กล่าวกันว่าวาจาสิทธิ์ ก็เพราะพูดแต่คำจริงนั่นเอง ผู้เข้าใจในสมมติสัจจะ ก็จะไม่หลงในสิ่งที่สมมติ ใช้สิ่งที่สมมติให้เป็นประโยชน์ ไม่เป็นโทษของสิ่งที่สมมติ ผู้พิจารณาเห็นสภาวะสัจจะ ย่อมไม่เกิดความเคียดแค้นโทมนัสน้อยใจ หรือเพลิดเพลิดหลงไหล เมื่อวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงทั้งในทางเสียหรือทางดี ผู้หยั่งรู้ในปรมัตถสัจจะ ย่อมคลายความต้องการ ความยึดติด ด้วยหยั่งรู้ว่า ร่างกายจิตใจเป็นแต่เพียงส่วนหนึ่งสิ่งหนึ่ง มิใช่ไว้สำหรับยึดติด ความยึดติดมีแต่โทษ สร้างความพัวพัน และภาระจำยอมไม่สิ้นสุด หลุดไปเสียได้ ปลอดภัย เป็นไทแก่ตน สัจจะทั้งที่เป็นขั้นต้นและขั้นสูง คือตั้งแก่จริงวาจา จนถึงปรมัตถ์ มีประโยชน์ตามขั้นนั้น ๆ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงตรัสสอนว่า พึงตามรักษาสัจจะ ดังนี้

ประการที่สาม จากะ การสละได้ ในที่นี้หมายถึงการสละกิเลสได้ กิเลสเป็นอุปสรรคภายในที่สำคัญ มีทั้งอย่างหยาบ อย่างกลาง และอย่างละเอียด อย่างหยาบมีความรุนแรง จนแสดงออกมาทางการกระทำและทางคำพูด แสดงออกมาเพื่ออิตรอนสิทธิและอิตรอนประโยชน์อย่างเดียว เช่น โกรธถึงกับทำร้ายร่างกายคนหนึ่ง ย่อมหมดสิทธิที่จะอยู่อย่างเสรี และจะสร้างประโยชน์ใดก็ไม่ได้ อย่างกลางกลุ่มมุ่มอยู่ภายใน ชุ่มมัวหม่นหมอง ปรุงความคิด ให้เป็นไปในทางเลวร้าย ปรุงให้มีเหตุผลประกอบในทางเลวร้ายนั้นด้วย อย่างละเอียด นอนแนบสนิทอยู่ภายใน ทำให้รู้สึกเหมือนนิมิตผู้ภักดีที่ให้ความอบอุ่น ปรุงความคิดให้ละเมอเพื่อฝันถึงที่มิได้หลับ ทำให้กระหึ่มนึกทรง พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนให้ละกิเลสอย่างหยาบ ด้วยการรักษาศีล อย่างกลางด้วยการฝึกสมาธิ อย่างละเอียดด้วยการอบรมวิปัสสนาปัญญา หากจะจำแนกให้เป็นรายละเอียดออกไปเป็นอย่าง ๆ ก็จะทำให้เห็นว่า จำต้องสละให้ได้ เช่น ความเกียจคร้านไม่ควรเก็บไว้ ควรสละเสียด้วยความขยัน ความเห็นแก่ตัว ควรสละเสียด้วยความมีอัธยาศัยกว้างขวาง ความบึ้งตึง ควรสละเสียด้วยความยิ้มแย้ม ความมั่งง่าย ควรสละเสียด้วยความละเอียดถี่ถ้วน จากะ การสละได้ เป็นการสร้างเสริมเพิ่มพูนอัธยาศัย นิสัยให้ละมุนละไม ปราศจากความเศร้าหมองคือกิเลสโดยลำดับ จนถึงขั้นสุดท้าย มีประโยชน์เป็นอเนกประการ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงตรัสสอนว่า พึงเพิ่มพูนจากะ คือการสละได้ ดังนี้

ประการที่สี่ สันติ คือความสงบ หมายถึงการที่กิเลสสงบระงับดับลง เมื่อกิเลสระงับแม้เพียงชั่วครู่ชั่วคราว ก็รู้สึกเย็นกายสบายใจ เมื่อได้ลิ้มรสอย่างนี้ แม้เพียงครั้งเดียวแล้วพยายามสนใจศึกษาสำเนียงจดจำและเข้าใจถูกต้อง จะเป็นคุณค่ามหาศาล ปรรณนาที่จะได้อาการเช่นนั้นอีก และปรรณนายิ่ง ๆ ขึ้นไป จนถึงสันติสูงสุด สันติทรงคุณค่ามาก ดังพระพุทธดำรัสที่ว่า “โสดาปัตติผล มีค่าล้ำเลิศกว่าสรรพสมบัติในโลก” และท่านผู้ประสบสันตินี้แล้ว มักเปล่งอุทานออกมา เช่น ท่านพระมหากัปปิณะ เปล่งอุทานว่า “อโห สุขุ อโห สุขุ” สุขจริง สุขจริง อนึ่ง พึงเทียบเคียงความสงบกับความฟุ้งซ่าน กระวนกระวาย ก็พอจะมองเห็นคุณค่าของสันติ สันติ ความสงบ มีประโยชน์ด้วยประการอย่างนี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงตรัสสอนว่า พึงศึกษาสันติ คือ ความสงบ ดังนี้

อธิษฐานธรรมทั้ง ๔ ประการ เป็นฐานที่ตั้งอันมั่นคง ผู้ประสงค์ความสุขทั้ง
 คดีโลกและคดียุติธรรม พึงพิจารณาสร้างให้เป็นฐานตามสมควรแก่ตน ความสุขความเจริญ
 ก็จะมีบังเกิดผลตามที่อธิษฐานตั้งใจไว้ มีนัยที่แสดงมาด้วยประการฉะนี้

รัตนตุนยานุภาเวน รัตนตุนยเทศสา ขอเดชาอนุภาพแห่งพระรัตนตรัยอันเป็น
 สิ่งสูงสุดในพระพุทธศาสนา ได้โปรดอภิบาลคุ้มครองรักษาสมเด็จพระบรมบพิตรพระราช
 สมภารเจ้าทั้งสองพระองค์ กับทั้งขอให้ สมเด็จพระบรมราชชนนี สมเด็จพระบรมโอรสา-
 ธิราช สยามมกุฎราชกุมาร พระราชธิดา พระบรมวงศานุวงศ์ ให้ทรงพระเจริญสำราญ กับทั้ง
 ขอให้ คณะรัฐบาล ข้าราชการ พ่อค้า และอาณาประชาราษฎร์จงเจริญด้วยจตุรพิธพร
 ทั้ง ๔ ตลอดกาลเป็นนิรันดร์

แสดงพระธรรมเทศนาในอธิษฐานกถา เนื่องในโอกาสกษัตริย์ขึ้นปีใหม่ ยุติด้วย
 กาลเวลาด้วยประการฉะนี้ ฯ

พระธรรมเทศนา

แสดงโดย สมเด็จพระธีรญาณมุนี (ธีร์ ปุณฺณกมหาเถร)

วัดจักรวรรดิราชาวาส

เนื่องในพิธีบำเพ็ญกุศลเพื่ออุทิศถวาย

แด่ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต (ทรัพย์ โฆสโกมหาเถร)

ณ ศาลาการเปรียญวัดสังเวชวิศยาราม

วันเสาร์ ที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๐

เวลา ๑๖.๐๐ น.

นโม ตสฺส ภควโต อหฺรโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

ขณฺติ ธีรสฺสลงกาโรติ ฯ

บัดนี้ จักแสดงพระธรรมเทศนา อนุโมทนาในกุศลบุญราศีทักษิณานุสรณ์ ที่คณะพระสงฆ์ประเทศสิงคโปร์ ได้พร้อมพรียงกันมาบำเพ็ญกุศลทักษิณานุสรณ์ อุทิศกัลปนากุศลถวายแด่ สมเด็จพระวันรัต (ทรัพย์ โฆสโก) ด้วยความระลึกถึงอุปการคุณที่ได้มีต่อกัน ด้วยความกตัญญูกตเวที สมเด็จพระวันรัต โฆสโกมหาเถร ได้รับภาระไว้ในตอนที่ เป็นพระราชอาคันตุกะชั้นหิรัญบัฏ หรือชั้นรองสมเด็จพระมาจนถึงเป็นสมเด็จพระราชาคณะ มีภาระมากมายที่ดำรงอยู่ เช่น เป็นเจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหญ่หนใต้ เป็นเจ้าคณะนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เป็นกรรมการมหาเถรสมาคม เป็นประธาน ศ.ต.ภ. เป็นประธาน ก.ส.ป. เป็นประธานอะไร ๆ หลายอย่างจนจำไม่ได้ ทั้งที่ว่า สมเด็จพระวันรัตเองก็มีสุขภาพไม่ดีเดินทางนิดหน่อยก็เหนื่อยหอบ ถ้าอยู่ที่ ๆ ไม่เดินก็ไม่หอบ ทั้งที่สุขภาพไม่ดีก็อุตสาหะแบกภาระรับภาระ รับงานรับการทำงานอยู่ตลอดเวลา เมื่อสังเกตดูเรื่องราวที่

ที่เป็นมากที่สุดว่า สมเด็จพระวันรัต โฆสภมหาเถร เป็นผู้ที่มีน้ำอดน้ำหนามาก เมื่อ ภาระสิ่งใดมาถึงก็ไม่บักไม่ทิ้ง ไม่หลบ รับแบกภาระอย่างเต็มที่ ด้วยความที่มีน้ำอดน้ำหน จึงสมกับพระพุทธานุภาพที่ได้เชิญมาเป็นอุทเทศไว้เบื้องต้นว่า ขนฺติ ธีรสฺสลงฺกาโร แปลว่า ขันติ คือความอดทนเป็นอสังการเครื่อง ประคับของนักปราชญ์ความอดทนอด- กลั้น เป็นลักษณะของขันติ ในโอวาทปาฏิโมกข์ก็ได้ยกขันติขึ้นเป็นต้นว่า ขนฺติ ปรมิ- ตโป ตีติกฺขา นิพฺพานํ ปรมิ วทฺตติ พุทฺธา ความว่า ความอดทน คือความอดกลั้น เป็นตบะอย่างยิ่ง พระพุทธเจ้า ตรัสว่า นิพพานเป็นบรมสุข ดังนี้ ก็แสดงว่า ขันติธรรม เป็นที่พระพุทธเจ้าทรงยกย่อง เมื่อตรัสเทศนาเผยแพร่อีกยกขันติธรรมขึ้นแสดง อย่างนี้ บ่งให้เห็นว่า พระพุทธองค์ทรงเห็นคุณธรรมคือขันติ เป็นคุณธรรมอันยิ่ง ในสวत्मนต์ ท่านได้ประพันธ์เรื่องราวของขันติไว้เป็นปฏฐายาวตฺรฉนฺท์หลายคาถา โดยใจความก็คือว่า ขันติ คือความอดทนนั้น เป็นประธานแห่งคุณธรรมทั้งหลาย เป็นหัวหน้า เป็นประธาน ของบรรดาคุณธรรม และเป็นเครื่องตัด อุด มูลรากของบาปกรรมทั้งหลายป้องกันกำจัด ความครหานินทา การทะเลาะวิวาท ผู้ที่มีขันติย่อมเป็นที่นิยมชมชอบของนักปราชญ์ ของ ประชาชนทั้งหลาย ท่านแสดงอานิสงส์ไว้มากมาย ถ้าพูดถึงการประพฤติปฏิบัติกัน ชาว เรานักได้นับถือพระพุทธศาสนามานาน ได้ฟังพระธรรมเทศนาเรื่องขันติเรื่อย ๆ มา หลายชั่วคน แต่ก็ยังไม่ฝังจิตฝังใจอยู่ในเลือดเนื้อของชาวเรา ในการประพฤติปฏิบัติ การประกอบกรงานต่าง ๆ ยังไม่มีน้ำอดน้ำหนมาก บางชาติบางพวกเขามีน้ำอดน้ำหนมาก สังเกตเช่นชาวจีนที่มาอยู่ในเมืองไทย เขาใช้ขันติคือความอดทนอย่างมาก มีที่รู้จักอยู่ หลายคน คนหนึ่งอยู่ข้างวัดจักรวรรดิ มีน้ำอดน้ำหนเป็นอย่างยิ่ง ชายไอศกรีมร้องขาย ชายที่โรงเรียน เทศบาล กลางคืนก็ขายตามวัดและสถานที่ต่าง ๆ เด็กเล็กวิ่งหลานวิ่งเล่น ปีนจับหัวจับหูข้างโน้นข้างนี้ พูดคำไม่สุภาพเรียกตาแป๊ะอะไรต่ออะไรก็เรียกไป อาแจ็ก อาแป๊ะคนขายไอศกรีมก็มุงขายแต่ไอศกรีม ไม่ได้ถือ ไม่ได้ฟังเสียงว่า เขาจะว่าอย่างไร เรียกอย่างไร คุณถูกหรือยกย่องอย่างไรไม่สนใจ เพราะการที่ไม่ถือสาหาความนี้เอง ก็เป็นที่ชอบใจของพวกเด็ก ๆ คือ ชื่อไอศกรีมกันกิน อาแป๊ะก็ได้เงินได้ทองจนร่ำรวย ส่ง เงินไปซื้อที่ซื้อทางสร้างบ้านสร้างเรือนไว้ทางประเทศจีน ผลสุดท้ายก็กลับไปอยู่ประเทศจีน

นี้แสดงว่า เบื้องต้นเขาก็ไม่มีอะไร ด้วยความออกความทนประกอบการงานก็ตั้งตัวได้
 ร้ารวย คุณธรรม คือขันติวิริยะพวกนี้มาในธรรมหลายหมวดหลายแห่ง ในบารมี ๑๐ ทศ
 ของพระพุทธเจ้า ก็เป็นคุณธรรมที่ท้าวางไว้ติดกัน คือ ทาน ศีล เนกขัมม
 ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ ๓ ประการนี้อยู่ติดกัน คือ วิริยะ ขันติ สัจจะ
 ธรรม ๓ ประการนี้เป็นของเนื่องกัน วิริยะ ความเพียรนี้ก็ต้องมีขันติ ความอดทนอด
 กลั้นเข้าช่วย ถ้าไม่มีความอดทนอดกลั้นเข้าช่วย วิริยะก็ไปไม่รอด แล้วก็ตั้งใจจะทำอะไร
 ก็ทำให้จริง ก็เป็นตัววิริยะตั้งใจจะประกอบอะไร ก็ประกอบจริง ฉะนั้น วิริยะนี้ต้อง
 อาศัยขันติและสัจจะเข้าค้ำจุน วิริยะจึงจะเป็นผลสำเร็จ ฉะนั้น ขันติ นี้ก็เป็นคุณธรรม
 ทำให้การงานต่าง ๆ สำเร็จ เป็นคุณประกอบกับวิริยะ ขันติ สัจจะ เป็นบารมีของ
 พระพุทธเจ้า ของพระสาวก และของใคร ๆ ผู้บำเพ็ญตนเพื่อบรรลุมรรคผลนิพพาน ขันติ
 ความอดทนอดกลั้นในหน้าที่ทุกอย่าง ต้องมีขันติเข้าประกอบ การอาชีพทุกอย่าง เช่น
 รับราชการก็ต้องมีความอดทนเป็นอย่างมาก เพราะการรับราชการก็มีนายผู้บังคับบัญชา
 บางทีก็มีการกระทบกระทั่ง เราอยู่ใต้บังคับบัญชาก็ต้องอดต้องทน ผู้บังคับ บัญชาที่
 เหมือนกัน บางทีลูกน้องทำพิชาก็ต้องมีน้ำอดน้ำทน ถ้าทำการค้าขายก็ต้องมีน้ำอดน้ำทน
 ความทุกข์ความยากความลำบากเหน็ดเหนื่อย ในเรื่องค้าขายการติดต่อกับลูกค้าก็ต้องมี
 น้ำอดน้ำทน ต้องแสดงความอึดใจพอใจให้ลูกค้าเห็นเสมอ บางทีถึงแม้ไม่พอใจก็ต้อง
 อดกลั้น จะแสดงมารยาทที่ไม่ดีออกมา ก็เป็นการขับไล่ไล่ส่งพวกลูกค้าทำให้การค้าไม่
 เจริญ การทำไร่นา ทำสวน ไม่ว่าอาชีพอะไรทุกอย่างต้องมีความอดทน ความอดทนนี้
 เป็นไปทุกเพศทุกวัยทุกอาชีพ แม้เด็กบวชบรรพชิต ก็ต้องมีความอดทนจึงจะบรรพชา
 อุปสมบทไปได้นาน ท่านจึงกล่าวว่า ขันติ ความอดทน ความอดทนนี้เป็นไปในลักษณะ
 ๓ อย่าง คือ อดทนต่อกิเลส อดทนต่อทุกขเวทนา อดทนต่อความตรากตรำลำบาก
 อดทนต่อกิเลส ไม่ว่าใคร ๆ เป็นพระภิกษุเป็นสามเณรก็สำคัญ บางทีมีสิ่งที่ยั่วในทาง
 เกิดความรักความกำหนัด ถ้าไม่อดทนก็อาจจะละเมิดศีล อย่างสิกขาบทของภิกษุ เช่น
 ปฐมปาราชิก หรือสังฆาทิเสสถ้าไม่อดทนก็อาจจะละเมิดสิกขาบทได้ ถ้าเป็นคฤหัสถ์ไม่มี
 ความอดทนก็อาจจะละเมิดศีลข้อ กามเมสุมิจฉาจาร ส่วนปฎิฆะ ยั่วให้เกิดความโกรธ ความ

เคื่อง เราก็ต้องมีขันติความอดกลั้น มิฉะนั้น ก็จะแสดงออกมาทางกาย ทางวาจา เช่น
 คำว่าแสดงการออกมาเป็นผรุสวาท หรือถึงประหัตประหาร เกิดเรื่องเกิดราว เกิดความ
 ทะเลาะวิวาท เหล่านี้ ต้องอาศัยขันติความอดกลั้นความอดทน คอยรั้งเอาไว้ไม่ให้ความ
 โกรธเกิดขึ้น ถ้ามันเกิดขึ้นก็ต้องคอยรั้งเอาไว้ไม่ให้มันไหลออกมา ทางกาย ทางวาจาเรียกว่า
 อดกลั้นต่อกิเลส ไม่ว่าจะกุศลและบรรพชิตต้องอาศัยขันติ ความอดกลั้นในการต่อสู้กับ
 กิเลสสำหรับทุกขเวทนา คนเราไม่ว่าใครทุกคน อาจจะต้องประสบกับทุกขเวทนา เช่น
 เจ็บป่วยต้องมีทุกขเวทนา ต้องอดต้องทน ต้องอดกลั้น บางทีความปวดความเมื่อยเกิดขึ้น
 ก็ต้องใช้ขันติ ความอดทนอดกลั้น ทำให้ผู้พยาบาลมีอารมณ์ดี ถ้าแสดงอาการกระวน
 กระวายไม่อดกลั้นไว้บ้าง ก็ทำให้หมอเกิดความเบื่อหน่าย ใจคอไม่ดี ในทำนองนี้
 เพราะฉะนั้น หากว่าได้ประสบทุกขเวทนาต่าง ๆ จำจะต้องใช้ขันติ ความอดทนเข้าช่วย
 ความตรากตรำลำบากต่าง ๆ นี้ เป็นเรื่องที่เราประกอบกิจการทุกอย่าง จะมีความทุกข์
 ความยาก ความลำบากตรากตรำ ถ้าไม่อดไม่ทนก็จะทำการงานไม่สำเร็จ งานการอาชีพ
 ทุกอย่างจะต้องใช้ขันติ ความอดทนต่อความตรากตรำลำบาก ที่ท่านว่า ขันติ มีลักษณะ
 เป็น ๓ คือ อดทนต่อกิเลส อดทนต่อทุกขเวทนา อดทนต่อความตรากตรำลำบาก เป็น
 ทางที่จะเกิดผลสำเร็จต่าง ๆ และได้อธิบายมาแล้วว่า ขันตินี้ มีวิริยะ สัจจะ เข้ามาช่วย
 ประกอบ คุณธรรม ๓ อย่างต้องอิงอาศัยกัน ก่อให้เกิดผลสำเร็จต่าง ๆ ท่านจึงว่า เป็น
 คุณธรรมที่สำคัญ เฉพาะที่นี้ว่า เป็นเครื่องประดับของนักปราชญ์ นักปราชญ์ต้องมีความ
 อดทนมากเป็นเครื่องประดับ ไม่อย่างนั้นก็เสียภูมิ ไม่แสดงถึงความเป็นภูมินักปราชญ์
 โดยเฉพาะเจ้าคุณสมเด็จพระวันรัต (โสมกมหาเถร) ได้แบกภาระมาหลายปีมากมายหน้าที่
 ภาระที่แบกมาไม่ได้ยินบ่นว่า ยากลำบาก อยากรจะลาออกจะปลดจะเปลื้อง ถึงเวลาก็ไป
 ประกอบหน้าที่ เช่น ประชุม ก.ส.ป. ประชุมกรรมการพิจารณาศาสนสมบัติ ก็เป็น
 ประธานเสมอ ศ.ต.ภ. ก็เป็นประธาน และประชุมคณะกรรมการมหาเถรสมาคม
 มีขาดน้อย คนที่สุขภาพดีเสียอีกกลับจะขาดมากกว่า แสดงว่าท่านมีน้ำอดน้ำทนมาก
 เป็นที่ศรัทธาในชั้นธรรม โดยที่สมเด็จพระวันรัต ได้ใช้คุณธรรมคือขันติ เป็น
 เครื่องอสังการประดับความประพฤติปฏิบัติของท่าน จึงแบกภาระอันมากมาย ดำเนินมา

จนถึงอวสานแห่งชีวิต จึงเป็นที่น่ายินมนับถือในเรื่องความออกทน คณะสงฆ์สิงคโปร์ ก็คือชาวไทยเรานี้แหละ แต่ออกไปอยู่สิงคโปร์ ได้ระลึกถึงอุปการคุณของสมเด็จพระวันรัต ได้พร้อมกันเข้ามาบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปสรรณ์ เพื่ออุทิศกัลปนาผลกุศลสมบัติที่บำเพ็ญแล้วนี้ สมองคุณท่าน

เทศนาวาสนา ในอวสานแห่งเทศนานี้ ขอท่านที่ได้บำเพ็ญกุศลทักษิณานุปสรรณ์ จงพร้อมกันอุทิศกัลปนาผลถวายท่านเจ้าคุณสมเด็จพระวันรัต สมเด็จพระวันรัตได้ทราบ ด้วยญาณวิถีทางใดทางหนึ่ง คงจะได้อนุโมทนาเห็นใจขอบใจท่านทั้งหลาย และคงจะได้ ประสบอิฏฐวิบุลยมณูผล สมดังอุทิศเจตนา ของท่านทั้งหลายผู้เป็นเจ้าภาพ ในที่สุด แห่งพระธรรมเทศนานี้ พระสงฆ์จตุรวรรคจะได้สวดพระบาลีธรรมคาถา โดยสรภัญญวิธี จลองกุศลเจตนาของเจ้าภาพสืบต่อไป ณ กาลบัดนี้. ฯ

พระธรรมเทศนา

อโมฆชีวิตกถา

แสดงโดย สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินฺธรมหาเถร)

วัดสามพระยา

เนื่องในพิธีบำเพ็ญกุศลสัตตมวารที่ ๒ เพื่อบุคคลถวาย

แด่ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต (ทรัพย์ โฆสกมหาเถร)

ณ ศาลาการเปรียญวัดสังเวชวิศยาราม

วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๐

เวลา ๙.๓๐ น.

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

ปฏิบัติเขต เมธาวิ อโมฆ ชีวิติ ยถาคิ ฯ

บัดนี้ จักรับประทานวิสัชนาพระธรรมเทศนา ในอโมฆชีวิตกถา แสดงเรื่อง
ชีวิตไม่เป็นโมฆะ ฉลองศรัทธาประดับบุญบารมี เพิ่มพูนกุศลราศีส่วนทักษิณานุประทานกิจ
ที่คุณธีรชัยและคุณอมรา ชลวิบูลย์ เจ้าของภัตตาคารจันทร์เพ็ญ ได้มาปรารภบำเพ็ญใน
สัตตมวารที่ ๒ นับแต่วันที่ท่านเจ้าคุณสมเด็จพระวันรัต ถึงมรณภาพเป็นต้นมา เพื่อ
ประมวลกุศลจริยาสมาปฏิบัติที่ท่านได้บำเพ็ญ ณ โอกาสบัดนี้ อุทิศถวายเป็นเปตพลีธรรม
บรรณาการ แด่ท่านเจ้าคุณสมเด็จพระวันรัต ที่ถึงมรณภาพไปแล้ว ด้วยอำนาจความ
เคารพนอบนบนับถือสักการบูชา ตามวิสัยของบุคคลผู้เป็นบัณฑิต ผู้นับถือพระพุทธ-
ศาสนา หากท่านเจ้าคุณสมเด็จพระวันรัต ได้ทราบด้วยญาณวิถีทางใดทางหนึ่งแล้ว ย่อม
จะอนุโมทนาสาธุการในกุศลส่วนทักษิณานุประทานครั้งนี้ ด้วยอำนาจบุญที่เกิดจากการ
อนุโมทนาส่วนบุญที่ผู้อื่นอุทิศให้ ย่อมเป็นปัจจัยบันดาลให้เกิดทิพยสุข ทิพยสมบัติ ตามสม-
ควรแก่คติในสัมปรายภพ นับเป็นการสมประสงค์หรือสมความปรารถนาของท่านผู้เป็น
เจ้าภาพ ที่ได้บำเพ็ญกุศลทักษิณา ณ โอกาสบัดนี้ การบำเพ็ญทักษิณาหรือการทำบุญ
ทักษิณาตามความหมาย คือการทำบุญอุทิศให้แก่คนที่ตายไปแล้ว เป็นขนบธรรมเนียม

ประเพณี หรือว่าเป็นกรณียะ คือเป็นหน้าที่ของบุคคลผู้ยังมีชีวิตอยู่จะพึงบำเพ็ญ เมื่อพิจารณาตามหลักพระบรมพุทโธวาท ที่สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ทรงแสดงไว้ในพระสูตรหลายแห่งแล้ว จะพึงพบได้ว่า การบำเพ็ญทุกขีณานั้น ไม่ใช่ขนบธรรมเนียมประเพณี แต่เป็นกรณียะ คือเป็นหน้าที่ของบุคคลผู้ยังมีชีวิตอยู่จะพึงบำเพ็ญ ดังที่ตรัสไว้ในพระสูตรแห่งหนึ่งมีชื่อว่า ทิโรกุกทสูตร แสดงความตามภาษาไทยว่า บุคคลผู้ยังมีชีวิตอยู่ มาระลึกถึงสิ่งที่ผู้ล่วงลับได้กระทำไว้แล้วในปางก่อน หรือได้มีอยู่แล้วในกาลก่อนว่า ท่านผู้ใดให้สิ่งนี้ ๆ แก่เรา ท่านผู้ใดกระทำให้สิ่งนี้ ๆ แก่เรา ท่านผู้เป็นญาติของเรา ท่านผู้เป็นมิตรของเรา ท่านผู้เป็นสหายของเรา ดังนี้ ก็พึงเพิ่มให้ซึ่งทุกขีณาเพื่อเปิดชนผู้ล่วงลับดับขันธไปแล้ว ยังปรโลกเบื้องหน้า ตามความในพระสูตรพุทธภาษิตตอนนั้น แสดงไว้แจ่มแจ้งว่า การบำเพ็ญทุกขีณานั้น เป็นกรณียะ คือเป็นหน้าที่ของบุคคลผู้ยังมีชีวิตอยู่จะพึงบำเพ็ญ และจากพระพุทโธวาทนั้นได้ความสืบต่อไปอีกว่า การบำเพ็ญทุกขีณานี้ย่อมมีฐานที่ตั้ง ฐานที่ตั้งอันหนึ่งก็คือความสัมพันธ์หรือสายสัมพันธ์ ซึ่งมีอยู่ในระหว่างกันและกัน ของบุคคลผู้ยังมีชีวิตอยู่ กับบุคคลผู้ล่วงลับดับขันธไปแล้วยังปรโลกเบื้องหน้า ฐานที่ตั้งหรือสายสัมพันธ์ดังกล่าวมานั้น จากพระสูตรแห่งนี้แสดงไว้มีถึง ๕ ฐาน หรือ ๕ ส่วน คือฐานที่ ๑ หรือส่วนที่ ๑ ได้แก่ การให้ ส่วนที่ ๒ ได้แก่ การกระทำ ส่วนที่ ๓ ได้แก่ ความเป็นญาติ ส่วนที่ ๔ ได้แก่ ความเป็นมิตร ส่วนที่ ๕ ได้แก่ ความเป็นสหาย ส่วนที่ ๑ คือการให้ กับส่วนที่ ๒ คือการกระทำ รวมความตั้งที่กล่าวไว้ในที่อื่นว่า หมายถึงอุปการคุณซึ่งมีอยู่ในระหว่างกันและกัน ความเป็นญาติความเป็นมิตร ความเป็นสหายนั้น หมายถึงเฉพาะกรณี ๆ ไป ตามนั้นจะพึงเห็นได้โดยชัดแจ้งว่า ในระหว่างบุคคลทั้ง ๒ ฝ่าย คือบุคคลผู้ยังมีชีวิตอยู่ กับบุคคลผู้ล่วงลับดับขันธไปแล้วยังปรโลกเบื้องหน้า บุคคลผู้ยังมีชีวิตอยู่อาจจะรู้สึกโดยสามัญสำนึกว่า ตนได้สูญเสียหรือได้เสียอะไรไป ซึ่งเป็นที่เคารพรักใคร่นับถือบูชา อันนั้นเป็นความสูญเสียของบุคคลผู้ยังมีชีวิตอยู่จะพึงระลึกและนึกได้ แต่ความสูญเสียที่ตนนึกได้นั้น ก็มีให้ความสูญเสียของบุคคลผู้ล่วงลับดับขันธไปแล้วยังปรโลกเบื้องหน้า เพราะความสูญเสียนั้น หมายถึงแต่เพียงว่า ความแตกกายทำลายขันธ หรือความขาดแห่งชีวิตินทรีย์ หรือกล่าวเป็นภาษาไทยให้ชัดก็คือความหมดลม นั้นเป็นความสูญเสีย แต่ความสูญเสียอันนั้น เมื่อพิจารณาแล้วหาได้สูญเสีย

ไปไม่ เพราะผู้แตกกายทำลายขันธไปแล้วหนักดี หรือผู้ยังมีชีวิตอยู่ก็ดี มิได้พาเอาส่วน
 สัมพันธ์หรือสายสัมพันธ์ ที่มีอยู่ในระหว่างกันและกัน ของผู้อยู่กับผู้ตายนั้นไปด้วยไม่
 คงยังทิ้งไว้เป็นมโนธรรม คือธรรมในใจของบุคคลผู้ยังมีชีวิตอยู่ เมื่อตนได้รับอุปการคุณ
 จากผู้ล่วงลับ มิได้หมายความว่า เมื่อผู้มีอุปการคุณล่วงลับดับขันธไปแล้ว อุปการคุณอัน
 นั้นจะสูญสิ้น พร้อมกันไปกับควาแตกกายทำลายขันธหายไป ก็คงยังระลึกถึงอุปการคุณ
 อันนั้น จนกว่าตนเองไม่มีทางที่จะพึงระลึกถึงได้ ความระลึกถึงอุปการคุณ และตอบแทน
 อุปการคุณ ที่ท่านกล่าวไว้ในพระสูตรแห่งอื่นว่า ความเป็นผู้มกัตถัญญุตเวทิตาธรรมนั้น
 เป็นคุณธรรมอันสำคัญที่สุดสำหรับบุคคลทั่ว ๆ ไป เพราะพระพุทธเจ้าตรัสไว้ในพระสูตร
 แห่งหนึ่งว่า ความเป็นผู้มกัตถัญญุตเวทิตา เป็นภูมิของคนดีทั้งหลาย ดังนี้ และในพระมหา
 เถรภาษิตบทหนึ่ง ก็แสดงความละม้ายคล้ายในพระสูตรนั้นว่า ความเป็นผู้มกัตถัญญุตเวทิตา
 เป็นนิมิตรเครื่องหมายของคนดี ดังนี้ เพราะฉะนั้น ท่านจึงยกย่องว่า กัตถัญญุตเวทิตาธรรม
 มีอยู่ในบุคคลใด หรือบุคคลใดมีกัตถัญญุตเวทิตา บุคคลผู้นั้น จะไม่มีความตกต่ำเป็นธรรมดา
 ความซื่อ เมื่อพิจารณาตามเหตุการณ์ที่เป็นไปแล้ว จะเห็นได้ว่า คำสอนอันนี้เป็นสัจ
 ธรรม คือยังเป็นความจริงอยู่ ส่วนความเป็นญาติ ความเป็นมิตร และความเป็นสหายนั้น
 ก็ไม่ได้หมายความว่า เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่เป็นญาติมิตรสหาย ได้แตกกายทำลายขันธลง
 ไปแล้ว สายแห่งโลหิตแห่งความเป็นญาติจะสิ้นเสียดลง เพราะความตายของอีกฝ่ายหนึ่ง
 หรือไมตรีจิตมิตรภาพอันเกิดจากความเป็นมิตรนั้น จะดับสูญหมดสิ้นเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งแตก
 กายทำลายลง หรือความเป็นสหายคือการที่ได้เข้าร่วมกิจการกันมา จะได้สิ้นสุดลงแต่อย่าง
 ใดอย่างหนึ่งนั้น ก็หาไม่ ได้ จากหลักอันนี้จะพึงเห็นได้ว่า การบำเพ็ญทักษิณานั้น เป็น
 กรณียะโดยแน่แท้ หาใช่เพียงขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งที่เข้าใจกันอยู่ในปัจจุบันนี้
 เฉพาะบางกลุ่มบางหมู่เท่านั้น ไม่เป็นการถ่องแท้หรือถูกต้องตามพุทธวจนะดังกล่าวมา การที่
 ท่านเจ้าภาพได้บำเพ็ญกุศลส่วนทักษิณานุปทานอุทิศถวายเจ้าคุณสมเด็จพรวันรัต ณ โอกาส
 บัดนี้ ก็เป็นที่เชื่อแน่ว่า จะต้องมีส่วนที่ตรง หรือมีส่วนสายสัมพันธ์ในระหว่างท่านเจ้า
 ภาพ กับเจ้าคุณสมเด็จพรวันรัตนั้น ครั้นยังมีชีวิตอยู่ จึงเป็นเครื่องเตือนใจให้ระลึกถึง
 กรณียะ คือหน้าที่ที่ตนจะพึงทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อที่จะให้สำเร็จเป็นคุณประโยชน์
 หรือประโยชน์สุขแก่ท่านผู้ล่วงลับไปแล้วยังปรโลกเบื้องหน้า กับทั้งจะให้เป็นประโยชน์แก่

ท่านผู้ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน การบำเพ็ญกุศลส่วนทักษิณาในพระพุทธศาสนานี้ พิจารณาตามเรื่องราวจะพึงเห็นได้ว่า ในครั้งพระพุทธเจ้านั้น การบำเพ็ญทักษิณาดูจะอยู่ในวงจำกัดแห่งการบำเพ็ญทาน เพราะคำว่าทักษิณานั้น เป็นคำเก่ามีมาก่อนพระพุทธเจ้าจะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า แต่มีวิธีบำเพ็ญอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งพระพุทธเจ้ามิได้ทรงนำมาแสดงไว้ในพระพุทธศาสนา ครั้นต่อมาการบำเพ็ญทักษิณาค่อยขยายตัวขึ้นโดยลำดับ ออกมาเป็นศีลและเป็นภาวนา การที่เป็นเช่นนี้ น่าที่บัณฑิตในยุคต่อๆ มาจะคิดเพิ่มเติมส่วนที่เห็นว่า ควรจะเพิ่มเติม ให้ยิ่งขึ้นไป เพราะการกระทำความดีทั้งหลายนั้น มิได้จำกัดลงว่า จะต้องเพียงดีเพียงเท่านั้น ส่วนนี้ ถ้ามีส่วนใดที่ดียิ่งขึ้นไปบุคคลก็มีสิทธิ์ที่จะบำเพ็ญความดีอันนั้นให้ยิ่งขึ้นไปได้ เข้าใจว่านักปราชญ์ทั้งหลายที่ศึกษาคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา ย่อมเข้าใจว่าการบำเพ็ญทักษิณาก็คือการทำบุญ แต่เจาะจงลงไปว่าการทำบุญอุทิศให้แก่คนตาย หลักการทำบุญในพระศาสนานี้ โดยพระสูตรแห่งอื่นหรือทั่วไป ท่านกำหนดไว้เป็น ๓ มีชื่อเรียกรวมว่าบุญกิริยาวัตถุสิ่งเป็นทั้งแห่งการบำเพ็ญ บุญ คือ ทาน ๑ ศีล ๑ ภาวนา ๑ รวมเป็น ๓ เมื่อการบำเพ็ญทักษิณามาถึงการบำเพ็ญบุญแล้วจะจำกัดเจาะจงอยู่เพียงทานนั้น ไม่พอกับความปรารถนาของบุคคลผู้ตั้งใจทำบุญ จึงได้เพิ่มการทำทักษิณานี้ให้ออกไปอีกเป็น ๒ คือ ศีลและภาวนา เพื่อให้ครบตามหลักบุญกิริยาวัตถุทั้ง ๓ เป็นทานศีลภาวนา สิ่งทั้ง ๓ นี้ พุทธศาสนิกชนในกาลต่อมาได้ยอมรับนับถือว่า เป็นสิ่งที่ตนควรบำเพ็ญให้ครบตามหลักการทำบุญทั้ง ๓ คือทาน ศีล ภาวนา แม้การที่ท่านเจ้าภาพได้บำเพ็ญกุศลทักษิณาในสัตตมวารที่ ๒ นี้ ก็บำเพ็ญครบตามหลักบุญกิริยาวัตถุทั้ง ๓ มีการบำเพ็ญทาน มีการสมาทานศีล มีการบำเพ็ญในทางภาวนา ในทางภาวนานั้นท่านกำหนดความเอาว่า ภาวนาเป็นข้อปฏิบัติทางจิตใจ ไม่เกี่ยวกับทานและศีล ด้วยเหตุนี้เอง จึงมีการสวดพระอภิธรรม สวดมาติกา สวดพระพุทธมนต์ และขยายออกมามีการแสดงพระธรรมเทศนา สิ่งดังกล่าวนี้ จัดเข้าในภาวนามัยกุศลทั้งสิ้น หรือเป็นกุศลส่วนภาวนา การที่เป็นดังนี้ ก็น่าจะคิดสืบต่อไปได้ว่า ท่านนักปราชญ์แต่ปางก่อน ย่อมจะพิจารณาเห็นว่าการทำบุญนั้น ถ้ามีส่วนหลายส่วนผสมกัน ย่อมจะมีความแรงขึ้น มีกำลังสูงขึ้น มีกำลังมากขึ้น ที่ท่านกล่าวไว้ในที่อื่นว่า มหปผลา โหติ มหานิสสา มีผลมาก มีอานิสงส์มาก สิ่งที่มีกำลังแรงขึ้นเช่นนี้ก็มีแรงส่งสูง เพื่อให้ถึงท่านที่ล่วงลับดับขันธไปแล้ว

ได้เสวยทิพย์สุข ทิพย์สมบัติ ตามสมควรแก่คติในสัมปรายภพสืบต่อไป การบำเพ็ญกุศลทักษิณาดังกล่าวนี้เป็นหลักสำคัญประการหนึ่ง ของบุคคลผู้ยังมีชีวิตอยู่ที่มีส่วนสัมพันธ์ทางใดทางหนึ่ง กับบุคคลผู้ล่วงลับดับขันธไปแล้วยังปรโลกเบื้องหน้า และชื่อว่าได้ประพฤติกตามพระพุทโธวาทขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อีกส่วนหนึ่งด้วย ท่านเจ้าคุณสมเด็จพระวันรัตนามเดิม ทรัพย์ นามฉายา ไชยโก ถึงมรณภาพตามที่ทราบกันนั้นว่าเพียงอยู่เขตบัจฉิมวัย มิได้หมายความว่า อายุขัย ระยะเวลาที่กำหนดเรื่องอายุไว้ว่า ๑๐๐ ปีนั้น ได้ถึงแล้วหา มิได้ ถ้านับตามอายุขัยก็ยังมีเกณฑ์ที่จะมีชีวิตสืบต่อไปได้อีก ๒๐ กว่าปี แต่ท่านมาถึงมรณภาพในระหว่างที่อยู่ในบัจฉิมวัย เรียกว่าตอนต้น เพียงมีอายุ ๗๒ ปีเศษ ยังไม่ครบ ๗๓ เช่นนี้ ผู้ที่ยังมีชีวิตต่างอาจจะระลึกลงใจได้ว่า ยังไม่ควรจะถึงมรณภาพ เพราะถึงอยู่ในเขตบัจฉิมวัย แต่ก็มีได้อยู่ในเขตที่ใกล้อายุขัย คือ ๑๐๐ ปี แต่เรื่องความตายนี้ ไม่ใช่เป็นเรื่องที่มนุษย์จะปรารถนาเอาเอง และไม่ใช่เป็นเรื่องจะเกิดเฉพาะในบัจจุบันเท่านั้น ย่อมมีผลสืบเนื่องมาจากเหตุในอดีต เป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่ง เพราะฉะนั้นจึงยุติเอาไว้ว่า เมื่อท่านถึงมรณภาพในระยะเวลาอายุเกือบ ๗๓ ปี เช่นนี้ ก็ถือว่า ชัยแห่งอายุของท่านมีเพียงเท่านั้น ถ้าชัยแห่งชีวิตของท่านจะยั่งยืนสืบไปได้ ก็คงจะยังมีชีวิตสืบต่อไป ความเกิดเป็นเรื่องได้ ความตายเป็นเรื่องเสีย เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไป ท่านเจ้าคุณสมเด็จพระวันรัต ถึงมรณภาพในครั้งนี้ นับว่าเป็นความสูญเสียของทุกฝ่าย ในองค์ท่านไม่นับ เพราะท่านเองก็ต้องเสียชีวิตของท่านไป เป็นมูลเดิม ส่วนอื่นหรือผู้อื่นก็ย่อมจะรู้สึกว่ามีส่วนสูญเสีย ในทางพระพุทธศาสนาก็ควรจะกล่าวได้ว่า ได้สูญเสียภิกษุบริษัทขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปอีกรูปหนึ่ง และการสูญเสียไปอีกรูปหนึ่งนี้ ต้องนับว่าเป็นการสูญเสียไปอย่างสำคัญเป็นประการแรก ในทางคณะสงฆ์ก็ได้ถือว่า ได้สูญเสียพระภิกษุสงฆ์ ผู้ทรงคุณสมบัตินี้ได้เป็นกำลังของคณะสงฆ์ และพระศาสนาเป็นลำดับมาตั้งแต่ต้นจนถึงระยะกาลที่ถึงมรณภาพ ไม่มีผู้ใดจะปฏิเสธได้ เมื่อกล่าวถึงวัดวาอาราม วัดสังเวชวิศยารามก็ได้สูญเสียร่วมโพธิ์ร่วมไทรอย่างสำคัญ วัดสังเวชวิศยารามนั้น ได้มีความเจริญรุ่งเรืองเป็นที่ประจักษ์ตาประจักษ์ใจ แก่ผู้ที่ได้พบเห็นหรือผู้ที่ได้ยินได้ฟัง ก็เพราะอาศัยท่านเจ้าคุณสมเด็จพระวันรัต เป็นผู้ปฏิบัติกรที่รวมเรียกว่า พัฒนา จนเป็นที่ประจักษ์ คณะศิษยานุศิษย์ญาติมิตร และท่านผู้ที่มีความนับถือพระพุทธศาสนา ก็ย่อมจะรู้

สึกว่าตนได้สูญเสียบุชเนียบุคคล คือบุคคลผู้ควรบูชา หรือบูชาบุคคล บุคคลผู้ควรบูชาไป
 อีกวาระหนึ่ง และนอกจากนั้น ผู้ที่หวังจะเห็นประโยชน์ในทางพุทธศาสนา ให้วัด
 เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นไปก็จะรู้สึกว่าการที่หวังไว้นั้น ย่อมระส่ำระสายลงอีกวาระหนึ่ง
 เมื่อท่านเจ้าคุณสมเด็จพระวันรัต ได้ถึงมรณภาพไปแล้ว รวมกล่าวว่าคุณส่วนที่มีส่วน
 เกี่ยวข้อง ย่อมจะรู้สึกว่าคุณได้สูญเสียอะไร ๆ ไป ที่มีความสำคัญ แต่ความสูญเสียนั้นก็
 เป็นดังที่กล่าวแล้วมิใช่ความสูญเสีย ยังไม่สูญเสีย สิ่งใดที่ปรากฏในทางมโนธรรม ในความ
 รู้สึกสิ่งนั้นก็ยังเป็นที่ปรากฏในความรู้สึกของบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย จะพึงเห็นได้นับ
 แต่ท่านถึงอาพาธเป็นลำดับ จนกระทั่งถึงมรณภาพ ได้มีผู้แสดงออกซึ่งความเคารพนอบนบ
 และความอาลัย ทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์เป็นจำนวนล้นหลาม เป็นอันประกาศ
 คุณงามความดีของท่านไว้เป็นประการหนึ่ง และในลำดับต่อมา นั้น ก็ยังมีผู้ที่ได้บำเพ็ญกุศล
 ถวายเป็นลำดับ ๆ มา เป็นการบูชาพระคุณของท่านที่ได้มีอยู่เป็นอดีตสมบัติ คือเป็นสมบัติ
 เฉพาะตัว และที่เป็นส่วนปรกติปฏิบัติ คือได้บำเพ็ญเป็นประโยชน์เกื้อกูล แก่ผู้อื่นหรือ
 แก่สิ่งอื่นเป็นส่วนรวมอีกประการหนึ่ง สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องประกาศถึงความไม่สูญสิ้นให้
 เป็นที่ประจักษ์ นอกจากนั้นแล้ว ความที่ท่านได้ประพฤติปฏิบัติองค์ของท่าน ตั้งแต่ต้นจน
 ถึงอวสานที่สุดแห่งชีวิตนั้น ถ้าจะกล่าวตามหลักธรรมะ ก็ควรจะกล่าวได้อีกทาง หนึ่ง
 ซึ่งมีอยู่มากทาง ๑๑ นั้นคือท่านได้ทำชีวิตของท่านมิให้เป็นโมฆะ ซึ่งเรียกเป็นภาษา
 บาลีว่าเป็นอโมฆชีวิต ต้องตามนัยธรรมภาษิตที่ยกขึ้นเป็นหลักแห่งพระธรรมเทศนาที่
 ว่า ปฏิปชฺเชต เมธาวิ อโมฆิ ชีวิติ ยถา บุคคลผู้มีเมธาพึงปฏิบัติโดยประการที่ชีวิตของตน
 จะไม่เป็นโมฆะ ในธรรมภาษิตข้อนี้แสดงเรื่องคำสอนของพระพุทธเจ้าไว้หลายนัย นัยหนึ่ง
 เกี่ยวกับชีวิต อีกนัยหนึ่งเกี่ยวกับทางปฏิบัติ จะกล่าวเฉพาะในทางชีวิต คำว่า ชีวิต
 ก็คงเข้าใจกันว่าหมายถึงความเป็นอยู่ ความเกิดเป็นเบื้องต้นของชีวิต ความตายเป็น
 เบื้องปลายหรือที่สุดของชีวิต ท่านบอกว่าทั้ง ๒ นี้ ไม่สำคัญ ความเกิดกับความตาย
 เพราะเป็นเบื้องต้นและเบื้องปลาย ชีวิตที่สำคัญที่สุดนั้น คืออยู่ในระหว่างเกิดกับตาย ที่ท่าน
 เรียกว่าชีวิตปฏิบัติ ความเป็นไปแห่งชีวิต หรือชีวิตมุตติ ก็คงแปลว่า ความเป็นไปแห่งชีวิต
 เช่นเดียวกัน ความเป็นไปแห่งชีวิตในระหว่างเกิดกับตายนั่น เป็นตัวได้ตัวเสียของชีวิตของ
 สัตว์โลก กล่าวตามหลักคำสอนที่มีอยู่ในพระสูตรต่าง ๆ พระพุทธเจ้าทรงแสดงถึงชีวิตของ

สัตว์โลกไว้รวมกล่าวได้เป็น ๓ นัยหนึ่งทรงแสดงชีวิตว่า เป็นสุขชีวิต คือเป็นชีวิตที่ดงาม เป็นชีวิตที่รุ่งเรืองสดใส เป็นชีวิตที่บริสุทธิ์ผุดผ่อง เป็นชีวิตที่อยู่เย็นเป็นสุขสบาย นิจิตเข้า อยู่ในสุขชีวิตทั้งนั้น ในที่บางแห่งทรงแสดงเรื่องชีวิตไว้ว่าเป็นทุกข์ชีวิต คือเป็นชีวิตที่ตาทรมาน เป็นชีวิตที่ยากแค้นแสนเข็ญ เป็นชีวิตที่อับเฉา เป็นชีวิตที่หม่นหมองเหล่านี้ จัดเรียกว่า ทุกชีวิต ในที่บางแห่งทรงแสดงชีวิตว่า เป็นโสมขชีวิต หมายความว่า เป็นชีวิตที่ว่างเปล่า หรือเป็นชีวิตที่สูญเสียเปล่า หรือเป็นชีวิตที่เป็นหม่น ชีวิตทั้ง ๓ ประเภทนี้ สรุปแล้วทรงสั่งสอนให้บุคคลสร้างสุขชีวิต เมื่อมีสุขชีวิตแล้วควรรักษาไว้ แล้วทรงสั่งสอนให้ป้องกันมิให้ทุกชีวิตบังเกิดขึ้น และมีให้โสมขชีวิตบังเกิดขึ้น ถ้ามีขึ้นก็พึงหาทางกำจัดปิดเบา หรือหาทางบันเทา ละเลิกให้ห่างไกล จากหลักนี้จะพึงเห็นได้ว่า สุขชีวิตกับทุกชีวิตนั้น เป็นชีวิตที่มองเห็นได้ง่าย แต่ที่มีส่วนสำคัญที่ควรพินิจนั้นคือโสมขชีวิต ชีวิตที่ว่างหรือชีวิตเปล่า ตามหลักพระศาสนา นั้น หมายถึงว่าชีวิตของคนที่ตั้งบุญจะมีได้ทำ แต่กรรมก็มีได้สร้าง เมื่อเป็นเช่นนั้น จะว่าเป็นชีวิตที่ดี หรือเป็นชีวิตที่เสียก็ยังไม่ถนัด ตามสามัญสำนึกของคนเหมือนเล่นการพนัน เมื่อไม่ได้ไม่เสียจะเรียกว่า ได้ ว่าเสียนั้นไม่ได้ แต่พระพุทธเจ้าไม่ตรัสเช่นนั้น ผู้ใดปล่อยให้ชีวิตเป็นโสมพะ พระองค์ตรัสว่า เสีย เพราะชีวิตเป็นของหายาก และชีวิตนี้เป็นของที่บุคคลควรจะทำอย่างไรให้แก่ชีวิต ไม่ควรให้ขาดทุนหรือแม้เพียงเสมอตักก็ไม่ได้ เพราะชีวิตเป็นของที่ได้มายาก เป็นสิ่งที่บุคคลจะต้องสร้างแก่นสารให้แก่ชีวิตของตนทุกโอกาส ทุกขณะที่ตนมีโอกาสมีขณะ เพราะฉะนั้น พระองค์จึงได้ตรัสห้ามมิให้ดำเนินเป็นทุกข์ชีวิตและเป็นโสมขชีวิต ทรงกันข้าม ตรัสสอนให้ดำเนินชีวิตเป็นสุขชีวิต และเป็นโสมขชีวิต คือเป็นชีวิตที่ไม่สูญเปล่า ท่านเจ้าคุณสมเด็จพระวันรัตได้ดำรงชีวิตของท่าน ขอสรุปกล่าวถึงแต่ครั้งเป็นสามเณรจนกระทั่งถึงเป็นสมเด็จพระราชาคณะ ได้ดำเนินชีวิตของท่านเป็นสุขชีวิต เป็นชีวิตที่ดงาม และชีวิตของท่านนั้น ไม่ใช่เป็นโสมขชีวิต เป็นโสมขชีวิต คือเป็นชีวิตที่ไม่ว่างเปล่า จากสิ่งที่ท่านอุปมาเปรียบเทียบ บุคคลเช่นนั้น ชื่อว่า มีชีวิตสว่าง เมื่อมีชีวิตอยู่สว่างในปัจจุบันนี้ ครั้นชีวิตนี้ต้องละไปก็ชื่อว่าไปสว่าง เพราะมีพระพุทธภาสิตอยู่บทหนึ่งว่า โชติ โชติปรายโน เมื่อมีความสว่างมา มีความสว่างอยู่ ก็มีความสว่างไปในเบื้องหน้า หมายความว่าสัมปรายภพของท่านผู้มีชีวิตนั้นยังไม่ถึงซึ่งพระนิพพาน ก็ไม่พ้นไปจากสุคติภพ ด้วยประการฉะนี้

อิมินา กตปุณเณน ด้วยอำนาจกุศลบุญราศี ส่วนทักษิณานุประทาน ที่คุณธีรชัยและ
 คุณอมรา ชลวิบูลย์ เจ้าของภัททาการจันทร์เพ็ญ ได้ตั้งเจ้าน้ำเพ็ญอุทิศถวายในสัตตมวารที่ ๒
 ครึ่งนี้ ขอจงสำเร็จเป็นวิปาการาศีอำนาจทิพยสุข ทิพยสมบัติ แก่ท่านเจ้าคุณสมเด็จพระวันรัต
 (ทรัพย์ โฆสโก) ตามสมควรแก่กตติในสัมปรายภพทุกประการ ในอวสานที่สุดแห่งพระธรรม
 เทศนานี้ พระสงฆ์ ๔ รูป จักได้สวดคาถาธรรมบรรยาย โดยสรภัญญวิธี เพื่อเพิ่มเติมส่วน
 กุศลบุญราศี ครึ่งนี้ ให้ไพศาลยิ่งขึ้นไป ทั้งจักเป็นปัจจัยที่ตั้งแห่งอุปมาทธรรมสืบต่อไปก็
 มีด้วยประการฉะนี้ ฯ

จาตุรงคธรรมกถา

สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (ธมฺมสาร) วัดราชยาติการาม ถวาย

ในการทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้บำเพ็ญพระราชกุศลพระราชทาน ศพ

สมเด็จพระวันรัต (ทรัพย์ โสมกมหาเถร)

ในการบำเพ็ญพระราชกุศลสัตตมวาร (๗ วัน)

ที่ศาลาการเปรียญวัดสังเวชวิศยาราม

วันที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๐

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

จตุหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อหุเนยฺโย โหติ ปาหุเนยฺโย
ทกฺขิเนยฺโย อณฺชลิกรณฺเฑยฺโย อนฺนุตฺตรํ ปุณฺณกฺุเขตฺตํ โลกสฺส กตฺเมหิ จตุหิ อิช
ภิกฺขเว ภิกฺขุ จานกฺุสโล จ โหติ ทูเร ปาตี จ อกฺุขณเวธี จ มหโต จ กายสฺส
ปทาเลตาดิ.

บัดนี้ จักรับพระราชทานถวายพระธรรมเทศนา ในจาตุรงคธรรมกถา ฉลอง
พระเดชพระคุณประทับพระปัญญาบารมี โดยสมควรแก่พระราชกุศลวาศีทักษิณานุประทานกิจ
ซึ่งสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้
บำเพ็ญพระราชทานศพ ท่านเจ้าคุณสมเด็จพระวันรัต (ทรัพย์ โสมกมหาเถร) ในสัตตมวาร
ครบ ๗ วัน นับแต่วันถึงมรณภาพเป็นต้นมา เป็นการพระราชทานพระมหากรุณาและ
ทรงแสดงคารวธรรม แก่พระมหาเถระผู้มั่นคงในสมณคุณ และบำเพ็ญประโยชน์แก่
คณะสงฆ์และพระพุทธศาสนา สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ได้ทรงพระมหากรุณา
แก่ศพท่านเจ้าคุณสมเด็จพระวันรัตตั้งแต่วันถึงมรณภาพเป็นลำดับมา พระราชทานเกียรติ
แก่ศพตามสมควรทุกประการ จนถึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บำเพ็ญพระราชกุศล
พระราชทานในสัตตมวารสมัย ^๕ หงษ์ยอมนำมาซึ่งความปลาบปลื้มเอิบอิ่มใจชื่นชมโสมนัส
แก่คณะศิษยานุศิษย์มีตราบาปของท่านเจ้าคุณสมเด็จพระวันรัตอย่างยิ่งหาประมาณมิได้

ท่านเจ้าคุณสมเด็จพระวันรัต ตั้งแต่ได้บรรพชาอุปสมบทเบ็มนั้นมา ท่านมันคง
อยู่ในสมณพรหมจรรย์ ได้ประกอบกรณียกิจนั้น ๆ ให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ
พระพุทธศาสนาและคณะสงฆ์ นับตั้งแต่สวนน้อยภายในวงเขตของวัด เช่นโอวาสังสอน
พุทธบริษัททั้งฝ่ายคฤหัสถ์และบรรพชิต เมื่อท่านเจริญด้วยอายุพรรษาและสมรรถภาพ
จึงได้ประกอบกรณียกิจขยายกว้างออกไป เช่นได้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดสังเวชวิศยาราม
เป็นผู้ช่วยแม่กองธรรมสนามหลวง เป็นเจ้าคณะภาค เป็นเจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก
และเจ้าคณะใหญ่หนใต้ เป็นเจ้าคณะนครหลวงกรุงเทพธนบุรี และรักษาการในตำแหน่ง
เจ้าคณะใหญ่หนกลาง ได้เคยดำรงตำแหน่งสังฆมนตรีว่าการองค์การปกครอง ได้เป็น
กรรมการมหาเถรสมาคมมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อท่านดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ก็ยากบั้นนำภาระ
หน้าที่ให้ดำเนินไปเรียบร้อย เจริญก้าวหน้าด้วยวิริยะอุตสาหะมิได้ทอดเลย แม้ในระยะ
หลังที่ท่านมีสุขภาพไม่ปกติ แต่ก็มิละเลยภาระหน้าที่ในคณะสงฆ์ ท่านปฏิบัติหน้าที่
เหมาะสมกับตำแหน่งนั้น ๆ ทุกประการ

ในทางธรรมปฏิบัติ ท่านสำรวจเครื่องครัดในพระธรรมวินัย รักษาอากัปกิริยา
ให้เป็นไปอย่างงดงาม มีความรู้เท่าทันเรื่องสังขารไว้เป็นการล่วงหน้าตามเป็นจริง และ
พิจารณาเห็นสิ่งนั้น ๆ ที่แปรปรวนไปได้ทันทั่วที่ ประคองใจของท่านให้มีธรรมสำหรับ
รักษาตน ไม่ยอมให้ตนเป็นอาหารของเหล่ากิเลสมาร อันท่านผู้ปฏิบัติได้เช่นนี้ สมเด็จพระ
บรมศาสดาจารย์ตรัสสรรเสริญว่าเป็นผู้ควรของค่านับเป็นต้น ต้องตามพระพุทธนิพนธ์
ที่ได้รับพระราชทานยกเป็นนิกเขปบท ณ เบื้องต้นนั้นว่า จตุทิ ภิกขเว ธมฺเมหิ
สมนฺนาคโต ภิกขุ อหุเนยฺโย โหติ เป็นต้น แปลว่า ตุก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุ
ประกอบด้วยธรรม ๔ ประการ ย่อมเป็นผู้ควรของค่านับ เป็นผู้ควรของต้อนรับ เป็นผู้
ควรของทำบุญ ควรกราบไหว้บูชา เป็นเนืองนาบุญของสัตว์โลกไม่มีนาบุญอื่นจะยิ่งกว่า
๔ ประการคืออะไรบ้าง ตุก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ เป็นผู้ฉลาดใน
ชัยภูมิ ๑ ยิงได้ไกล ๑ ยิงได้เร็ว ๑ ทำลายข้าศึกหมู่ใหญ่ได้ ๑ ดังนี้

คุณธรรม ๔ ประการนี้ ทรงแสดงเทียบด้วยคุณสมบัติของทหารผู้เข้าสนามรบ
โดยอธิบายว่า ผู้เข้าสนามรบประกอบด้วยคุณสมบัติ ๔ ประการคือ ฉลาดในชัยภูมิ
ยิงได้ไกล ยิงได้เร็ว สามารถชนะข้าศึกแม้มีกำลังมากกว่าได้ด้วยกลยุทธ์ จึงจะจัดว่าเป็น

ยอดทหารของจอมทัพ นับเป็นวีรสำคัญของประเทศชาติฉันใด ผู้ปฏิบัติธรรมก็ฉันนั้น เมื่อประกอบด้วยคุณธรรม ๔ ประการดังกล่าวแล้ว ก็เป็นผู้ควรของค่านับ ผู้ควรของต้อนรับ จนถึงเป็นเนืองนาบุญของสัตว์โลกอย่างยอดเยี่ยมเช่นเดียวกัน ที่ทรงแสดงธรรมเทียบกับวิชาทหารดังนี้ มิได้หมายความว่าพระบรมศาสดาสอนวิชาการรบทัพจับศึกเพื่อให้ผู้ฟังนำไปใช้ในการสงคราม แต่ทรงแสดงเทียบเคียงด้วยยุทธวิธีทางโลก ให้ผู้ปฏิบัตินำไปปรับจับศึกกับกิเลสอันเป็นศัตรูภายใน เพราะพระพุทธเจ้าเป็นโลกวิทู ผู้รู้แจ้งโลก ทรงมองโลกเป็นธรรม จึงทรงนำมาประยุกต์เข้ากับการปฏิบัติธรรมได้อย่างสนิทใจ ต่างกันกับความคิดของบุคคลผู้ถือว่าตนสมสมัย ซึ่งชอบมองธรรมเป็นโลก จึงปฏิบัติตนขึ้นเหมือนเดินเรือในน้ำตื้นไม่สะดวกสบายฉะนั้น หรืออาจสันนิษฐานว่าในขณะที่ทรงแสดงธรรม ๔ ประการนั้น มีข้าราชการที่เคยเป็นทหารเข้ามาบวชและฟังพระโอวาทอยู่ด้วย ทรงแสดงเทียบเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจเร็วขึ้น

คำว่าฉลาดในชัฏมณีนัน ได้แก่เป็นผู้ฉลาดในการรักษาศีล ศีลนั้นแปลว่าปกติก็ได้ เพราะทำกายวาจาให้เป็นปกติ แปลว่าเย็นก็ได้ เพราะทำให้ผู้มีศีลเย็นกายสบายใจ แปลว่าตัดก็ได้ เพราะขจัดโทษน้อยใหญ่ทางกายและวาจา ท่านผู้มีศีลจึงเป็นผู้สมควรรองรับคุณธรรมชั้นสูงยิ่ง ๆ ขึ้นไป อุปมาเหมือนพื้นที่ดินเป็นที่รองรับสรรพสิ่งต่าง ๆ ฉะนั้นสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า สีเล ปติฏฐาย นโร สปญโญ เป็นต้น ความว่านรชนผู้มีปัญญาตั้งอยู่ในศีลแล้ว จึงเจริญสมาธิและปัญญาได้ดังนี้ จึงทรงอุปมาศีลประดุจสถานที่อันเป็นชัฏมณี เมื่อได้ชัฏมณีคือศีลแล้ว จึงควรฝึกยิงไกลต่อไป

คำว่ายิงไกลนั้น หมายถึงการฝึกหัดใจให้รู้เท่าทันในเรื่องเบญจขันธ์ ให้รู้ล่วงหน้าไว้ก่อนตามความเป็นจริงว่า เบญจขันธ์ทั้งที่เป็นอดีต อนาคต ปัจจุบัน ทั้งภายในทั้งภายนอก ทั้งหยาบทั้งละเอียด ทั้งเลวทั้งประณีต ทั้งอยู่ไกลทั้งอยู่ใกล้ ทั้งหมตนั้นไม่ใช่ของเรา เราไม่ได้เป็นสิ่งนั้น นั่นไม่ใช่ตัวตนของเรา เมื่อรู้ล่วงหน้าอย่างนี้เป็นทุนอยู่แล้ว เมื่อถึงคราวเบญจขันธ์แปรปรวนไปตามธรรมดา จักรักษาใจให้ปกติอยู่ได้ ไม่ต้องเศร้าโศกเดือดร้อนไปตาม การไม่ได้ศึกษาให้รู้ล่วงหน้าไว้ เมื่อถึงคราวเบญจขันธ์แปรปรวนไม่อยู่ในอำนาจ ก็ไม่สามารถจะห้ามความเศร้าโศกเสียใจไว้ได้ เหมือนไม่ได้ฝึกหัดวิชาการรบไว้ก่อน เมื่อข้าศึกมาถึงตัวไม่สามารถจะป้องกันได้ฉะนั้น เมื่อหัดยิงไกลจนชำนาญแล้ว จึงทรงสอนให้หัดยิงเร็วต่อไป

ยิ่งเร็วขึ้น ได้แก่การปฏิบัติให้ตรัสรู้เสียเร็ว ๆ อริยสัจมี ๔ คือ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ความดับทุกข์ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ อริยสัจแปลว่า ของจริงอย่าง ประเสริฐ คือเลิศกว่าของจริงอย่างอื่น ๆ บรรดา มี ทุกข์ก็เป็นทุกข์จริง ๆ จะหาสุขสัก วาระจิตหนึ่งก็ท้งยาก เหตุให้เกิดทุกข์ก็ให้เกิดทุกข์จริง ๆ จะขอให้เกิดสุขแท้ ๆ สักวาระ จิตหนึ่งก็ยาก ความดับทุกข์ก็ดับได้จริง จะหาสิ่งอื่นมาดับทุกข์เช่นหาสุราเมรัยมาดับทุกข์ดับ ไม่ได้เลย ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ก็ให้ถึงความดับทุกข์ได้จริง ๆ เพราะเมื่อดำเนินไป ตามมรรคก็ถึงความดับทุกข์ได้จริง แปลว่าของจริงที่ทำบุคคลให้เป็นอริยะ เพราะสามารถ แปรภาวะบุคคล ของท่านผู้ใดตรัสรู้เสียให้เป็นอริยะบุคคลได้ แปลว่าของจริงที่ไกล จากข้าศึกเพราะเมื่อตรัสรู้เสียแล้ว ข้าศึกคือกิเลสทั้งมวลก็ดับไป อริยสัจจึงสมควรที่ผู้ ปฏิบัติจะรีบกระทำให้รู้จริงเห็นแจ้งเสียเร็ว ๆ ครองหนึ่งตรัสถามภิกษุซึ่งอยู่ในที่เฝ้าว่า เมื่อไฟไหม้ผ้าที่นุ่งห่มหรือไหม้ศีรษะจะควรทำอย่างไร ภิกษุทูลตอบว่าควรรีบดับไฟ รับ สั่งว่าทำอย่างนั้นไม่สมควร ควรเพียรพยายามให้ตรัสรู้เสียเร็ว ๆ ก่อนที่จะต้องตาย เพราะถูกไฟเผา และตรัสสอนต่อไปว่า ถ้ามีผู้มาชวนว่ามาเถิดท่าน ท่านจงลงมาอยู่ในบ่อน แล้ว ยอมให้แทงด้วยหหลวงตอนเช้าห้าร้อย ตอนเที่ยงห้าร้อย ตอนเย็นห้าร้อย ทำอย่างนี้ ทุก ๆ วันจนครบร้อยปี เมื่อครบร้อยปีแล้วจักได้ตรัสรู้เสียตั้งนี้ ขอให้รีบถูกแทงแลก กับอริยสัจเถิด เพราะมีกำหนดเพียงร้อยปีเท่านั้น ส่วนการที่ยังไม่ได้ตรัสรู้เสีย ต้อง ท่องเที่ยวอยู่ในวัฏสงสาร มีเวลาเนิ่นนานไม่มีกำหนดที่สุด อริยสัจจึงควรรีบรุดพยายาม ปฏิบัติให้ตรัสรู้เสียเร็ว ๆ เหมือนหัดยิงอาวุธได้เร็ว เพื่อป้องกันข้าศึกที่จู่โจมเข้ามาในเวลา จวนตัวจะนั้น ต่อจากนั้นควรดำเนินการปฏิบัติ ให้สามารถกำจัดข้าศึกคือกิเลสหมู่ใหญ่ให้ สิ้นไป เหมือนนักรบใช้กลวิธีการรบให้สามารถชนะข้าศึกแม้มีกำลังมากกว่าได้จะนั้น

ข้าศึกคือกิเลสนั้น เมื่อรวมกล่าวแต่ชื่อหัวหน้าชั้นแม่ทัพก็มี ๓ คือ โลก โกรธ หลง โลกเป็นทัพหน้า โกรธเป็นทัพหลวง หลงเป็นทัพหลัง กิเลสนอกจากนี้ล้วนเป็น บริวาร ๕ ชั้น วิธีที่จะได้ชัยชนะกิเลส ท่านสอนให้รู้จักหน้าตาของกิเลสไว้ ดูหน้าตาของกิเลสก็ให้ สังเกตที่หน้าตาของเรา เช่นความโลภเมื่อเกิดขึ้นย่อมทำใจให้อยากได้ใคร่ดี ไม่มีประมาณ แสดงสีหน้าบอกอาการของคนโลภอย่างชัดเจน โกรธเมื่อเกิดขึ้นให้มีอาการขุ่นข้องเคียด

แก่นฉุนเฉียว ทำใจให้ห่อเหี่ยวหน้าตาบุ๋บขี้มึนตึงผิดธรรมดา ความหลงเมื่อเกิดขึ้นย่อมแสดงอาการออกทางสีหน้าให้มีคมนไม่แจ่มใสเบิกบาน ทำท่านผู้หลงให้เห็นผิดเป็นชอบไม่รู้จักชั่วไม่รู้จักดี เมื่อได้สังเกตลักษณะอาการได้ดังนี้ ก็ให้คอยจับที่สีหน้าสาวไปหาให้ถึงใจ ครึ่งโหม้นเกิดขึ้นก็ให้รู้เท่าทันว่า นั้นโลก นั้นโกรธ นั้นหลง ชำรุดจักตัวเจ้าแล้ว เจ้าจะครอบงำไม่ได้อีกต่อไป เมื่อรู้จักหน้าตาทุกครั้งที่เกิด โลกโกรธหลงก็เกิดขึ้นครอบงำไม่ได้ต่อไป ผู้ปฏิบัติดังนี้สามารถทำลายข้าศึกหมู่ใหญ่ได้

ข้อปฏิบัติ ๔ ประการ คือ ฉลาดในชัยภูมิ ๑ ยิงได้ไกล ๑ ยิงได้เร็ว ๑ ทำลายข้าศึกหมู่ใหญ่ได้ ๑ มีนัยตั้งรับพระราชทานถวายวิเศษนามาด้วยประการฉะนี้

ท่านเจ้าคุณสมเด็จพระวันรัต เครื่องครัดในพระธรรมวินัย มีอาจารย์นำเลื่อมใสศรัทธา มีความรู้ล่วงหน้าถึงความแปรปรวนของสังขารประจำอธยาศัย มีความว่องไวรู้ทันความเปลี่ยนแปลงไม่ประมาท ท่านจึงสามารถป้องกันความเศร้าหมองนั้น ๆ ไม่ให้มาพ้องพานเป็นเจ้าหัวใจ แม้จะไม่สมควรได้รับยกย่องต้องตามพระบาลีที่สาธกมา แต่ท่านก็เป็นผู้ควรของค่านับ เป็นผู้ควรของต้องรับ เป็นผู้ควรของทำบุญ ควรกราบไหว้บูชา เป็นเหมือนนาบุญของศิษยานุศิษย์มิตรญาติ และพุทธศาสนิกชนผู้มีความเคารพศรัทธาในท่านเป็นอย่างดีด้วยประการฉะนี้

ขออำนาจพระราชกุศลราศีทักษิณานุประทานกิจ ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้บำเพ็ญพระราชทานแล้วนี้ จงสำเร็จอิฐวิบุลมนุญผล แก่ท่านเจ้าคุณสมเด็จพระวันรัต(ทรัพย์ โฆสภมหาเถร)ตามสมควรแก่คติวิสัยในสัมปรายภพ โดยฐานะนิยมทุกประการ

ในอวสานแห่งพระธรรมเทศนานี้ พระสงฆ์ ๔ รูป จักได้รับพระราชทานสวดพระคาถาธรรมบรยาย โดยสรภัญญวิธี อนุรูปแก่พระราชกุศลราศี เพิ่มพูนอุปมาทธรรมแก่สมาคม สมควรแก่กาลเวลา

รับพระราชทานถวายพระธรรมเทศนา ฉลองพระเดชพระคุณประทับพระบัญญัติบาปมี ยุติด้วยเวลา ด้วยประการฉะนี้ ๆ ขอถวายพระพร ฯ

วัฒนธรรมในการจัดตั้งโต๊ะหมู่บูชา

โดย

พระธรรมรัตน์*

(ทรัพย์ โฆสโก)

วัดสังเวชวิศยาราม พระนคร

การจัดตั้งโต๊ะหมู่บูชา^๕ เป็นวัฒนธรรมประจำชาติไทยมาตั้งแต่โบราณกาล จัดเป็นศาสนพิธีอย่างหนึ่งในบรรดาศาสนพิธีต่างๆ โต๊ะบูชา^๕ นี้ สำหรับตั้งในงานต่างๆ ทั้งงานมงคลและงานอวมงคล ทั้งงานหลวงและงานราษฎร์ เป็นแบบแผนอันดีงาม เป็นประเพณีที่ควรแก่การเทอดทูนรักษาไว้ เป็นสมบัติอันล้ำค่าของชาติไทยเป็นที่เชิดหน้าชูตาของประเทศ เป็นที่สะดุดตาเตือนใจแก่ชาวต่างประเทศผู้พบเห็น เราชาวพุทธทุกคนควรสนใจศึกษาให้เข้าใจโดยถ่องแท้ เมื่อถึงคราว จะจัดตั้งก็จักทำได้โดยเรียบร้อย การสนใจศึกษา ไม่เสียเปล่าได้ประโยชน์ ต้องตามภาษิตที่ว่า “รู้ไว้ไว้ว่า ใสบ่าแบกหาม”

โต๊ะหมู่บูชา^๕นี้มี ๕ หมู่ด้วยกัน คือ

(๑) หมู่ ๔ (๒) หมู่ ๕

(๓) หมู่ ๖ (๔) หมู่ ๗

(๕) หมู่ ๘

แต่ที่นิยมใช้กันอยู่เป็นประจำทั่วไปๆ คือ หมู่ ๕ หมู่ ๗ และหมู่ ๘

เครื่องตั้ง^๕ มีจำนวนตามหมู่ของโต๊ะนั้นๆ การจัดได้ถูกต้องและเหมาะสมถูกแบบแผน จึงจะสวยงามน่าดู เครื่องตั้งโต๊ะหมู่^๕นั้น มีดังนี้:—

*เจ้าพระคุณสมเด็จพระวันรัต สมัยเมื่อดำรงสมณศักดิ์เป็นพระธรรมรัตน์

หมู่ ๔

๑. กระจ่างรูป	๑ กระจ่าง
๒. เชิงเทียน	๑ คู่
๓. พานดอกไม้	๒ พาน
๔. แจก้น	๑ ใบ

หมู่ ๕

๑. กระจ่างรูป	๑ กระจ่าง
๒. เชิงเทียน	๓ คู่ หรือ ๔ คู่
๓. พานดอกไม้	๕ พาน
๔. แจก้น	๒ คู่

หมู่ ๖

๑. กระจ่างรูป	๑ กระจ่าง
๒. เชิงเทียน	๓ คู่
๓. พานดอกไม้	๗ พาน
๔. แจก้น	๓ คู่

หมู่ ๗

๑. กระจ่างรูป	๑ กระจ่าง
๒. เชิงเทียน	๕ คู่
๓. พานดอกไม้	๕ พาน
๔. แจก้น	๒ คู่

หมู่ ๘

๑. กระจ่างรูป	๑ กระจ่าง
๒. เชิงเทียน	๖ คู่
๓. พานดอกไม้	๗ พาน
๔. แจก้น	๓ คู่

เมื่อเรามีโต๊ะหมู่บูชา และเครื่องตั้งสำหรับตั้งโต๊ะครบบริบูรณ์ตามจำนวนแล้ว ข้อสำคัญก็คือการจัดตั้งนั้น จะต้องจัดตั้งให้ถูกต้อง มีระเบียบ ได้จังหวะช่องไฟดี จึงสว่างงาม ถ้าจัดตั้งโดยขาดการพิจารณาแล้วความงามก็จะลดไป และบางครั้งอาจไม่ถูกหลักก็ได้ ฉะนั้น จึงต้องสนใจในเรื่องการจัดตั้งนั้นเป็นอย่างมากอนึ่ง เครื่องแก้ว (หรืออื่น ๆ) ในการจัดตั้งโต๊ะหมู่บูชา นั้น โดยปรกติก็มีขนาดไม่เท่ากัน คือ ขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก ฉะนั้น การจัดตั้งจึงจำเป็นที่จะต้องจัดตั้งให้ถูกต้องและขนาดของเครื่องแก้ว โดยจัดเครื่องแก้วขนาดเล็กไว้ที่โต๊ะตัวบน แล้วรองลงมาเป็นขนาดกลาง ส่วนขนาดใหญ่ไว้ล่างสุด

ส่วนวิธีตั้งนั้น เราวางเครื่องตั้งตามลำดับความสูงของโต๊ะแต่ละตัว คือตัวสูงสุดตั้งพระพุทธรูป, แจกัน, เชิงเทียน ถ้าหากเป็นการตั้งหน้าพระพุทธรูป เช่นในโบสถ์, วิหาร ฯลฯ ก็ตั้งพานดอกไม้แทนพระพุทธรูปส่วนตัวต่ำสุดตั้งกระถางธูป กับเชิงเทียน โปรดดูแผนผังและรูปตัวอย่าง ทุกหมู่ข้างท้ายนี้ประกอบ ท่านจะเข้าใจและจัดตั้งได้โดยไม่ยาก

อักษรย่อในแผนผัง

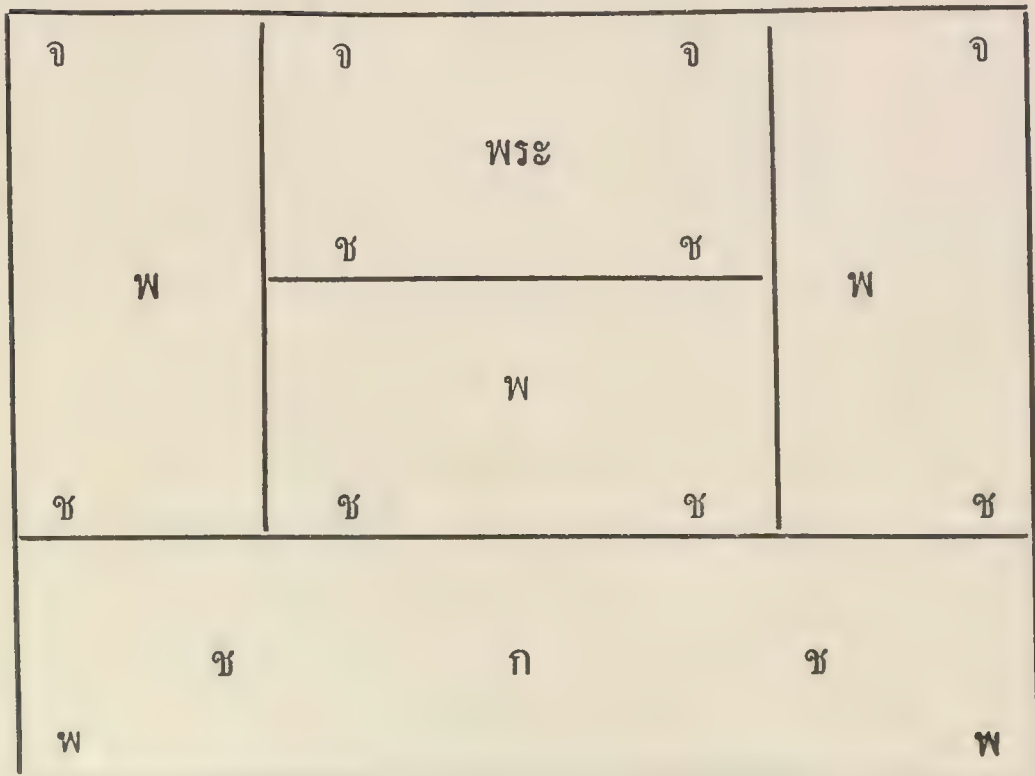
การจัดตั้งโต๊ะหมู่บูชา

พระ	หมายถึง	พระพุทธรูป
ก.	„	กระถางธูป
จ.	„	แจกัน
ช.	„	เชิงเทียน
พ.	„	พานดอกไม้

โปรดดูภาพโต๊ะหมู่และแผนผัง

แผนผังในการจัดตั้งโต๊ะหมู่บูชา

หมู่ ๕

หมู่ ๓

จ	จ	จ	จ
	พระ		
พ	ช	ช	พ
	พ		
ช	ช	ช	ช
	ช	ก	ช
พ			พ
ช			ช

หน้า ๑

จ	จ	จ	จ	จ	จ
M	M	SEM	M	M	M
จ	จ	จ	จ	จ	จ
M	M	จ	M	M	M
จ	จ	จ	จ	จ	จ

โต๊ะบูชาหมู ๔

โต๊ะบูชาหมู่ ๕

โต๊ะบูชาหมู่ ๖

โต๊ะบูชาหมู่ ๓

โต๊ะบูชาหมู่ ๕

การบำเพ็ญกุศลอุทิศถวาย

เจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต (ทรัพย์ โมสกมหาเถร)

วัดสังเวชวิศยาราม กรุงเทพมหานคร

วันจันทร์ที่ ๓๐ พ.ค. ๒๐ ถึงวันอาทิตย์ที่ ๕ มิ.ย. ๒๐ ได้รับพระราชทานพระบรมราชา-
นุเคราะห์

วันจันทร์ที่ ๓๐ พ.ค. ๒๐

เวลา ๑๗.๐๐ น. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชพร้อมด้วยพระวรวงศ์เธอพระองค์
เจ้าโสมสวลี พระวรชายา เสด็จแทนพระองค์ ฯ พระราชทานน้ำสรงศพทรงวาง
พวงมาลา

พระสงฆ์ ๑๐ รูป บังสุกุล

พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม

วันอังคารที่ ๓๑ พ.ค. ๒๐
วันพุธที่ ๑ มิ.ย. ๒๐
วันพฤหัสบดีที่ ๒ มิ.ย. ๒๐
วันศุกร์ที่ ๓ มิ.ย. ๒๐
วันเสาร์ที่ ๔ มิ.ย. ๒๐
วันอาทิตย์ที่ ๕ มิ.ย. ๒๐

เวลา ๑๙.๓๐ น. พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม

โปรตเกล้า ฯ บำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน (สัตตมวารที่ ๑)

วันเสาร์ที่ ๔ มิ.ย. ๒๐

เวลา ๑๖.๓๐ น. — พระราชทานพวงมาลาของพระบาท สมเด็จ พระเจ้า-
อยู่หัวและของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ
วางที่หน้าโกศศพ

- พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์
- มีพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์
- พระสงฆ์ ๔ รูป สวดพระธรรมคาถา
- พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม

วันอาทิตย์ที่ ๕ มิ.ย. ๒๐

เวลา ๑๐.๔๕ น. — พระสงฆ์ ๑๐ รูป ที่สวดพระพุทธมนต์แต่ก่อน
ถวายพรพระ

- รับพระราชทานฉัน
- พระสงฆ์ ๑๐ รูป บังสุกุล
- เสร็จพิธี

วันจันทร์ที่ ๖ มิ.ย. ๒๐

คณะสงฆ์วัดสังเวชวิทยาราม เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันอังคารที่ ๗ มิ.ย. ๒๐

คณะ ๔ ภัตตาการเป็นเจ้าภาพ คือ

๑. ภัตตาการจันทร์เพ็ญ
๒. ภัตตาการวิเศษไถ่อย่าง
๓. ภัตตาการเป็ดย่างรสดี
๔. ภัตตาการสุกคณรรส

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันพุธที่ ๘ มิ.ย. ๒๐

โรงเรียนวัดสังเวช เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันพฤหัสบดีที่ ๙ มิ.ย. ๒๐ กรมการศาสนา เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๐๐ น. มีพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๒๐.๐๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันศุกร์ที่ ๑๐ มิ.ย. ๒๐ เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันเสาร์ที่ ๑๑ มิ.ย. ๒๐ คณะกรรมการสร้างวัดไทยในนครลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกา เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๐๐ น. มีพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

พระสงฆ์ ๔ รูป สวดพระธรรมคาถา

พระสงฆ์ ๔ รูป สวดพระอภิธรรม

วันอาทิตย์ที่ ๑๒ มิ.ย. ๒๐ อุบาสิกอิม โรจนะประดิษฐ์ เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

บำเพ็ญกุศลสัตตมวารที่ ๒ วันอาทิตย์ที่ ๑๒ มิ.ย. ๒๐ ภัตตาหารจันทร์เพ็ญ เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๙.๓๐ น. มีพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา

เวลา ๑๐.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหาร

เวลา ๑๒.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป มาติกาบั้งสุกุล

วันจันทร์ที่ ๑๓ มิ.ย. ๒๐ พระวิสุทธาธิปไตย เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันอังคารที่ ๑๔ มิ.ย. ๒๐ คุณสฤษดิ์สิน ทรรคนสฤษดิ์ พร้อมกับคณะพ่อค้าแม่ค้า ตลาดพาหุรัด เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันพุธที่ ๑๕ มิ.ย. ๒๐ คณะวัชชนะสงคราม เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ มิ.ย. ๒๐ คณะศิษย์วัดสังเวชวิทยาราม เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันศุกร์ที่ ๑๗ มิ.ย. ๒๐ สมาคมชาวกรุงศรีอยุธยา เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันเสาร์ที่ ๑๘ มิ.ย. ๒๐ คณะญาติโยมพระศรีสมโพธิ เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันอาทิตย์ที่ ๑๙ มิ.ย. ๒๐ พระโสภณวิสุทธิเถร วัดศีลขันธาราม อ่างทอง เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๘.๐๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๑๙.๐๐ น. พระสงฆ์ ๓๒ รูป สวดมาติกาบังสุกุล

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

บำเพ็ญกุศลสัตตมวารที่ ๓ วันอาทิตย์ที่ ๑๙ มิ.ย. ๒๐ มูลนิธิภูมิพลโลกิยกุ
เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๐.๓๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุสามเณรทั้งวัด

เวลา ๑๒.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป มาติกาบังสุกุล

วันจันทร์ที่ ๒๐ มิ.ย. ๒๐ คุณทองอยู่ จันทรวงศ์ เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันอังคารที่ ๒๑ มิ.ย. ๒๐ พระเทพโสภณ วัดพระเชตุพน เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันพุธที่ ๒๒ มิ.ย. ๒๐ พระครูสังฆวิสุทธิกุล วัดเวฬุราชิน เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ มิ.ย. ๒๐ พระครูบุญญารังษี วัดราชนัคคาราม เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันศุกร์ที่ ๒๔ มิ.ย. ๒๐ โรงเรียนมหาวิทยาลัยวชิร เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันเสาร์ที่ ๒๕ มิ.ย. ๒๐ คณะวัดปากน้ำและสมาคมศิษย์หลวงพ่อวัดปากน้ำ เป็น
เจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๐๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันอาทิตย์ที่ ๒๖ มิ.ย. ๒๐ พระครูโสภณสมาธิวัตร วัดเจ้ามูล เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๐๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

บำเพ็ญกุศลสัตตมวารที่ ๔ วันอาทิตย์ที่ ๒๖ มิ.ย. ๒๐ ภัตตาหารเปิดอย่างรสดี
เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๙.๓๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา

เวลา ๑๐.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธรูปมนต์

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุสงฆ์ทั้งวัด

เวลา ๑๒.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป มาติกาบั้งสุกุล

วันจันทร์ที่ ๒๗ มิ.ย. ๒๐ คุณนายถวิล ชิตภูบาล พร้อมด้วยลูกหลาน เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันอังคารที่ ๒๘ มิ.ย. ๒๐ พระครูสังวรสมาธิวัตร วัดเพลงวิปัสสนา เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันจันทร์ที่ ๔ ก.ค. ๒๐	๑. พระครูวินัยธรเยี่ยม วัดแจ้งเจริญคอน	เป็นเจ้าภาพ
	๒. พระครูใบฎีกาเริ่ม วัดตาลล้อม	„
เวลา ๑๙.๓๐ น.	สวดพระอภิธรรม	
วันอังคารที่ ๕ ก.ค. ๒๐	๑. คณะวัดจักรวรรดิราชาวาส	เป็นเจ้าภาพ
	๒. คณะวัดพุทธาราม เนเธอร์แลนด์	„
	๓. วัดธรรมมิตยาราม ชิคาโก สหรัฐอเมริกา	„
เวลา ๑๙.๐๐ น.	แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์	
เวลา ๑๙.๓๐ น.	สวดพระอภิธรรม	
วันพุธที่ ๖ ก.ค. ๒๐	พระโสภณรัตนาภรณ์ วัดสังเวชวิศยาราม	เป็นเจ้าภาพ
เวลา ๑๙.๓๐ น.	สวดพระอภิธรรม	
วันพฤหัสบดีที่ ๗ ก.ค. ๒๐	พระธรรมวโรดม วัดปทุมคงคา	เป็นเจ้าภาพ
เวลา ๑๙.๐๐ น.	แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์	
เวลา ๑๙.๓๐ น.	สวดพระอภิธรรม	
วันศุกร์ที่ ๘ ก.ค. ๒๐	๑. คณะสงฆ์นครราชสีมา	เป็นเจ้าภาพ
เวลา ๑๔.๐๐ น.	พระสงฆ์ ๑๐ รูป มาติกา บังสุกุล	
เวลา ๑๔.๓๐ น.	สวดพระอภิธรรม	
	๒.๑ คณะวัดอินทรวินัย บางขุนพรหม	เป็นเจ้าภาพ
	๒.๒ คณะวัดบางชั้น ปทุมธานี	„
	๒.๓ คุณประวิทย์ คุณเกษมกิจ ร้านฮั่วชะฮวด	„
	๒.๔ คุณอุไร นวลลอบ	„
เวลา ๑๘.๐๐ น.	แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์	
เวลา ๑๙.๐๐ น.	พระสงฆ์ ๑๐ รูป มาติกา บังสุกุล	
เวลา ๑๙.๓๐ น.	สวดพระอภิธรรม	

วันเสาร์ที่ ๕ ก.ค. ๒๐	๑. คณะสงฆ์ประเทศสิงคโปร์	เป็นเจ้าภาพ
เวลา ๑๖.๐๐ น.	แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์	
เวลา ๑๗.๐๐ น.	พระสงฆ์ ๒๐ รูป มาติกา บังสุกุล	
	๒. คณะกรรมการแผนกกีฬาวัดพระเชตุพน	เป็นเจ้าภาพ
เวลา ๑๘.๓๐ น.	แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์	
เวลา ๑๙.๓๐ น.	สวดพระอภิธรรม	
วันอาทิตย์ที่ ๑๐ ก.ค. ๒๐	๑. พระสุนทรวิหารกิจ วัดอมรินทราราม	เป็นเจ้าภาพ
	๒. โรงเรียนวัดอมรินทราราม	„
เวลา ๑๙.๓๐ น.	สวดพระอภิธรรม	

บำเพ็ญกุศลสัตตมวารที่ ๖ วันอาทิตย์ที่ ๑๐ ก.ค. ๒๐ คณะสงฆ์จังหวัดระนอง
เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๙.๓๐ น.	แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์
	พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา
เวลา ๑๐.๓๐ น.	พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธรมณฑ์
เวลา ๑๑.๐๐ น.	ถวายภัตตาหารแก่พระสงฆ์สามเณรทั้งวัด
เวลา ๑๒.๓๐ น.	พระสงฆ์ ๑๐ รูป มาติกา บังสุกุล

วันจันทร์ที่ ๑๑ ก.ค. ๒๐	คณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี	เป็นเจ้าภาพ
เวลา ๑๗.๐๐ น.	สวดพระอภิธรรม	
วันอังคารที่ ๑๒ ก.ค. ๒๐	คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม	เป็นเจ้าภาพ
เวลา ๑๗.๐๐ น.	สวดพระอภิธรรม	
วันพุธที่ ๑๓ ก.ค. ๒๐	คณะสงฆ์จังหวัดสมุทรสาคร	เป็นเจ้าภาพ
เวลา ๑๕.๐๐ น.	สวดพระอภิธรรม	

วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ ก.ค. ๒๐ คณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๗.๐๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันศุกร์ที่ ๑๕ ก.ค. ๒๐ คุณจินต์ ตันท์ศุภศิริ พร้อมด้วยครอบครัว เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๗.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันเสาร์ที่ ๑๖ ก.ค. ๒๐ คณะวัดราชโอรสาราม เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๗.๐๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๑๗.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันอาทิตย์ที่ ๑๗ ก.ค. ๒๐ สมาคมช่างภาพฯ คุณชัยคุณ ชำรงค์รัตนศิลป์
พระปลัดทองนาค อรินทร์โม, พระมหาสุนาถ ติกขวิโร
เป็นเจ้าภาพ (บำเพ็ญกุศลสัตตมวารที่ ๗)

เวลา ๑๐.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธรมณฑ์

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารแก่พระสงฆ์ทั้งวัด

เวลา ๑๒.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป มาติกา บังสุกุล

เวลา ๑๗.๐๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๑๗.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันจันทร์ที่ ๑๘ ก.ค. ๒๐ คณะสงฆ์นครหลวงกรุงเทพธนบุรี เป็นเจ้าภาพบำเพ็ญ
กุศลปัญญาสมวาร (๕๐ วัน)

เวลา ๙.๓๐ น. สมเด็จพระสังฆราชประธานพระธรรมเทศนา

พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา

เวลา ๑๐.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธรมณฑ์

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารแก่พระสงฆ์ทั้งวัด

เวลา ๑๒.๓๐ น. พระสงฆ์ ๗๓ รูป มาติกา บังสุกุล

เวลา ๑๗.๓๐ น. พระสงฆ์ ๔ รูป สวดพระอภิธรรม

วันอังคารที่ ๑๙ ก.ค. ๒๐ คณะญาติ “สุนทรภักดิ์” เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๐๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันพุธ ที่ ๒๐ ก.ค. ๒๐ คณะสงฆ์วัดสุทัศน์เทพวราราม เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๐๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๒๐.๐๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ ก.ค. ๒๐ ๑. วัดวชิรธรรมสาริต พระโขง เป็นเจ้าภาพ

๒. วัดวชิรธรรมประทีป นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันศุกร์ที่ ๒๒ ก.ค. ๒๐ ๑. คณะกรรมการสงฆ์ โรงพยาบาลสงฆ์ เป็นเจ้าภาพ

๒. มูลนิธิโรงพยาบาลสงฆ์

เวลา ๙.๓๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๑๐.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธรูป

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารพระสงฆ์ทั้งวัด

เวลา ๑๒.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป มาติกาบังสุกุล

เวลา ๑๓.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

๓. พระธรรมโกศาจารย์ จังหวัดชลบุรี เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๐๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา

เวลา ๑๙.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป มาติกาบังสุกุล

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันเสาร์ที่ ๒๓ ก.ค. ๒๐ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า วัดราชผาติการาม เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันอาทิตย์ที่ ๒๔ ก.ค. ๒๐ ทหาราอิสต์, แสงจักรอิสต์ เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๐๐ น. สวดพระอภิธรรม

บำเพ็ญกุศลสัตตมวารที่ ๘ วันอาทิตย์ที่ ๒๔ ก.ค. ๒๐ คุณนายชุ่ม
โรจนะวิจิตร พร้อมด้วยลูกหลานตระกูล “โรจนะวิจิตร”
เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๙.๓๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา

เวลา ๑๐.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารแก่พระสงฆ์ สามเณร ทั้งวัด

เวลา ๑๒.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป มาติกาบังสุกุล

วันจันทร์ที่ ๒๕ ก.ค. ๒๐ ๑. คณะสงฆ์จังหวัดน่าน เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๔.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป มาติกาบังสุกุล

๒. คุณนายลูกจันทร์ ดวงประทีป เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันอังคารที่ ๒๖ ก.ค. ๒๐ ธนาการกรุงเทพ จำกัด เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันพุธที่ ๒๗ ก.ค. ๒๐ ธนาการทหารไทย สาขาหัวหมาก เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ ก.ค. ๒๐ ๑. คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๕.๐๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดสราทธพรต

พระสงฆ์ ๒๕ รูป มาติกาบังสุกุล

๒. พระครูนนทปัญญาวิมล วัดชลอ เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๐๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันศุกร์ที่ ๒๕ ก.ค. ๒๐ ๑. พล.ต.ต.ชีพ ประพันธ์เนติวุฒิ เป็นเจ้าภาพ
๒. พ.ต.อ.วิจิต รัตนภาณู ,,

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันเสาร์ที่ ๓๐ ก.ค. ๒๐ หยุดวันอาสาฬหบูชา ๑ วัน

วันอาทิตย์ที่ ๓๑ ก.ค. ๒๐ พล.ร.อ.ยิ่ง ศรีหงษ์ และญาติมิตร เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

บำเพ็ญกุศลสัตตมวารที่ ๕ วันอาทิตย์ที่ ๓๑ ก.ค. ๒๐ พระราชรัตนโสภณ
และท่านที่เคารพนับถือพร้อมด้วยญาติมิตร เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๙.๓๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์
พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา

เวลา ๑๐.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธรมณฑ์

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารแก่พระสงฆ์ทั้งวัด

เวลา ๑๒.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป มาติกาบังสุกุล

วันจันทร์ที่ ๑ ส.ค. ๒๐ คณะสงฆ์วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันอังคารที่ ๒ ส.ค. ๒๐ คณะสงฆ์อำเภอพระโขนง เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันพุธที่ ๓ ส.ค. ๒๐ ๑. คณะสงฆ์วัดพลับพลาชัย เป็นเจ้าภาพ

๒. กรรมการหลวงพ่อสังขจาย ,,

เวลา ๑๙.๓๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันพฤหัสบดีที่ ๔ ส.ค. ๒๐ คณะสงฆ์จีนนิกาย เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันศุกร์ที่ ๕ ส.ค. ๒๐ คณะวัดสุทธิวาราม, วัดติสานุการาม เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันเสาร์ที่ ๖ ส.ค. ๒๐ ๑. คณะสงฆ์วัดจันทาราม เป็นเจ้าภาพ

๒. ชมรมวัดจันทาราม ,,

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันอาทิตย์ที่ ๗ ส.ค. ๒๐ คณะศิษย์เก่าโรงเรียนวัดสังเวช เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

บำเพ็ญกุศลสัตตมวารที่ ๑๐ วันอาทิตย์ที่ ๗ ส.ค. ๒๐

คุณพล รัตนชัยฤทธิ์ เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๙.๓๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา

เวลา ๑๐.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธรูป

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารพระสงฆ์ทั้งวัด

เวลา ๑๒.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป มาติกาบังสุกุล

คณะสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๔.๐๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๑๕.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธรูป

วันจันทร์ที่ ๘ ส.ค. ๒๐ คณะสงฆ์และญาติโยมมหาชัย สมุทรสาคร

นำโดยพระครูโกมุทธรรณธาดา วัดบ่อแก้ววิเชียรโชติการาม เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๐๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๒๐.๐๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันอังคารที่ ๙ ส.ค. ๒๐ คณะสงฆ์ภาค ๑๐ เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๓.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธรูป

- เวลา ๑๔.๓๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์
พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา
- เวลา ๑๕.๓๐ น. พระสงฆ์ ๒๐ รูป มาติกาบังสุกุล
- วันพุธที่ ๑๐ ส.ค. ๒๐ คณะสงฆ์จังหวัดอ่างทอง เป็นเจ้าภาพ
- เวลา ๑๗.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธรมณฑ์
- เวลา ๑๗.๓๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์
พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา
- เวลา ๑๘.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระอภิธรรม
- วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ ส.ค. ๒๐ พระปลัดอินตา วรธมโม วัดสังเวช ฯ เป็นเจ้าภาพ
- เวลา ๑๘.๓๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์
- เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม
- วันศุกร์ที่ ๑๒ ส.ค. ๒๐ หยุกเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาของสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ
- วันเสาร์ที่ ๑๓ ส.ค. ๒๐ คณะธรรมยุต เป็นเจ้าภาพ
- เวลา ๑๕.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธรมณฑ์
- เวลา ๑๖.๐๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์
พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา
- เวลา ๑๗.๐๐ น. พระสงฆ์ ๒๐ รูป มาติกาบังสุกุล
- เวลา ๑๗.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม
- วันอาทิตย์ที่ ๑๔ ส.ค. ๒๐ วิทยาลัยสงฆ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเจ้าภาพ
- เวลา ๑๕.๐๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์
พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา
- เวลา ๑๖.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๙ รูป สวดพระพุทธรมณฑ์
- เวลา ๑๗.๐๐ น. พระสงฆ์ ๕๐ รูป มาติกาบังสุกุล
- เวลา ๑๘.๐๐ น. สวดพระอภิธรรม

บำเพ็ญกุศลสัตตมวารที่ ๑๑ วันอาทิตย์ที่ ๑๔ ส.ค. ๒๐

นายสง่า หงษ์แก้ว พร้อมด้วยญาติมิตร เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๙.๔๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๑๐.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารแก่พระสงฆ์ทั้งวัด

วันจันทร์ที่ ๑๕ ส.ค. ๒๐ คณะสงฆ์วัดโพธิ์นิมิตร วัดกระจำพินิจ วัดสังข์กระจาย
วัดนางชี เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันอังคารที่ ๑๖ ส.ค. ๒๐ “กรมสามัญศึกษา” กระทรวงศึกษาธิการ เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันพุธที่ ๑๗ ส.ค. ๒๐ คณะสงฆ์วัดนิมมานนรัง เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ ส.ค. ๒๐ คณะศิษย์ผู้เคารพนับถือ สามย่าน เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันศุกร์ที่ ๑๙ ส.ค. ๒๐ บริษัทสยามประชาคาร, บริษัทแหลมทอง เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันเสาร์ที่ ๒๐ ส.ค. ๒๐ คณะสงฆ์วัดกุนนทีรุทธาราม วัดพรหมวงศาवास,
วัดประสาธตบุญญาวาส, วัดกลางคลองสาม ปทุมธานี
เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๙.๓๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๑๐.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารแก่พระสงฆ์ทั้งวัด

เวลา ๑๒.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป มาติกาบังสุกุล

วันอาทิตย์ที่ ๒๑ ส.ค. ๒๐ คณะสงฆ์วัดเบญจมบพิตร เป็นเจ้าภาพ
 อุบาสก อุบาสิกา วัดเบญจมบพิตร ”
 สมาคมเบญจมบพิตร ”
 มุลินธิเบญจมบพิตร ”

เวลา ๑๙.๐๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา

เวลา ๒๐.๐๐ น. สวดพระอภิธรรม

บำเพ็ญกุศลสัตตมวารที่ ๑๒ วันอาทิตย์ที่ ๒๑ ส.ค. ๒๐
 ภัตตาหารวิเศษไถ่อย่าง, ภัตตาหารเบียด่างรสดี เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๙.๓๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา

เวลา ๑๐.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธรมณฑ์

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารพระสงฆ์ทั้งวัด

เวลา ๑๒.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป มาตีกาบังสุกุล

วันจันทร์ที่ ๒๒ ส.ค. ๒๐ คณะวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันอังคารที่ ๒๓ ส.ค. ๒๐ พระครูวรกิจวิจารณ์ วัดพระพิเรนทร์ เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันพุธที่ ๒๔ ส.ค. ๒๐ คณะวัดโสธรวราราม จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๔.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธรมณฑ์

เวลา ๑๔.๓๐ น. พระสงฆ์ ๓๐ รูป มาตีกาบังสุกุล

เวลา ๑๕.๐๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ ส.ค. ๒๐ คุณเกษเกียรติ, คุณทองดี จรรย์ยากร, ท.จ.ก. แซ่ไต้
 เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันศุกร์ที่ ๒๖ ส.ค. ๒๐ คณะพระภิกษุสามเณรและพุทธบริษัทชาวเหนือ เป็น
เจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันเสาร์ที่ ๒๗ ส.ค. ๒๐ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๐๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๒๐.๐๐ น. พระสงฆ์ ๒๐ รูป มาติกาบั้งสุกุล

เวลา ๒๐.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันอาทิตย์ที่ ๒๘ ส.ค. ๒๐ คณะสงฆ์จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๔.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธรูป

เวลา ๑๔.๓๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา

เวลา ๑๕.๓๐ น. พระสงฆ์ ๒๐ รูป มาติกาบั้งสุกุล

บำเพ็ญกุศลสัตตมวารที่ ๑๓ วันอาทิตย์ที่ ๒๘ ส.ค. ๒๐

น.ส. สุภาพ สุนทรรัตน์ พร้อมด้วยญาติมิตร เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๐.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธรูป

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารพระสงฆ์ทั้งวัด

เวลา ๑๒.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป มาติกาบั้งสุกุล

วันจันทร์ที่ ๒๙ ส.ค. ๒๐ พระครูปลัดสัมพิพัฒน์สุตาจารย์, พระครูธรรมทรสุพจน์
กนตสีโล พระครูอมรศัพท เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันอังคารที่ ๓๐ ส.ค. ๒๐ "คณะพระภิกษุนวกะวัดสังเวชวิศยาราม" เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันพุธที่ ๓๑ ส.ค. ๒๐ พระครูนิยุตธรรมประวิตร พระครูนิมิตรธรรมาภรณ์

พระมหาแย้ม โอภาสี อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์
เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๓.๓๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๑๔.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๒ รูป มาติกาบั้งสุกุล

เวลา ๑๕.๐๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันพฤหัสบดีที่ ๑ ก.ย. ๒๐ นายสมักร สุนทรเวช ร.ม.ต.มหาดไทย เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันศุกร์ที่ ๒ ก.ย. ๒๐ คณะสงฆ์ภาค ๑๘ เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๓.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธรมณฑ์

เวลา ๑๔.๐๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

วันเสาร์ที่ ๓ ก.ย. ๒๐ สหภูมิอยุธยา, สมาคมชาวกรุงศรีอยุธยา เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๑๘.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธรมณฑ์

เวลา ๑๘.๓๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

บำเพ็ญกุศลสวดวาร (๑๐๐ วัน)

วันอาทิตย์ที่ ๔ ก.ย. ๒๐ มหาเถรสมาคม เป็นเจ้าภาพ

เวลา ๙.๓๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา

เวลา ๑๐.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธรมณฑ์

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ทั้งวัด

เวลา ๑๒.๓๐ น. พระสงฆ์ ๒๐ รูป มาติกาบั้งสุกุล

เวลา ๑๙.๓๐ น. สวดพระอภิธรรม

วันเสาร์ที่ ๑๐ ก.ย. ๒๐	คุณประธาน ดวงรัตน์	เป็นเจ้าภาพ
เวลา ๙.๓๐ น.	แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์	
	พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา	
เวลา ๑๐.๐๐ น.	พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธรมณฑ์	
เวลา ๑๑.๓๐ น.	ถวายภัตตาหารแก่พระสงฆ์ทั้งวัด	
เวลา ๑๒.๓๐ น.	พระสงฆ์ทั้งวัดมาตักบาตรบังสุกุล	
วันอาทิตย์ที่ ๑๑ ก.ย. ๒๐	คณะวัดทุ่งลานนา อ. พระโขง	เป็นเจ้าภาพ
เวลา ๑๙.๐๐ น.	แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์	
	พระสงฆ์สวดพระอภิธรรม	
วันเสาร์ที่ ๒๖ พ.ย. ๒๐	คณะวัดมกุฏกษัตริยาราม	เป็นเจ้าภาพ
เวลา ๑๘.๐๐ น.	พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธรมณฑ์	
เวลา ๑๙.๐๐ น.	สวดพระอภิธรรม	
วันอาทิตย์ที่ ๒๗ พ.ย. ๒๐	เปรียญธรรมสมาคม	เป็นเจ้าภาพ
เวลา ๑๐.๓๐ น.	พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธรมณฑ์	
เวลา ๑๑.๐๐ น.	ถวายภัตตาหาร	
วันอาทิตย์ที่ ๒๗ พ.ย. ๒๐	คุณรัตน์ ปาณะพล และคณะ	เป็นเจ้าภาพ
เวลา ๑๘.๐๐ น.	สวดพระอภิธรรม	

รายนามผู้รับเงินเจ้าภาพ

ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม

เต็มชุดประกอบด้วย		
๑. จตุปัจจัย	๕๐๐	บาท
๒. ไตร ๑ ไตร	๓๕๐	,,
๓. พัด ๑ ค้าม	๒๕๐	,,
๔. ย่าม ๑ ย่าม	๖๕	,,
รวม ๑,๑๖๕ บาท		

๑. คุณศิริพงษ์ สนั่นวงศ์สังข์	๑	ชุด	๑,๑๖๕	บาท
๒. ร้านอุคมพิทยา คุณแม่จิ้น แซ่ตั้ง และลูก ๆ	๑	,,	๑,๒๐๐	,,
๓. คุณชุ่ม โรจนะวิจิตร	๑๐	,,	๑๑,๗๐๐	,,
๔. คุณธีรชัย ชลวิบูลย์	}	๓	๓,๕๐๐	,
๕. คุณอมรา ชลวิบูลย์				
๖. คุณจุมพล โชตนาการสถิตย์ และภรรยา	๒	,,	๒,๖๗๕	,,
๗. คุณสุภาพ สุนทรทัตต์	๕	,,	๕,๘๒๕	,,
๘. พระมหาสุนาท ติกขวีโร วัดสระเกษ	๑	,,	๑,๑๖๕	,,
๙. พระปลัดทองนาค อรินโทโม วัดเทพสถิตย์	๑	,,	๑,๑๖๕	,,
๑๐. คุณสุรศักดิ์ และคุณพะเยาว์ สิริวัน	๒	,,	๒,๓๓๐	,,
๑๑. คุณนายลูกจันทร์ ดวงประทีป	๑	,,	๑,๒๐๐	,,
๑๒. พ.ญ.ชลิรัตน์ วงศ์พรามาศ	๑	,,	๑,๑๖๕	,,
๑๓. คุณนายจำรัส อ่องจริต	๑	,,	๑,๑๖๕	,,
๑๔. คุณสมชัย คุณสมศรี แสงรุจิ	๑	,,	๑,๑๖๕	,,
๑๕. พล. ต.ต.อุทัย คุณทลบุตร	๑	,,	๑,๒๐๐	,,
๑๖. คุณนายนวลจันทร์ คุณทลบุตร	๑	,,	๑,๒๐๐	,,

๑๗. คุณนายทองอยู่ จันทรถูล	๑	ชุก	๑,๑๖๕	บาท
๑๘. คุณพิศมัย คุณกุสิต คุณอิทธิพล	๑	„	๑,๑๖๕	„
๑๙. คุณนายลัดดา คุณอมรา	๑	„	๑,๑๖๕	„
๒๐. คุณธวัชชัย ถาวรวัช	๕	„	๕,๘๒๕	„
๒๑. คุณชัยคุณ ธำรงรัตนศิลป์ และครอบครัว	๑	„	๑,๑๖๕	„
๒๒. พ.ญ.พนิดา ฟองประเสริฐ	๑	„	๑,๑๖๕	„
๒๓. พระวิสุทธิสังวรเถร คณะ ๑๓ วัดสระเกศ	๑	„	๑,๑๖๕	„
๒๔. คุณกอบเกียรติ คุณทองดี จรรย์ยากร (ห.จ.ก.แจ้ใช้)	๑	„	๑,๑๖๕	„
๒๕. คุณสมศักดิ์ คุณมุกดา สว่างวิบูลย์พงษ์	๒	„	๒,๓๓๐	„
๒๖. พระครูปลัดสัมพิพัฒน์สุตาจารย์	๑	„	๑,๒๐๐	„
๒๗. คุณแหล่งดี และภรรยา	๒	„	๒,๖๘๕	„
๒๘. กรรมการสร้างรูปเหมือนสมเด็จพระเจ้า	๓	„	๔,๐๐๐	„
๒๙. คณะอุบาสกอุบาสิกาสวตมณฑลพระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	๑	„	๑,๑๖๕	„
๓๐. คุณประพิศ ชื่นประทุม	๑	„	๑,๒๐๐	„
๓๑. ธนาคารทหารไทย จำกัด สาขาหัวหมาก	๑	„	๑,๒๐๐	„
๓๒. คุณเปรมจิตต์ กล้วยไม้ ณ อยุธยา	๑	„	๑,๒๐๐	„
๓๓. คุณสุขใจ สุขกลิ่น ร้านสุคนธรส เบเกอรี่	๒	„	๒,๓๓๐	„
๓๔. คุณชวลิต คุณพรรณเจริญ ศรียานนท์	๑	„	๑,๑๖๕	„
๓๕. คุณจรรยา คุณสมทรง ปันรักษ์	๑	„	๑,๑๖๕	„
๓๖. พระภิกษุปิยะ ธรรมวโร	๑	„	๑,๑๖๕	„
๓๗. คุณแม่ทองหยิบ อภิสุนันท์	๒	„	๒,๓๓๐	„

รายนามเจ้าภาพ

ถวายผ้าไตรจีวร ไตรละ ๓๕๐ บาท

๑. คุณอำนาจ คุณจงกล เบญจพงษ์	๑ ไตร	๓๕๐ บาท
๒. อุบาสิกาสมบุรณ์ วงษ์ประกอบ	๑ „	๓๕๐ „
๓. ร้านไทยดี สุขุมวิท	๑ „	๓๕๐ „
๔. คุณวรรณสม ภักดีรณชิต	๑ „	๓๕๐ „
๕. อาจารย์ทิม และ คุณสุมน ผลภาค	๑ „	๓๕๐ „
๖. คุณดวงกมล จันทรสม	๑ „	๓๕๐ „
๗. คุณอนันต์ และ คุณประภา ทรงฤกษ์	๑ „	๓๕๐ „
๘. คุณสำรอง ปรารักษ์ชัยภูมิ	๑ „	๓๕๐ „
๙. คุณบุญส่ง และ คุณอารีย์ ทองประศรี	๑ „	๓๕๐ „
๑๐. คุณกัลยาณี รื่นเรือง	๑ „	๓๕๐ „
คุณเผื่องพูล เณรจิตร		
๑๑. คุณวิเชียร จารุวัฒน์		
คุณวรรณภา ฤกษ์นิยม		
คุณอัมพร สุวรรณประเสริฐ		
คุณเพิ่มสิน ไรวา		
คุณสุมาลี ฤงสุวรรณ		
คุณครรชิต รัตนธนิกุล	๑ „	๓๕๐ „
คุณปรียานุช กุลคณา		
คุณวันทนี ยรรยงติลก		
คุณอมร ฤงกลาง		
คุณประไพ ศุภศีลป์		

รายนามผู้จองเป็นเจ้าของภาพ

ถวายจดุบัจจัยไทยธรรมพัดด้ามละ ๒๕๐ บาท

๑. คุณสุนทร เปรมฤทัย	๓	ด้าม	๗๕๐	บาท
๒. คุณอำนาจ คุณจงกล เเบญจพงษ์	๑	„	๒๕๐	„
๓. คุณวรรณสม ภัทธีรณชิต	๑	„	๒๕๐	„
๔. อุบาสิกาสมบุรณ์ วงษ์ประกอบ	๑	„	๒๕๐	„
๕. คุณช่างน้อม เทียนคำ	๒	„	๕๐๐	„
๖. คุณโหวงวหม่วย แซ่เจียม	๑	„	๒๕๐	„
๗. คุณเย็น แซ่ตั้ง	๑	„	๒๕๐	„
๘. ร้านกลับแมน	๑	„	๒๕๐	„
๙. คุณพรทิพย์ อนันตกาญจนกุล	๑	„	๒๕๐	„
๑๐. คุณเปียง แซ่เฮง	๑	„	๒๕๐	„
๑๑. คุณบุญมี แซ่ฮิว	๑	„	๒๕๐	„
๑๒. คุณรวีวรรณ วงศ์วรเทพกุล	๑	„	๒๕๐	„
๑๓. คุณภิญโญ ทับหลักศิลา	๑	„	๒๕๐	„
๑๔. คุณศรีสมุทร เต็มรัศมี	๑	„	๒๕๐	„
๑๕. คุณวนิดา วิจิตร	๑	„	๒๕๐	„
๑๖. คุณนงเกษม สุทธิสถานนท์	๑	„	๒๕๐	„
๑๗. คุณไชยพร บุญเพิ่ม	๑	„	๒๕๐	„
๑๘. คุณลักตา วรรณประเวศ	๑	„	๒๕๐	„
๑๙. คุณเพ็ญ ลัมสกุลภักดี	}	„	๒๕๐	„
คุณสุมาลี มาเกิด				
คุณสุวัฒน์นา สุจริต				
คุณจันทร์ศรี ทันสุธัญลักษณ์				
คุณจิรา อ่อนใส				

๒๐.	คุณทวงธิดา ลีลาหยก คุณอาการณี สีคอกบวบ คุณสุนีนารถ รุจิวรรณคีรี คุณวิไลชาติ กิทรอบ คุณสกุติ บุญญพันธ์	๑	ก้าม	๒๕๐	บาท
๒๑.	คุณสุนทร นิมพานิช คุณประเทือง ธานินทร์ปฐมรัตน์ คุณเรือง วงศ์จอม คุณภาวนา สดแสงจันทร์ คุณวรรณมา หอมแย้ม	๑	„	๒๕๐	„
๒๒.	คุณระเบียบ เมตตา	๑	„	๒๕๐	„
๒๓.	คุณปรเมษฐ์ บุญญไพสิท	๑	„	๒๕๐	„
๒๔.	คุณสมบัติ เกษนครชัย	๑	„	๒๕๐	„
๒๕.	ขออุทิศส่วนกุศลให้แก่เจ้าของเงิน	๑	„	๒๕๐	„
๒๖.	คณะศิษย์เก่า ว.ว. ๓ จ. รุ่น ๑๒	๑	„	๒๖๐	„

รายนามผู้จองเป็นเจ้าของภาพ

สร้างยาม ยามละ ๖๕ บาท

๑. คุณสุนทร เปรมฤทัย (บ. บ้านและที่ดินเปรมฤทัย จำกัด)	๖	ยาม	๓๙๐	บาท
๒. คุณเอี่ยม ธีระวิภาวี	๑	„	๖๕	„
๓. คุณอำนาจ คุณจงกล เบญจพงศ์	๑	„	๖๕	„
๔. อุบาสิกาสมบูรณ์ วงษ์ประกอบ	๑	„	๖๕	„
๕. คุณวรรณสม ภัทธีรณชิต	๒	„	๑๓๐	„
๖. คุณพิณทิพย์ ถนอมพุทธ	๑	„	๖๕	„
๗. คุณเมณีพรรณ พุ่มเสนาะ	๑	„	๖๕	„
๘. คุณญาภา ชินะโชติ	๑	„	๖๕	„
๙. คุณอนงค์ สุขจะ	๑	„	๖๕	„
๑๐. พันโทอนันต์ สุขสมัย	๑	„	๖๕	„
๑๑. คุณพิมพ์ใจ สุขสมัย	๑	„	๖๕	„
๑๒. คุณชิปทร ชาญอาชา	๑	„	๖๕	„
๑๓. คุณพัฒน์ พานิชภักดิ์	๑	„	๖๕	„
๑๔. คุณสิวิกา อุทัยกร	๑	„	๖๕	„
๑๕. คุณเตือนจิต ทาวเสื่อ	๒	„	๑๓๐	„
๑๖. คุณโหวงห่ม่วย แซ่เจียม	๑	„	๖๕	„
๑๗. คุณเถ้าหยุ่น แซ่เหว	๑	„	๖๕	„
๑๘. คุณอนงค์ กฤษสุทธิกุล	๑	„	๖๕	„
๑๙. คุณจันทิมา วงศ์พราวมาศ	๑	„	๖๕	„
๒๐. คุณวัลลภา วงศ์พราวมาศ	๑	„	๖๕	„

๒๑. คุณน้อง แซ่หว่าง	๑	ยาม	๖๕	บาท
๒๒. คุณมาลี รังกลีน	๑	„	๖๕	„
๒๓. คุณเอ็ง แซ่เฮง	๑	„	๖๕	„
๒๔. คุณสุชาดา วัฒนาพาณิชย์	๑	„	๖๕	„
๒๕. คุณอนงค์ วงศ์วรเทพกุล	๑	„	๖๕	„
๒๖. คุณพรเทพ วงศ์พราวมาศ	๑	„	๖๕	„
๒๗. คุณพัฒน์ พานิชภักดิ์	๑	„	๖๕	„
๒๘. คุณสมปอง สิ้นธุสังข์	๑	„	๖๕	„
๒๙. คุณเปรมใจ สิ้นฉลอง	๑	„	๖๕	„
๓๐. คุณน้อย ศรีสมวงศ์	๑	„	๖๕	„
๓๑. คุณล้วนลักษณ์ สวนประเสริฐ	๑	„	๖๕	„
๓๒. คุณคำดี เชื้ออินท๊ะ	๑	„	๖๕	„
๓๓. คุณประยูรศรี อุทิศให้นายยิ้ม จุงตระกูล	๑	„	๖๕	„
๓๔. คุณจิตต์วารี กงวิชัย อุทิศให้คุณป้าติษฐ์ ศรีแสงรัตน์	๑	„	๖๕	„
๓๕. พ.ต.สว่าง คุณสมบูรณ์ พวงนาค	๑	„	๖๕	„
๓๖. คุณสมบัติ อุทิศให้ นายบุญชู ถนัถภาษา	๑	„	๖๕	„
๓๗. คุณประจวบ พงษ์ประไพ และลูกๆ	๑	„	๖๕	„
๓๘. คุณประภา คุณอุดม สาเทศ	๑	„	๖๕	„
๓๙. คุณเสริมพันธ์ ทองมีสิทธิ	๑	„	๖๕	„
๔๐. คุณสว่าง และคุณบุปผา ธีระวุฒิ	๒	„	๑๓๐	„
๔๑. คุณบุญเสริม ศรีเจริญ	๑	„	๖๕	„
๔๒. คุณวิญญู สมัตถพันธ์	๑	„	๖๕	„
๔๓. คุณพริ้งเพรา พงษ์สวัสดิ์	๑	„	๖๕	„
๔๔. คุณจารุพันธ์ กงนิยม	๑	„	๖๕	„
๔๕. คุณทองเจือ บัณฑิตวงษ์	๑	„	๖๕	„
๔๖. คุณประหยัด มลิวัลย์	๑	„	๖๕	„

๔๗. คุณเบญจมาศ บุญจวบ	๑	ยาม	๖๕	บาท
๔๘. คุณนวลประภัสร์ เกตุพันธ์	๑	„	๖๕	„
๔๙. คุณเพ็ญศรี สุริยจันทร์ คุณเจิดจันทร์ ชลนพ	๑	„	๖๕	„
๕๐. คุณปราณี จากกานนท์ คุณอมรรัตน์ บุญรัตน์	๑	„	๖๕	„
๕๑. คุณพรพจนา ว่องสงสาร	๑	„	๖๕	„
๕๒. คุณสุภา ชัยรัตน์ฤกษ์ดี คุณสุกัญญา ธีระวัฒน์ คุณเปรมวดี วัฒนาโกศยกิจ คุณพรนิพา วงศ์พรหมเมฆ คุณอรพรรณ พิศมัย คุณกาญจนา เก้าเอียน	๒	„	๑๓๐	„
๕๓. คุณสมพร แก้วสุทธิ คุณสุนีย์ มนวรินทร์กุล คุณทิพย์วัลย์ พรหมประเสริฐ	๑	„	๖๕	„
๕๔. คุณวิชาวี และคุณมัทนา รวยอารีย์	๑	„	๖๕	„
๕๕. คุณพินิจ เปรมชัยเรียว	๑	„	๖๕	„
๕๖. คุณปราณีต เพิ่มบุญ คุณเพียงพร สิตสิทธิ์ คุณพิมพ์พา พูนมากสถิตย์ คุณเพ็ญพรรณ จำเริญรักษ์	๑	„	๖๕	„
๕๗. คุณกัลยาณี ธนุสนธิ คุณสมพร ทองอิสสระ	๑	„	๖๕	„
๕๘. คุณเพชร วีระไพบุลย์	๑	„	๖๕	„
๕๙. คุณสมไพ ยะตินันท์	๑	„	๖๕	„
๖๐. คุณมาศ ณ ลำปาง	๑	„	๖๕	„

๖๑. คุณสว่าง จารุเหตุ	๑	ยาม	๖๕	บาท
๖๒. คุณพรรณี พงศ์เชียวบุญ	๑	„	๖๕	„
๖๓. คุณศิริชัย บุนนาค	๑	„	๖๕	„
๖๔. คุณชนิตา บุนนาค	๑	„	๖๕	„
๖๕. คุณศิริรัตน์ เหลืองศิริรัตน์	๑	„	} ๑๓๕	„
๖๖. คุณศิริพันธ์ เหลืองศิริรัตน์	๑	„		
๖๗. คุณศิริเพ็ญ เหลืองศิริรัตน์	๑	„		
๖๘. คุณทองน้อย สวาาสุ	๑	„	๖๕	„
๖๙. คุณลัดดา เกตุพันธ์	๑	„	๖๕	„
๗๐. คุณกมล ปริญาตร	๑	„	๖๕	„

รายนามผู้ร่วมสมทบทุนบำเพ็ญกุศลวันออกเมรุ
อุทิศถวายเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต

๑. คุณเกษม จารุกุล	๕๐	บาท
๒. จำหน่ายยุทธการ (สุต กชจันทร์)	๑๐๐	„
๓. คุณสาโรจน์ วุฒิเกียรติพงศ์	๑๐๐	„
๔. คุณจันทร์ คุณสุน ไกรทองสุข	๑๐๐	„
๕. พ.ท. เลิศ จิเจริญ	๒๐๐	„
๖. คุณประยูร คุณคลาน นารักษ์	๑๐๐	„
๗. คุณพิมลฉัตร ฉัตรกุล ณ อยุธยา	๒๐๐	„
๘. คุณจรรยา การุทยานนท์	๒๐๐	„
๙. พ.ญ. ชลรัตน์ วงศ์พราวมาศ	๑,๐๐๐	„
๑๐. คุณบุญชื่น ศักดิ์สูง	๒๐๐	„
๑๑. คุณกาญจน์ คุณวิจิตรรา สัจจพันธ์	๒๐๐	„

๑๒.	บริษัทชากีนาการ	๕๐๐	บาท
๑๓.	คุณเกษม ใจหงษ์	๒,๐๐๐	,,
๑๔.	คุณประไพศรี ชุณหรัถ	๓๐๐	,,
๑๕.	คุณเจริญ คุณบุญช่วย จิตรสุภาพ	๑๐๐	,,
๑๖.	กรมการศาสนา	๕๐๐	,,
๑๗.	สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์	๕๐๐	,,
๑๘.	คณะกรรมการสร้างวัดไทยนครลอสแอนเจลิส	๑๕,๓๑๐	,,
๑๙.	คุณสฤษดิ์สิน ทรรคนสฤษดิ์	๑,๐๐๐	,,
๒๐.	คุณสิงห์ พนมภู	๕๐๐	,,
๒๑.	คุณเสจันต์ ทองบั้งโชติ	๕๐๐	,,
๒๒.	คณะวัดชนะสงคราม	๒,๐๖๕	,,
๒๓.	สมาคมชาวกรุงศรีอยุธยา	๒,๙๓๐	,,
๒๔.	คณะญาติโยมพระศรีสมโพธิ	๑๐,๒๓๐	,,
๒๕.	คุณวาทณี นิลคำ และน้อง ๆ	๑,๑๐๐	,,
๒๖.	คุณนายทองอยู่ จันทรวงศ์	๒,๓๐๐	,,
๒๗.	พระเทพโสภณ	๑,๐๐๐	,,
๒๘.	คณะพระครูสังฆวิสุทธิตคุณ วัดเวฬุราชิน	๔,๑๒๐	,,
๒๙.	พระครูบุญญารังษี วัดราชนันทาราม	๔๐๐	,,
๓๐.	คณะวัดปากน้ำ	๔,๗๒๐	,,
๓๑.	คณะวัดเจ้ามูล	๕๐๐	,,
๓๒.	คุณโยมถวิล ชิตกัญบาล พร้อมด้วยลูกและหลาน	๒,๐๕๐	,,
๓๓.	คณะวัดเพลงวิบุตสนา	๕๑๐	,,
๓๔.	พระครูพัฒนกิจโกศล พระครูสาทรพัฒนกิจ	๓,๐๐๐	,,
๓๕.	คณะวัดดาวดึงษ์	๒,๕๐๐	,,
๓๖.	คณะวัดพระยาศิริโอยสวรรณ	๒,๙๐๐	,,
๓๗.	พระครูวินัยธรเยี่ยม พระครูใบฎีกาเริ่ม ชลบุรี	๑,๐๐๐	,,

๓๘.	พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ พระวิสุทธาธิปัตติ	๘๐๐	บาท	
๓๙.	คณะวัดจักรวรรดิ วัดพุทธาราม วัดธรรมมิตยาราม	๔,๕๐๐	,,	
๔๐.	พระธรรมวโรดม วัดปทุมคงคา	๒,๕๐๐	,,	
๔๑.	คณะสงฆ์จังหวัดนครราชสีมา	๒,๖๒๕.๕๐	,,	
๔๒.	คณะวัดใหม่อมตรส, วัดเอี่ยมวรนุช, วัดอินทรวินัย, วัดบางชัน, ชั่วชะฮวก คุณอุไร นวลลอย	๖,๕๐๐	,,	
๔๓.	พระครูสุนทรโมษิต วัดพระเชตุพน	๓,๙๐๐	,,	
๔๔.	คณะจังหวัดระนอง	๔,๕๐๐	,,	
๔๕.	คณะวัดอมรินทราราม คณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี คณะครู ร.ร. วัดอมรินทร์	๑,๙๒๐	,,	
๔๖.	คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม	๑๒,๐๕๕	,,	
๔๗.	คณะสงฆ์จังหวัดสมุทรสาคร	๑๒,๕๑๑	,,	
๔๘.	คณะช่างภาพ คุณชัย ดำรงรัตนศิลป์	๒,๐๐๐	,,	
๔๙.	วัดวชิรธรรมสาริต	๖,๐๗๐	,,	
๕๐.	คุณสมคิด ดวงประทีป	๒,๐๒๐	,,	
๕๑.	ททราโอสถ—แสงจักรโอสถ	๒,๐๐๐	,,	
๕๒.	คณะสงฆ์จังหวัดน่าน	๖,๒๕๐	,,	
๕๓.	พระครูนนทปัญญาวิมล	๑,๐๐๐	,,	
๕๔.	คุณศิริรัตน์ เหลืองศรีรัตน์	๑๐๐	,,	
๕๕.	พล.ต.ต.ชีพ ประพันธ์เนติวุฒิ พ.ต.อ.วิจิต รัตนภาณู	} ครอบครั้ว	๒,๕๐๐	,,
๕๖.	คณะวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร		๑,๕๐๐	,,
๕๗.	คณะอำเภอพระโขนง	๕,๐๒๐	,,	
๕๘.	คุณวันทนี นีราศรพ	๑๐๐	,,	
๕๙.	คุณจूरีย์ ชัยคุณานุกูล	๑๐๐	,,	
๖๐.	คณะสงฆ์จีนนิกาย	๑๐,๐๐๐	,,	

๖๑. คุณวิญญู อังกดเารักษ์	๕๐๐	บาท
๖๒. คุณพงศ์ธร เอื้อวงศ์ประวิทย์	๒,๖๒๐	,,
๖๓. ห.จ.ก. บัญจสหมิตรก่อสร้าง	๓,๙๐๐	,,
๖๔. พระมหาเสงี่ยม ปรีตสีโล	๑๐๐	,,
๖๕. คุณเกรียงเดช เหมือนชาติ	๕๐๐	,,
๖๖. พระเหลียม โชติโรโส	๑๐๐	,,
๖๗. คณะศิษย์เก่าร.ร.วัดสังเวช	๒,๐๒๐	,,
๖๘. คุณสินี วัฒนทวีกิจ	๑๐๐	,,
๖๙. คุณวรวัฒน์ อารณรัตน์	๑๐๐	,,
๗๐. คุณพล รัตนชัยฤทธิ์	๑๐,๐๐๐	,,
๗๑. วิทยาลัยสงฆ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๕,๐๐๐	,,
๗๒. กรมสามัญศึกษา	๒,๖๒๐	,,
๗๓. วัดนิมมานนรดี ภาษีเจริญ	๓,๖๐๐	,,
๗๔. คุณมยุรี นารักษ์	๒,๑๕๔	,,
๗๕. บริษัทแหลมทองทรสส์	๒,๐๐๐	,,
๗๖. บริษัทสยามประชาคาร	๒,๐๐๐	,,
๗๗. คุณประไพศรี ชุณหรัต	๑,๐๐๐	,,
๗๘. คณะวัดโสธรวราราม ฉะเชิงเทรา	๒,๓๐๐	,,
๗๙. คุณอกิตชัย คุณวรรณิ์ พลอินทร์	๓๐๐	,,
๘๐. คุณพะเยาว์ สิริวัฒน์ พร้อมด้วย ล.ช.บ. พระนคร	๑,๕๐๐	,,
๘๑. คุณเศรษฐศักดิ์ วรรณอภิสิทธิ์	๑,๐๐๐	,,
๘๒. เจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค	๑๕,๐๐๐	,,
๘๓. คุณมานิต์ ชูโต	๑๐๐	,,
๘๔. พระอธิการทินกร	๒๐๐	,,
๘๕. จ.ส.ต.วีระพล คงเกิด	๑๐๐	,,
๘๖. คุณทวี ธนเพิ่มพูน	๑๐๐	,,

๘๗.	น.ท.อรุณ สุขอรุณ ร.น.	๑๐๐	บาท
๘๘.	คุณนิยม พูนไชยศรี	๑๐๐	„
๘๙.	คุณนายชวน	๑๐๐	„
๙๐.	คุณเจิม จำลองสกุลักษ์	๑๐๐	„
๙๑.	คุณพนอ สุขเย็น (ธรรมสโรช)	๑,๐๐๐	„
๙๒.	คุณประพิศ ชื่นประทุม	๑,๐๐๐	„
๙๓.	คุณทองมาก ลีระชาติ	๕๐	„
๙๔.	พระครูสังฆรักษ์ขาว	๕๐	„
๙๕.	อุบาสิกาสมบุรณ์ วงษ์ประกอบ	๑๐๐	„
๙๖.	อาจารย์รักษ์ คุณก่องแก้ว เจริญอักษร	๕๐๐	„
๙๗.	พระครูนิเทศธรรมยาน วัดเนินหอม ปราจีน	๑๐๐	„
๙๘.	คุณเคลื่อน คุณมณี เสาวมล	๑๐๐	„
๙๙.	คุณดวงรัตน์	๕๐	„
๑๐๐.	คุณหญิงเฉลย สุขะวณิช	๑๐๐	„
๑๐๑.	คุณธรรมบุญ คุณสุพร ธรรมสโรช	๕๐๐	„
๑๐๒.	คุณอนันต์ ม่วงศรี	๕๐	„
๑๐๓.	คุณสิงห์ เพิ่มความเจริญ	๑๐๐	„
๑๐๔.	คุณพูนทรัพย์ สุกสว่าง	๑๐๐	„
๑๐๕.	นาวาโทอรุณ ละมัย สุขอรุณ	๑๐๐	„
๑๐๖.	คุณประทุม บุญ-หลง	๑๐๐	„
๑๐๗.	คุณทองเต็ม ทักชนนท์	๒๐๐	„
๑๐๘.	คุณประทุม นิยมฤทธิ์	๑๐๐	„
๑๐๙.	คุณบุหงา ไชยเสวี	๑๒๐	„
๑๑๐.	โรงพิมพ์ศิริสาร	๑๐๐	„
๑๑๑.	ร.ท. อวบ ยุวะพุกกะ	๑๐๐	„
๑๑๒.	คุณปรียา ยุวะพุกกะ	๑๐๐	„

๑๑๓.	คุณมัทธนา เพื่อนพงศ์	๑๐๐	บาท
๑๑๔.	คุณประเวศ มีมงคล	๒๐๐	„
๑๑๕.	คุณชูชื่น เขียววิจิตร	๑๐๐	„
๑๑๖.	คุณเล็ก มุ่งเพียร	๑๐๐	„
๑๑๗.	คุณม่อยเตียง เพ็กเตียง	๑๐๐	„
๑๑๘.	คุณเล็ก บุรณะมาตร	๑๐๐	„
๑๑๙.	คุณจิรพรรณ ไชยเสวี	๕๐	„
๑๒๐.	พ.ท.ชิน คุณอาภา ฐานะนุกี	๑๐๐	„
๑๒๑.	คุณนาย ททรัพย์สมบูรณ์	๑๐๐	„
๑๒๒.	พระมหาหมุน คงศิลา	๒๐	„
๑๒๓.	คุณสอาด พลรักษ์	๒๒๐	„
๑๒๔.	คุณทัศนีย์ โกวิทอริวงค์	๒๐๐	„
๑๒๕.	คุณสมลักษณ์ หุตินทะ	๑๐๐	„
๑๒๖.	คุณสาตี ชันอุไร	๑๐๐	„
๑๒๗.	คุณละเอียต สาริमान	๑๐๐	„
๑๒๘.	คุณหญิงประไพ เต็มสุข	๑๐๐	„
๑๒๙.	คุณปราณี ทวงรัตน์	๒๐๐	„
๑๓๐.	คุณสมฤทธิ์ ชาวสุวรรณ	๔๐๐	„
๑๓๑.	คุณทัน แซ่ทวง	๑๐๐	„
๑๓๒.	สโมสรไหนดำเนินเกเต้	๕๐๐	„
๑๓๓.	คุณพัฒนา มีสุข	๔๐	„
๑๓๔.	ร้านบัวผัดพานิช เชียงใหม่	๑๐๐	„
๑๓๕.	คุณเซ่งกวง แซ่ตัน	๒๐๐	„
๑๓๖.	คุณโกมล ศรีวรพรรณ	๑๐๐	„
๑๓๗.	คุณยศ แซ่คิว	๑๐๐	„
๑๓๘.	คุณสมศักดิ์ สว่างวิบูลย์พงศ์	๕๐๐	„

๑๓๙.	คุณธีรชัย ชลวิบูลย์	๕๐๐	บาท
๑๔๐.	คุณจุมพล โชตนาการสถิตย์	๕๐๐	„
๑๔๑.	คุณเอกม โสภกิจวัฒนา	๑๐๐	„
๑๔๒.	คุณเฉลวย อังคสัญลักษณ์	๑๐๐	„
๑๔๓.	คุณทวี รัตนทัศนีย์	๑,๐๐๐	„
๑๔๔.	คณะครูนักเรียน คณงาน แม่คำ ร.ร.วัดสังเวช	๕,๓๗๖.๕๐	„
๑๔๕.	พระมหาประยงค์ อจฺจาทโร วัดพระเชตุพน ฯ	๒๐๐	„
๑๔๖.	พระมหาโกศล โกสโล วัดพระเชตุพน ฯ	๒๐๐	„
๑๔๗.	ครอบครัววต้อสัมพันธ์	๑๐๐	„
๑๔๘.	คุณละออ วัชรโรทัย	๑๐๐	„
๑๔๙.	คุณบุญช่วย โทดเทียน	๒๐	„
๑๕๐.	คุณชื่น บุญมาก	๒๐	„
๑๕๑.	คุณมะลิ โกมลมิตร	๑,๐๐๐	„
๑๕๒.	อุบาสิกาอิม ณ บัอมเพชร คุณมานะ จิตตคาม	๖๐๐	„
๑๕๓.	คุณหัสสชัย ไตรภอกสมบัติ	๑๐๐	„
๑๕๔.	คุณสันติ ถนอมพงศ์พันธ์	๔๐	„
๑๕๕.	คุณกิมปอ แซ่เตี่ยว	๔๐	„
๑๕๖.	คุณเพ็ญจุ แซ่ลิป	๔๐	„
๑๕๗.	พระธรรมญาณมุนี	๕๐๐	„
๑๕๘.	คุณหญิงเฉลย ศุขะวณิช	๑๐๐	„
๑๕๙.	คุณวัฒนา ผ่องสกุล	๒๐	„
๑๖๐.	พระปลิว ขนฺตีพโล วัดกัลยาณมิตร	๕๐	„
๑๖๑.	พระครูสังฆรักษ์	๕๐	„
๑๖๒.	ท.ช.พีรพล ธำรงรัตนศิลป์	๑๐	„
๑๖๓.	มูลนิธิภูมิโล ภิกขุ	๑,๐๐๐	„
๑๖๔.	คุณเป็คี่ แซ่เบ๊	๑๐๐	„

๑๖๕. คุณโยมศรี	๑๐๐	บาท
๑๖๖. คุณชิวมัย แซ่เฮง	๑๐๐	„
๑๖๗. พระโสภณวิสุทธเถร วัดศีลขันธาราม	๕๐๐	„
๑๖๘. ดร.ครูย อาจารย์เต็มศิริ บุญยสิงห์	๕๐๐	„
๑๖๙. คุณสุรีย์ เทชอุตม	๕๐๐	„
๑๗๐. คุณครองจิตต์ ศรทรง	๒๐	„
๑๗๑. คุณกอบกุล	๓๐๐	„
๑๗๒. คุณจรินทร์	๒๐๐	„
๑๗๓. คุณพันธ์ศักดิ์	๒๐๐	„
๑๗๔. ร้านคุณฝอ	๒๐๐	„
๑๗๕. คุณอรอนงค์ สถานนุกูล	๑๐๐	„
๑๗๖. ร้านบัวผักพานิช เชียงใหม่	๑๐๐	„
๑๗๗. คุณจำนงค์ ทวงศ์	๕๐๐	„
๑๗๘. คุณเขี้ยว	๑๐๐	„
๑๗๙. ร้านล้มกิมกี	๒๐๐	„
๑๘๐. คุณมยุรี ไพศาล	๒๐๐	„
๑๘๑. ร้านคุณฝอ	๒๐๐	„
๑๘๒. คุณเสมศักดิ์ ผดุงสิทธิธรรม	๑๐๐	„
๑๘๓. คุณวิทย์ มันทาทิลก	๔๐๐	„
๑๘๔. คุณเองกวาง แซ่ต๋าน	๔๐๐	„
๑๘๕. คุณเกี้ยเจียน แซ่ต๋าน	๔๐๐	„
๑๘๖. คุณเกเต็ง แซ่ต๋าน	๑๐๐	„
๑๘๗. คุณเบ่งซี่ แซ่ต๋าน	๑๐๐	„
๑๘๘. คุณกายอัม แซ่ฉั่ว	๑๐๐	„
๑๘๙. คุณม้วยเฉ่ง แซ่คัง	๑๐๐	„
๑๙๐. คุณเข้าพงษ์ แซ่ต๋าน	๑๐๐	„

๑๙๑.	คุณเซहन แซ่เตี้ย	๑๐๐	บาท
๑๙๒.	ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๓๔๓	„
๑๙๓.	คณะสงฆ์วัดสุทธวราราม และศูนย์ประสานงาน	๑,๐๐๐	„
๑๙๔.	ผู้จัดการธนาคารกสิกรไทยสาขาบางกระบือ	๓๐๐	„
๑๙๕.	คุณภัทรา ภูยานันท์	๑,๐๐๐	„
๑๙๖.	คุณกอบกุล กุลวิวัฒน์	๑๐๐	„
๑๙๗.	เจ้าภาพบวชพระแจว จิตตทโม	๑๐๐	„
๑๙๘.	พระโสภณรัตน์ภรณ์	๓,๕๕๐	„
๑๙๙.	คณะสงฆ์ประเทศสิงคโปร์	๕,๔๐๐	„
๒๐๐.	วัดบุคคโล	๑๕๐	„
๒๐๑.	คณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี	๒,๗๐๐	„
๒๐๒.	เจ้าอธิการบวช ตุลาคมโก สุพรรณบุรี	๑๒๐	„
๒๐๓.	คณะสงฆ์สมุทรสาคร (เพิ่มเติม)	๓๐๐	„
๒๐๔.	พระอธิการปัญญา สิริธมโม	๑๕๖.๗๕	„
๒๐๕.	คณะสงฆ์วัดราชโอรสาราม	๑,๒๕๐	„
๒๐๖.	อาจารย์เชวง นาคบุตร	๑๐๐	„
๒๐๗.	พระครูโพธาริวัต	๒๐๐	„
๒๐๘.	คุณสุรพล เมฆอรุณ และภรรยา	๒๐๐	„
๒๐๙.	คุณเทเวศ รังสิตไชยนิรันดร์	๒๐๐	„
๒๑๐.	คุณบุญสนอง สุขาย	๓๐๐	„
๒๑๑.	คณะเครือญาติของท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ	๔,๐๐๐	„
๒๑๒.	คุณถวิล ยุ่นสมาน	๕๐๐	„
๒๑๓.	คุณเตชา ยุ่นสมาน	๒๐๐	„
๒๑๔.	ผู้ใหญ่สุชาติ คุณละเอียต สุขฤดี	๑๐๐	„
๒๑๕.	คุณบุญส่ง คุณสบาย หอมละออ	๑๐๐	„
๒๑๖.	คุณเสริม โพธิ์ศรีสุข	๑๐๐	„

๒๑๗.	คณะสงฆ์วัดสุทัศน์เทพวราราม	๒,๗๙๐	บาท
๒๑๘.	คณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี	๒๑,๕๐๐	,,
๒๑๙.	คณะสงฆ์วัดราชผาติการาม	๖,๔๕๐	,,
๒๒๐.	คุณชวลิต คุณพรรณเจริญ ศรียานนท์	๑,๕๐๐	,,
๒๒๑.	คุณนายเจียม สุวรรณทรัพย์	๔,๐๐๐	,,
๒๒๒.	คุณสุภาพ สุนทรศักดิ์	๑,๐๐๐	,,
๒๒๓.	คุณอนัญญา โรจนะวิจิตร	๕๐๐	,,
๒๒๔.	คุณยุวดี โรจนะวิจิตร	๕๐๐	,,
๒๒๕.	คุณอ้วน เนียมอบบ ^๕	๕๐๐	,,
๒๒๖.	คุณอาบ เปรมจิตร	๒๐๐	,,
๒๒๗.	คุณสำรวล อิศรางกูร ณ อยุธยา	๓๐๐	,,
๒๒๘.	คุณเลิศ คุณประจวบ อยู่คำ	๑,๐๐๐	,,
๒๒๙.	คุณนงลักษณ์ ปาลกวงศ์ ณ อยุธยา	๑๐๐	,,
๒๓๐.	คุณพัก คุณลาวัลย์ สมานจิตร	๒๐๐	,,
๒๓๑.	พระอำนวย สินทรัพย์	๒๐๐	,,
๒๓๒.	คุณท้าวโสภา นิเวศน์	๕๐๐	,,
๒๓๓.	คุณสมศักดิ์ คุณมุกดา สว่างวิบูลย์พงษ์	๕๐๐	,,
๒๓๔.	คุณชีวหนึ่ง คุณสะอาด พลรักษ์	๕๐๐	,,
๒๓๕.	คุณประเสริฐ คุณประวิง ปุระนันท์	๔๐๐	,,
๒๓๖.	คุณเชิญ แก้วสะอาด	๑๐๐	,,
๒๓๗.	คุณเพ็ญศรี เขียวมีส่วน	๑๐๐	,,
๒๓๘.	คุณหมอบรรจบ คุณเน่งน้อย ภูมิถาวร	๑,๐๐๐	,,
๒๓๙.	คุณนุชจรรย์ ผีกฝน	๑๐๐	,,
๒๔๐.	คุณปราณี ทวงรัตน์	๒๐๐	,,
๒๔๑.	พระอำนวย สินทรัพย์	๑๐๐	,,
๒๔๒.	พระครูปลัดสัมพิพัฒน์สุตาจารย์	๓๐๐	,,

๒๔๓.	ธนาคารกรุงเทพจำกัด	๓,๒๑๐.๕๐	บาท
๒๔๔.	พระราชรัตนโสภณ	๕๐๐	,,
๒๔๕.	คณะสงฆ์วัดพลับพลาชัย	๒,๐๐๐	,,
๒๔๖.	คุณสุมน สังสิทธิ	๑๑,๕๖๖	,,
๒๔๗.	คุณเสริมวงศ์ อิงควณิช	๑๐๐	,,
๒๔๘.	คุณท้าววรรณ สัมภวคุปต์ คุณวิไล วรรณ	๑๐๐	,,
๒๔๙.	พระวิสุทธวิราภรณ์ วัดจันทาราม	๗,๐๐๐	,,
๒๕๐.	คุณตำรวจ รามอินทรา ผู้จัดการธนาคารกรุงเทพฯ	๓๐๐	,,
๒๕๑.	คณะศิษย์และผู้เคารพนับถือ พระครูโกมุทธรรมธาดา	๒๑,๗๗๐	,,
๒๕๒.	คณะพระสังฆาธิการ ภาค ๑๐	๑๐,๑๓๗	,,
๒๕๓.	คณะสงฆ์จังหวัดอ่างทอง	๒,๕๒๐	,,
๒๕๔.	พระปลัดอินตา วรรณโม	๑,๕๐๐	,,
๒๕๕.	คณะสงฆ์ธรรมยุต	๒,๐๐๐	,,
๒๕๖.	คุณพิศวงค์ อำนวย อุกมศิริ ประไพศรี	๑๒๐	,,
๒๕๗.	คณะสงฆ์วัดโพธิ์นิมิตร วัดสังข์กระจาย วัดกระจับพินิจ	๓,๐๐๐	,,
๒๕๘.	วัดกุนนทีรุทธาราม วัดพรหมวงศา วัดประสาธน์ วัดกลาง	๕,๔๓๑.๕๐	,,
๒๕๙.	คุณนายเจียม สุวรรณทรัพย์	๑,๐๐๐	,,
๒๖๐.	คณะสงฆ์วัดเบญจมบพิตร	๔,๗๙๐	,,
๒๖๑.	คุณสมประสงค์ เปรมะบุตร	๓๐	,,
๒๖๒.	คณะสงฆ์และทายกทายิกาวัฑฒนาธาตุ	๒,๐๕๐	,,
๒๖๓.	พระครูวรภิกษุวิจารณ์ และคณะสงฆ์วัดพระพิเรนทร์	๗๐๐	,,
๒๖๔.	ห้างหุ้นส่วนจำกัด แซ่ฮั้ว	๑,๙๙๕	,,
๒๖๕.	คณะพระภิกษุสามเณรชาวเหนือและญาติโยม	๓,๗๙๐	,,
๒๖๖.	คณะมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	๒,๐๐๐	,,
๒๖๗.	พระครูปลัดสัมพิพัฒน์สุตาจารย์ พระครูธรรมธร พระครูอมรศัพท์	๖,๓๐๐	,,

๒๖๘.	คณะพระนวกะวัดสังเวชวิทยาราม	๒,๗๒๐	บาท
๒๖๙.	พระครูนิยุตธรรมประวัติ พระมหาแย้มและคณะวัดคอกนา	๒,๐๐๐	„
๒๗๐.	คุณนายสุทใจ สุขกลิ่น	๕๐๐	„
๒๗๑.	คุณอาทเนย์ จิตรพัฒน์พงศ์	๑๐๐	„
๒๗๒.	กระทรวงมหาดไทย	๑,๖๐๐	„
๒๗๓.	คณะสงฆ์ภาค ๑๘	๖,๓๖๕	„
๒๗๔.	สมาคมชาวกรุงศรีอยุธยา สหภูมิอยุธยา	๖๐๐	„
๒๗๕.	คุณประธาน ดวงรัตน์	๕๐๐	„
๒๗๖.	พระครูเนกขัมมคุณาจารย์ และญาติโยม	๑,๕๐๐	„
๒๗๗.	คณะสงฆ์จังหวัดปราจีนบุรี	๖,๐๐๐	„
๒๗๘.	พระจันทร์ อังศุสิงห์	๑๐	„
๒๗๙.	คุณเกษม ใจหงษ์	๒,๐๐๐	„
๒๘๐.	คุณนายเอื้อน วิลักษณ์	๕๐๐	„
๒๘๑.	ม.จ. รัตยากร และ ม.จ. หญิงสุลภวัลเลง วิสุทธี	๔,๘๐๐	„
๒๘๒.	คุณชุ่ม โรจนะวิจิตร	๑,๐๐๐	„
๒๘๓.	คุณจุมพล โชตนาการสถิตย์ และภรรยา	๑,๐๐๐	„
๒๘๔.	คณะล้างถ้วยชาม	๑,๐๐๐	„
๒๘๕.	คุณลักตา นีละมณี	๑,๐๐๐	„
๒๘๖.	คุณสมกิต ดวงประทีป	๔๐๐	„
๒๘๗.	คุณธีระ พันธชาติ และครอบครัว	๒๐๐	„
๒๘๘.	คุณเจือ สนมเมือง	๑๐๐	„
๒๘๙.	คุณอังคณา คำพาที	๑๐๐	„
๒๙๐.	คุณลออ วัชโรทัย	๑๐๐	„
๒๙๑.	คุณชิน เปรมประยูร และครอบครัว	๒๑๐	„
๒๙๒.	คุณสกิต—เทพินทร์ โกมลมิตร	๑๐๐	„
๒๙๓.	คุณบุญเรือน ตาละลักษณ	๑๐๐	„

๒๙๔.	คุณพล รัตนชัยฤทธิ	๒,๐๐๐	บาท
๒๙๕.	คุณสงัด จิตตวิตติ	๑๕๐	„
๒๙๖.	คุณแม่เจือ เนกขัมม์	๕๐	„
๒๙๗.	คุณจันทร์ โทกัจจร	๕๐	„
๒๙๘.	คุณมานะ พูลพิพัฒน์	๒๐๐	„
๒๙๙.	คุณบุญเลิศ ทวีหาญ	๕๐๐	„
๓๐๐.	พล.ร.อ. ยิง ศรีหงษ์	๕๐๐	„
๓๐๑.	คุณพัฒน์ บุญรัตน์พันธ์	๕๐๐	„
๓๐๒.	คุณวันเพ็ญ คุณเจตนา จุณนานนท์	๒๐๐	„
๓๐๓.	คุณมณฑลรัฐ ภัทราเทอดญ	๒๐๐	„
๓๐๔.	คุณเกษม จารุกุล	๕๐	„
๓๐๕.	จำท้าวยุทธการ	๑๐๐	„
๓๐๖.	คุณสาโรช	๑๐๐	„
๓๐๗.	คุณประไพศรี ชุณหรัต	๑,๐๐๐	„
๓๐๘.	พระครูสุทิวรคุณ วัดสุทิวราราม	๑,๕๐๐	„
๓๐๙.	คุณทองดี ศิริประเสริฐ	๓๕๐	„

รายนามญาติโยมพระศรีสมโพธิผู้บริจาคเงิน

ร่วมทำบุญสวดพระอภิธรรม

วันเสาร์ที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๒๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

๑.	อุบาสิกาเฮียง ไวทยธำรงค์	๓๐๐	บาท
๒.	อุบาสิกาสมบุรณ์ วงษ์ประกอบ	๕๐	„
๓.	คุณอานวย คุณจงกล เบญจพงศ์	๒๐๐	„
๔.	คุณโยมโสภารักษ์ วัชรเสถียร	๓๐๐	„
๕.	คุณอมรและคุณพวงผกา ตั้งบรรยงค์	๓,๐๐๐	„
๖.	คุณสุจารีย์ (เตื่อน) สามะสุทธิ	๑๐๐	„

๗. คุณทองเทิ้ม ทิพย์วัฒน์	๑๐๐	บาท
๘. คุณสอางค์ ชมพูทิพย์	๑๐๐	„
๙. คุณโสภา บุขัติ	๑๐๐	„
๑๐. คุณสันติ และคุณวลัย วหาวิศาล	๓๐๐	„
๑๑. คุณสมบูรณ์ บัณฑิต	๑๐๐	„
๑๒. คุณยายศรีชม แก่นเมือง	๒๐	„
๑๓. คุณเจริญ จิตรสุภาพ	๑๐๐	„
๑๔. คุณอุทัย และคุณธิดา รังคศิริ	๕๐	„
๑๕. คุณสุธี รัตนจันทร์	๒๐๐	„
๑๖. คุณจรงใจ ประเสริฐวณิช	๒๐๐	„
๑๗. คุณกำธร และคุณศศิธร เทพเสนา	๑๐๐	„
๑๘. คุณจิตติชัย และคุณอำไพ สำราญใจ	๒๐	„
๑๙. คุณทองวรรณ สมอินทร์ (ร้านเสริมสวยไพรทอง)	๕๐	„
๒๐. คุณวิชัย ลยาพันธ์ และภรรยา	๒๐๐	„
๒๑. คุณถาวร ศิริฤทธิ์	๒๐๐	„
๒๒. คุณมณูญ ศิริฤทธิ์	๑๐๐	„
๒๓. คุณทองเจิม สิงหกุล	๕๐	„
๒๔. ผู้ไม่ประสงค์จะออกนาม	๑๐๐	„
๒๕. คุณธงชัย คุณอรวรรณ จุลเสวก	๑๐๐	„
๒๖. พันตรีสุกิจ คุณนิลวรรณ เนตรเจริญ	๑๐๐	„
๒๗. ร้านไทยดี	๓๐๐	„
๒๘. คุณชูศักดิ์ ศักดิ์สูง	๑๐๐	„
๒๙. คุณจันทร์นวล พูนประเสริฐ	๑๐๐	„
๓๐. คุณหญิงเสงี่ยม จาติกวณิช	๕๐๐	„
๓๑. คุณชนิษฐา ปิ่นแก้ว	๑๐๐	„
๓๒. คุณฉลวย จรรย์วัตร	๑๐๐	„

๓๓. คุณแก้ว อาจฤทธิ และน้อง ๆ	๕๐ บาท
๓๔. คุณบัวผ่าน วงศ์วิชัย	๑๐๐ „
๓๕. คุณสำรวย ศิมพันธ์ พงศ์	๒๐๐ „
๓๖. คุณสมหมาย ศิมพันธ์ พงศ์	๑๐๐ „
๓๗. คุณเอมอร ศาคสนิท	๔๐ „
๓๘. คุณทวี คุณสุวัฒนา รัตนทัศนีย์	๑๐๐ „
๓๙. คุณสถิต โกมลมิตร	๕๐ „
๔๐. คุณสรศักดิ์ ชุนแก้ว	๒๐ „
๔๑. คุณบุญชื่น ศักดิ์สูง	๑๐๐ „
๔๒. คุณดวงพร สนวนทะ	๕๐ „
๔๓. คุณบุญมา ธนสมบัติพันธ์	๑๐๐ „
๔๔. คุณทองอ่อน กุหลาบสวัสดิ์	๑๐๐ „
๔๕. Mrs. Angela	๓๐๐ „
๔๖. คุณพิสวาท อินทรกำแหง และบุตรธิดา	๒๐๐ „
๔๗. คุณทรงศักดิ์ ลีวศรีวิไล	๘๐ „
๔๘. ท.ญ. ธาวิณี วงศ์สุวรรณ	๒๐ „
๔๙. คุณเอี่ยม ธีระวิภาวี (ถวายยาม ๑ ยาม ๖๕ บาท)	๓๕ „
๕๐. คุณเหมือน สิงหามนต์ พร้อมลูกและหลาน	๒๐๐ „
๕๑. คุณจื่อกว้าง และครอบครัว	๒๐๐ „
๕๒. คุณยิ่ง หนูเนียม	๕๐ „
๕๓. พ.ต. เจริญ ศักดาศรี	๒๐๐ „

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์การศาสนา
นายวินิต ใจนไฟโรจน์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา โทร. ๒๘๑๒๓๕๑